

mulier instituut

Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht
2018

Dorine Collard

Jorien Slot-Heijs

Vicky Dellas

Amika Singh

Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2018

in opdracht van Jongeren Op Gezond Gewicht

**Dorine Collard
Jorien Slot-Heijs
Vicky Dellas
Amika Singh**

M.m.v. Arjen Davids, Remko van den Dool (Mulier Instituut) en Ellen den Hollander (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Totstandkoming monitor 2018	7
1.2	Leeswijzer	8
2.	Jongeren Op Gezond Gewicht	9
2.1	Organisatie Jongeren Op Gezond Gewicht	9
2.2	Werkwijze Jongeren Op Gezond Gewicht	10
2.3	Landelijke publiek-private samenwerking	12
2.4	Landelijke monitoring en evaluatie	14
2.5	Internationaal kennis delen	15
2.6	Samenvatting	16
3.	JOGG-aanpak	17
3.1	Ondersteuning JOGG-aanpak	17
3.2	Voortgang op de vijf JOGG-pijlers	19
3.3	Communicatie JOGG-aanpak	25
3.4	Bereik	26
3.5	Inhoudelijke thema's	29
3.6	Samenvatting	31
4.	Gezonde Omgeving	33
4.1	Sport & Vrije Tijd	33
4.2	Gezonde Schoolomgeving	38
4.3	Gezonde Werkvloer	43
4.4	Samenvatting	44
5.	Communicatie en marketing	45
5.1	Corporate communicatie	45
5.2	Thema's	48
5.3	Samenvatting	50
6.	Inzet en tevredenheid ondersteuning	53
6.1	Inzet JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker	53
6.2	Inzet ondersteuning vanuit Jongeren Op Gezond Gewicht	54
6.3	Tevredenheid ondersteuning	58
6.4	Samenvatting	60
7.	Lokale evaluaties	61
7.1	Resultaten niveau processen	61
7.2	Resultaten niveau prestaties	62
7.3	Resultaten niveau effecten	63
7.4	Samenvatting	64
8.	Conclusie en aanbevelingen	67
8.1	Conclusie	67

8.2	Aanbevelingen	68
	Literatuurlijst	75
	Bijlage I Gebruikte gegevens monitor 2018	77
	Bijlage II Governance Jongeren Op Gezond Gewicht	79
	Bijlage III JOGG-model	81
	Bijlage IV Ondersteuning initiatieven door partners	82
	Bijlage V Voortgangstools	84
	Bijlage VI Overzicht JOGG-gemeenten 2018	87
	Bijlage VII Communicatie en Marketing	91
	Bijlage VIII Aantallen waar beoordelingen over ondersteuning op gebaseerd zijn	92
	Bijlage IX Overzicht lokale evaluatierapporten 2018	93

1. Inleiding

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is een zelfstandige stichting met als doel een samenleving te creëren waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen, en voor een gezond gewicht in het bijzonder. Een omgeving waarin de gezonde keuze de normaalste zaak van de wereld is.

Om ontwikkelingen binnen JOGG te beschrijven, wordt door het Mulier Instituut een jaarlijkse monitor opgesteld. Het doel van deze monitor is om te laten zien waar in 2018 op is ingezet door JOGG (activiteiten), tot wat de inzet en ondersteuning heeft geleid (resultaten/tevredenheid) en welke vooruitgang JOGG-gemeenten hebben geboekt (implementatie). De monitor is voor iedereen toegankelijk¹ en opgesteld vanuit onafhankelijk oogpunt om resultaten te laten zien, successen te delen en draagvlak te creëren. Op basis van de monitor worden aanbevelingen gedaan aan Jongeren Op Gezond Gewicht om de aanpak verder te ontwikkelen en bij te sturen.

In de eerste Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2015 werd geconcludeerd dat JOGG erin slaagde om met een compacte werkorganisatie veel van de grond te krijgen. Tegelijk werd ook geconstateerd dat de organisatie nog werk heeft om de doelstellingen van de organisatie te halen (Reijgersberg et al., 2016). In de Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2016 werd geconcludeerd dat het behalen van de doelstelling om 1 miljoen kinderen en jongeren te bereiken steeds meer in zicht kwam. Voor JOGG werd daarmee de vraag actueel wat er verder nodig is om het gezondheidsgedrag en het gewicht van kinderen en jongeren te verbeteren en wat daarin de rol en betekenis is van JOGG, naast die van andere partijen en organisaties die op dit terrein actief zijn (Collard et al., 2017). In de Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2017 werd geconcludeerd dat het bereik verder was toegenomen, dat met name ingezet is op de thema's lokale borging en regionalisering, en gemeenten vooruitgang bij de uitvoering van de JOGG-aanpak boekten. Om impact te creëren, werd geadviseerd JOGG-gemeenten te stimuleren intensiever te werken aan de JOGG-aanpak en de andere programma's. Daarnaast werd aangeraden om JOGG-gemeenten meer ondersteuning te bieden bij het betrekken van de doelgroep (Collard et al., 2018). Dit is de vierde Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht.

1.1 Totstandkoming monitor 2018

De opzet van de monitor, in grote lijnen gelijk aan voorgaande jaren, is door het Mulier Instituut ontwikkeld en opgesteld, met steun en financiering van JOGG. Om na te gaan waar in het afgelopen jaar door JOGG op is ingezet, zijn gegevens bij medewerkers van JOGG opgevraagd, zoals rapportages, (interne) registraties en notulen. Ook registraties van aantallen JOGG-gemeenten, Team:Fit-verenigingen en Gezonde Scholen zijn bij JOGG opgevraagd en door het Mulier Instituut geanalyseerd en in de monitor verwerkt. Daarnaast zijn door het Mulier Instituut twee vragenlijsten uitgezet om relevante informatie van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers te verzamelen: een vragenlijst over de tevredenheid over de algemene dienstverlening en ondersteuning, en een vragenlijst over de lokale voortgang met betrekking tot de uitvoering. Tot slot zijn de JOGG-voortgangstool, die inzicht geeft in

¹ Via de websites van JOGG en het Mulier Instituut.

de voortgang op de JOGG-pijlers volgens de JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker², en de lokaal uitgevoerde evaluaties voor deze monitor gebruikt. Zie bijlage I voor meer informatie over deze bronnen. De resultaten en conclusies zijn kritisch bekeken en doorgesproken met medewerkers van JOGG en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Daar waar het Mulier Instituut dat relevant achtte, hebben die gesprekken geleid tot aanscherpingen.

1.2 Leeswijzer

De belangrijkste resultaten van de vierde Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht staan in kort bestek beschreven in een afzonderlijk document. In dit document wordt tevens door middel van een beschouwing op de resultaten gereflecteerd. Om meer te lezen, klik [hier](#).

Deze Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht biedt een uitgebreide beschrijving van de resultaten. In hoofdstuk 2 worden de organisatie (paragraaf 2.1) en werkwijze (paragraaf 2.2) van JOGG beschreven. Ook komen de publiek-private samenwerking (paragraaf 2.3), monitoring en evaluatie (paragraaf 2.4) en het internationaal kennis delen (paragraaf 2.5) van de landelijke organisatie aan bod. In hoofdstuk 3 komen de ondersteuning van de JOGG-aanpak (paragraaf 3.1), de voortgang van de implementatie van de JOGG-aanpak (paragraaf 3.2), de communicatie over de JOGG-aanpak (paragraaf 3.3), de bereikcijfers (paragraaf 3.4) en een aantal thema's waar in 2018 extra aandacht aan is besteed (paragraaf 3.5) aan bod. In hoofdstuk 4 worden de resultaten beschreven die binnen het programma Gezonde Omgeving zijn bereikt: Sport & Vrije Tijd (paragraaf 4.1), Gezonde Schoolomgeving (paragraaf 4.2) en Gezonde Werkvloer (paragraaf 4.3). De activiteiten binnen het programma Communicatie en Marketing (paragraaf 5.1) en informatie over de thema's (paragraaf 5.2) komen terug in hoofdstuk 5. In het zesde hoofdstuk staat de lokale inzet van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers (paragraaf 6.1), de landelijke inzet op de ondersteuning vanuit JOGG (paragraaf 6.2) en de tevredenheid over de ondersteuning centraal (paragraaf 6.3). In hoofdstuk 7 worden de resultaten uit lokale evaluaties van de JOGG-gemeenten beschreven. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een korte samenvatting. In het laatste hoofdstuk van deze monitor worden conclusies getrokken (paragraaf 8.1) en aanbevelingen gedaan (paragraaf 8.2).

² De voortgangstool is geen meetinstrument maar is bedoeld als gespreksleidraad voor het gesprek tussen de JOGG-regisseur, -beleidsmedewerker en -adviseur over de voortgang op de JOGG-pijlers binnen de JOGG-gemeente.

2. Jongeren Op Gezond Gewicht

In dit hoofdstuk worden de organisatie (paragraaf 2.1) en de werkwijze van JOGG (paragraaf 2.2) beschreven. Paragraaf 2.3 geeft een overzicht van de landelijke partners waarmee JOGG samenwerkt. In paragraaf 2.4 wordt ingegaan op de landelijke monitoring en evaluatie die de organisatie inzet om de resultaten van de organisatie te kunnen monitoren. Tot slot wordt in paragraaf 2.5 ingegaan op de activiteiten die de organisatie onderneemt om internationaal kennis te delen. Het hoofdstuk wordt met een samenvatting afgesloten (paragraaf 2.6).

2.1 Organisatie Jongeren Op Gezond Gewicht

JOGG is een zelfstandige stichting met een ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling). De stichting is eind 2014 opgericht om een vervolg te geven aan activiteiten die eerder plaatsvonden binnen het Convenant Overgewicht (2005-2010) en het Convenant Gezond Gewicht (2010-2014). De doelstelling van JOGG is 'het bevorderen van een gezonde leefstijl in het algemeen en een gezond gewicht in het bijzonder, met een focus op kinderen en jongeren, en de volwassenen die hen omringen, en daar waar de problematiek het grootst is'. Meer concreet luiden de hoofddoelstellingen voor 2020 die in het Ambitie Akkoord 2015-2020³ zijn beschreven als volgt:

- Werken aan een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl voor tenminste één miljoen kinderen en jongeren;
- Een stijging van het aantal kinderen en jongeren op gezond gewicht in 75 JOGG-gemeenten.

Om de doelstellingen te bereiken, werkt de stichting nauw samen met verschillende organisaties uit de publieke en private sector. Het streven is om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden.

In 2018 is een nieuw bestuursmodel ingevoerd, bestaande uit een raad van toezicht en een directeur-bestuurder. Daarnaast geven een partnerplatform (zie paragraaf 2.3) en een wetenschappelijke adviescommissie advies aan JOGG. De verandering van het bestuursmodel vond plaats naar aanleiding van een onderzoek naar het functioneren van de stichting, uitgevoerd door Bureau HHM⁴, in opdracht van het ministerie van VWS⁵. Een belangrijke aanbeveling betrof het efficiënter inrichten van de organisatiestructuur van JOGG (Bakker et al., 2018). De organisatiestructuur en samenwerkingsverbanden van JOGG in 2018 zijn in bijlage II beschreven.

JOGG ontvangt financiering vanuit het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en van diverse partners die bij JOGG zijn aangesloten. De totale begroting in 2018 is 6 miljoen euro en in vergelijking met 2017 met 0,6 miljoen euro toegenomen (zie tabel 2.1). In 2018 zijn er vanuit het ministerie van VWS twee extra subsidiestromen bijgekomen, te weten een subsidie Nationaal Preventieakkoord (0,5 miljoen euro) en een subsidie Ketenaanpak (0,3 miljoen euro). In 2017 is een

³ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/media/images/JOGG-Ambitieverklaring-A4-4.pdf>

⁴ Bureau HHM is een bedrijfskundig onderzoeks- en adviesbureau binnen de zorg en het sociale domein.

⁵ Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie.

additionele subsidie verleend van 100.000 euro voor het project NL Vitaal⁶. Deze subsidie is in 2018 niet meer verleend. Eind 2015 was de omvang van het personeelsbestand binnen JOGG 20 fte, eind 2016 22 fte, eind 2017 20 fte. In 2018 was de omvang van het personeelsbestand 22 fte⁷.

De stichting JOGG zet in op het stimuleren van een lokale integrale aanpak om de omgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken. Via het Nationaal Preventieakkoord⁸, gepubliceerd in november 2018, wordt de aanpak van JOGG geïntensiveerd en zal de organisatie haar landelijke rol voortzetten. In het Nationaal Preventieakkoord zijn ook nieuwe ambities vastgelegd. Zo moet in 2020 de helft van alle gemeenten JOGG-gemeente zijn, moet voor twee miljoen kinderen en jongeren de leefomgeving gezonder zijn en het aantal kinderen en jongeren op gezond gewicht in ten minste 75 JOGG-gemeenten zijn gestegen.

Tabel 2.1 Begroting Jongeren Op Gezond Gewicht (in miljoen euro's)

	2015	2016	2017	2018
Totaal begroting Jongeren Op Gezond Gewicht	4,7	4,7	5,4	6,0
Investering ministerie van VWS [*]	3,9	4,0	4,5	5,2
Investering overig (gemeenten en partners) ^{**}	0,8	0,7	0,9	0,8

^{*} = Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie (VGP) is een beleidsdirectie van VWS gericht op het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de burger. Dit beleid betreft een gezonde leefstijl, gezond gewicht, gezonde voeding, voedselveiligheid, letselpreventie, productveiligheid, alcohol, drugs en tabak.

^{**} Zie voor samenwerkingspartners paragraaf 2.3.

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

2.2 Werkwijze Jongeren Op Gezond Gewicht

JOGG werkt met twee inhoudelijke programma's: JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving, en een overkoepelend programma: Communicatie en Marketing (zie figuur 2.1) (bijlage III). De JOGG-aanpak is een lokale integrale aanpak van overgewicht die is ontwikkeld vanuit het Franse EPODE⁹. De pijlers waaruit de JOGG-aanpak bestaat zijn: Politiek-Bestuurlijk Draagvlak, Publiek-Private Samenwerking, Gedeeld Eigenaarschap (voorheen Sociale Marketing), Monitoring en Evaluatie en Verbinding Preventie en Zorg¹⁰. Het programma Gezonde Omgeving richt zich op het creëren van een gezonde omgeving. Afgelopen jaren heeft het programma zich met name gericht op de sport-, school- en werkomgeving. In 2018 zijn de omgevingen waar het programma zich op richt verder uitgebreid. De volgende omgevingen staan nu centraal: sport, vrije tijd, school, werk, thuis, buurt en media.

⁶ NL Vitaal is een landelijke bijeenkomst voor wethouders uit heel Nederland. Tijdens het congres staat een integrale aanpak en de preventie van overgewicht en obesitas onder jongeren centraal. Het congres wordt georganiseerd door JOGG, NL2025 en het ministerie van VWS.

⁷ In de jaren 2015 en 2016 is het aantal fte gebaseerd op werknemers exclusief gedetacheerde. In 2017 en 2018 betreft het fte werknemers inclusief gedetacheerde.

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/documenten/convenanten/2018/11/23/nationaal-preventieakkoord>

⁹ Het programma EPODE staat voor 'Ensemble Prévenons l'Obésité des Enfants', oftewel 'Laten we samen overgewicht bij kinderen aanpakken'. Het programma startte in 1992 in Noord-Frankrijk als een initiatief van de Universiteit van Lille. Na tien jaar, in 2002, werden gunstige effecten zichtbaar van het programma (Romon et al., 2009). Het bedrijf Proteines heeft vervolgens een methodologie ontwikkeld die in meer dan 200 Franse dorpen is geïmplementeerd.

¹⁰ Zie voor meer informatie over de JOGG-werkwijze de website <https://jongerenopgezondgewicht.nl/de-organisatie>.

Het derde programma is 'Communicatie en Marketing'. Met het corporate communicatiebeleid wil JOGG zichtbaar zijn in de samenleving, een rol spelen in de complexe discussie over gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren en resultaten landelijk en lokaal zichtbaar maken. Hiernaast ondersteunt het programma de projecten en andere programma's van de organisatie. Als onderdeel van het marketingbeleid worden de thema's 'DrinkWater', 'Gratis bewegen, gewoon doen!' en 'Groente... zet je tanden erin!' ingezet. Deze thema's worden landelijk en vooral lokaal ingezet om bewustwording en gedragsverandering te realiseren onder kinderen, jongeren en de volwassenen die hen omringen.

Figuur 2.1 Programma's en projecten van Jongeren Op Gezond Gewicht

JOGG stimuleert de JOGG-gemeenten en biedt ondersteuning bij het uitvoeren van de drie programma's op lokaal niveau. Gemeenten gaan bij de start een driejarige samenwerkingsovereenkomst (fase 1) aan met JOGG en betalen hiervoor een jaarlijkse bijdrage¹¹. Na fase één stromen JOGG-gemeenten door naar fase twee (na drie jaar) en fase drie (na zes jaar). In de eerste drie jaar implementeert de gemeente de aanpak door te werken aan de vijf JOGG-pijlers en het veranderen van de omgeving van kinderen en jongeren. Hierbij kan de gemeente vanuit JOGG gebruikmaken van een breed ondersteuningsaanbod zoals advies, begeleiding, trainingen, bijeenkomsten en verschillende tools en materialen. In de tweede fase ligt de nadruk op de borging van de aanpak. Ook in deze fase wordt ondersteuning geboden, specifiek afgestemd op deze tweede fase. In de derde fase blijft een JOGG-gemeente onderdeel van het JOGG-netwerk, maar werkt zelfstandig aan een gezonde omgeving. De JOGG-gemeente kan ook in fase drie advies en informatie van JOGG krijgen.

¹¹ De jaarlijkse bijdrage vanuit JOGG-gemeenten is afhankelijk van de fase waarin de gemeenten zitten. In fase één en twee bedraagt de jaarlijkse bijdrage € 5.000 voor gemeenten met < 50.000 inwoners en € 10.000 voor gemeenten met > 50.000 inwoners. In fase drie bedraagt de jaarlijkse bijdrage € 1.000 voor gemeenten met < 50.000 inwoners en € 2.000 voor gemeenten met > 50.000 inwoners.

Iedere JOGG-gemeente stelt een JOGG-regisseur aan voor minimaal zestien uur per week die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling en uitvoering van de JOGG-aanpak. Daarnaast wordt een beleidsmedewerker voor vier uur per week aangesteld die verantwoordelijk is voor het creëren van het politiek-bestuurlijk draagvlak en voor afstemming met andere beleidsafdelingen binnen de gemeente.

Advies en begeleiding van de JOGG-gemeenten krijgen vorm via JOGG-adviseurs, JOGG-regiocoördinatoren, JOGG-coaches en JOGG-experts. De JOGG-adviseurs vormen vanuit de landelijke organisatie de schakel naar de JOGG-regisseur, JOGG-beleidsmedewerkers en lokale professionals, en ondersteunen hen bij de lokale uitvoering. Op de locaties waar de JOGG-gemeenten een regionale samenwerking hebben, is een regiocoördinator aangesteld. Daar verloopt de ondersteuning van de JOGG-adviseur richting de JOGG-gemeenten via de regiocoördinator. De JOGG-coach ondersteunt de JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker de eerste zes maanden na de start van de aanpak en hij of zij kan tijdelijk worden ingezet in een gemeente waar de implementatie van de JOGG-aanpak extra ondersteuning vereist. Daarnaast zijn voor advies op maat inhoudelijke JOGG-experts beschikbaar met kennis van specifieke onderwerpen. Zie paragraaf 6.2 voor meer informatie over de inzet.

2.3 Landelijke publiek-private samenwerking

JOGG heeft verschillende partners waarmee zij gezamenlijk werkt aan de communicatie, kennisuitwisseling en ondersteuning van de programma's JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving¹². JOGG is van mening dat een aanpak tegen overgewicht alleen succesvol is door met publieke én private partijen samen te werken, omdat het bedrijfsleven grote invloed heeft op de leefomgeving van kinderen en jongeren. Belangrijk uitgangspunt is dat de meerjarige samenwerkingsverbanden een bijdrage leveren aan de doelstellingen van JOGG en de betrokken partners. Eén van de randvoorwaarden voor samenwerking is dat het partnerschap berust op een inhoudelijke duurzame samenwerking en niet alleen op sponsoring. De focus van de samenwerking ligt altijd op de kerntaak van het bedrijf. Daarnaast is het nodig regelmatig een evaluatie van de afspraken uit te voeren.

In totaal heeft JOGG in 2018 negentien maatschappelijke partners, veertien bedrijfspartners en drie kennispartners (zie tabel 2.2). In 2018 is tijdens het Kennisfestival de samenwerking tussen JOGG en een nieuwe maatschappelijke partner ondertekend: Stichting Missing Chapter Foundation. Deze organisatie ondersteunt JOGG om kinderen en jongeren te betrekken bij het nemen van besluiten en kind-inclusief denken in de praktijk te brengen. De Hartstichting is in 2018 gestopt als maatschappelijk partner van JOGG, vanwege verminderde aandacht voor de specifieke doelgroep kinderen en jongeren. Ten opzichte van 2017 zijn geen nieuwe bedrijfs- of kennispartners betrokken of gestopt. FrieslandCampina heeft in 2018 de samenwerking met JOGG tot en met 2021 verlengd. De verwachting is dat ook Kompan op korte termijn de samenwerking met JOGG verlengt.

In 2018 is tevens de strategie en visie voor landelijke publiek-private samenwerking voor de periode 2018-2020 aangescherpt. Een van de aanscherpingen is dat samenwerking een middel is om de doelen van de organisatie te bereiken en dat samenwerking niet een doel op zich moet zijn. Ook is in 2018

¹² Conform het Reglement Partnerschap van de stichting dienen alle partners afkomstig te zijn uit een voor de doelstelling van JOGG relevant werkterrein, intrinsiek gemotiveerd te zijn en bereid om deskundigheid en het eigen netwerk ter beschikking te stellen. Partners adviseren het bestuur gevraagd en ongevraagd. Het advies van de partners is niet bindend.

ingezet op het onder de aandacht brengen van de visie op publiek-private samenwerking. Dit is gedaan door het vernieuwen van de JOGG-wiki (zie paragraaf 3.3), door in trainingen Publiek-Private Samenwerking voor JOGG-regisseurs en bij interne presentaties aandacht te besteden aan de visie¹³.

Tabel 2.2 Partners van Jongeren Op Gezond Gewicht in 2018

Maatschappelijke partners	
Atletiekunie	NOC*NSF *
Centraal Bureau Levensmiddelenhandel *	PO-Raad *
Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie *	Stichting Missing Chapter Foundation (nieuw in 2018) *
GGD GHOR *	Vereniging Nederlandse Cateringorganisaties (VENECA) *
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Vereniging Sport en Gemeenten *
Johan Cruyff Foundation *	Vewin *
KNVB	VNO-NCW *
KVLO *	VO-raad *
MBO Raad *	Zorgverzekeraars Nederland *
Nederlandse Vereniging van Diëtisten *	
Bedrijfspartners	
Albert Heijn	Sligro
Aldi	Spadel
FrieslandCampina	Sportfondsen Nederland
Greenco	The Walt Disney Company Benelux
HollandFit	Twelve (voorheen Le Credit Sportif)
Kompan	Unilever
Nutricia	Zilveren Kruis
Kennispartners	
Kenniscentrum Sport	Voedingscentrum
RIVM	

* Tevens lid als partner van het partnerplatform.

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018.

Maatschappelijke partners in partnerplatform

Bijna alle maatschappelijke partners¹⁴ zijn sinds 2015 in een partnerplatform verenigd (zie * in tabel 2.2). De partners stellen hun kennis en expertise beschikbaar. De maatschappelijke partners in het platform hebben het Ambitie Akkoord 2015-2020¹⁵ ondertekend. Hierin geven alle partners aan gemotiveerd te zijn om een bijdrage te leveren aan de ambities en doelstellingen van JOGG. Het partnerplatform, dat adviesrecht heeft, komt jaarlijks bijeen. Uit een recente evaluatie van JOGG bleek dat het partnerplatform slagvaardiger kan opereren dan nu het geval is (Bakker et al., 2018). Tijdens de partnerplatformbijeenkomsten werd voornamelijk informatie door JOGG gedeeld. In plaats van kennis

¹³ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/partners/samenwerking>

¹⁴ Jeugdfonds Sport en Cultuur en Atletiekunie hebben geen formele positie als lid van het partnerplatform. De KNVB is lid van NOC*NSF en op die manier reeds vertegenwoordigd.

¹⁵ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/media/images/IOGG-Ambitieverklaring-A4-4.pdf>

delen worden in de toekomst actieve werkgroepen georganiseerd rondom een bepaald thema of vraagstuk. In 2018 is het partnerplatform niet bijeengekomen wegens gebrek aan tijd. In januari 2019 staat een eerste themabijeenkomst met actieve werkvorm gepland met het thema communicatie.

Bedrijfspartners

Alle bedrijfspartners dragen bij aan de JOGG-aanpak (zie hoofdstuk 3), de Gezonde Omgeving (zie hoofdstuk 4) of aan (één van de) thema's (zie hoofdstuk 5)¹⁶. Bij de start van de samenwerking zijn doelstellingen, de inzet en de rolverdeling vastgelegd. Tussentijds wordt met partners de voortgang besproken. De bijdrage (financieel en in natura) van partners wordt gealloceerd aan gezamenlijke doelstellingen, conceptontwikkeling en activatie. Bedrijfspartners hebben geen zeggenschap over de beleidsontwikkeling van JOGG. In bijlage IV zijn per bedrijfspartner de afgesproken doelstellingen terug te vinden, op basis waarvan de samenwerking wordt vormgegeven. Sommige doelstellingen zijn op een strategisch niveau geformuleerd, andere doelstellingen meer op een campagnematig niveau.

Kennispartners

Kenniscentrum Sport, het Voedingscentrum en RIVM (Centrum Voeding, Preventie en Zorg/Loket Gezond Leven) zijn de drie kennispartners van JOGG. Allen denken inhoudelijk mee met JOGG. Eerstgenoemde voor het thema sport en bewegen, het Voedingscentrum voor het thema voeding. Het RIVM/Centrum Gezond Leven is met name betrokken bij de monitoring van landelijke cijfers over overgewicht en heeft inzicht en kennis van de interventiedatabase Gezond en Actief Leven.

2.4 Landelijke monitoring en evaluatie

Naast deze jaarlijkse Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht zijn in 2018 andere onderzoeken uitgevoerd om de aanpak te evalueren en bij te sturen.

Ten eerste zijn in 2018 de resultaten verschenen van het onderzoek uitgevoerd naar de mate waarin de stichting JOGG effectief en efficiënt heeft bijgedragen aan de geformuleerde doelstellingen, die voortvloeien uit de beleidsdoelstellingen van het ministerie van VWS op overgewicht en obesitas (Bakker et al., 2018). Geconcludeerd wordt dat JOGG gegroeid is naar een volwassen organisatie. De organisatie wordt, sinds de oprichting van de stichting eind 2014, gezien als meer onafhankelijk, transparant en slagvaardig dan in de periode van het convenant. Respondenten zijn van mening dat JOGG een belangrijke bijdrage levert aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren en daarmee een positief effect heeft op een gezond gewicht¹⁷. Daarnaast wordt aangegeven dat de causaliteit en het relatieve aandeel van de JOGG-werkwijze nog niet overtuigend wetenschappelijk is aangetoond. Meer zicht is nodig op de werkzame elementen van de JOGG-aanpak, ofwel de vragen wat werkt, voor wie, onder welke omstandigheden.

¹⁶ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/partners/wat-doen-landelijke-bedrijfspartners>

¹⁷ Er is gesproken met JOGG-medewerkers (directeur, de manager Communicatie & Strategie, de programmamanager Gezonde Omgeving & Publiek-Private Samenwerking, de bestuurssecretaris/adviseur Gezonde Omgeving en twee senior JOGG-adviseurs) en JOGG-stakeholders (beleidsmatig en bestuurlijk, betrokken medewerkers van het ministerie van VWS, gemeenten met en zonder JOGG-aanpak, bedrijfspartners, maatschappelijke partners, kennispartners en wetenschappers).

In het kader van de landelijke monitoring en evaluatie is in 2018 een evaluatie uitgevoerd naar in welke mate de beoogde doelen van het JOGG-model zijn behaald, naar de tevredenheid van de gebruikers over het JOGG-model en naar de mate waarin het JOGG-model nog past binnen de huidige werkwijze van JOGG (van Koperen, 2018)¹⁸. Zie bijlage III voor het JOGG-model. Uit deze evaluatie komt naar voren dat het JOGG-model door JOGG-professionals waardevol wordt gevonden en wordt gebruikt om de aanpak vorm te geven en te evalueren. Enkele aanbevelingen zijn gedaan om het JOGG-model verder te ontwikkelen. Voorlopig is gekozen om alleen de vormgeving van het model aan te passen. Verdere inhoudelijke aanpassing van het JOGG-model krijgt mogelijk een plek in een op te zetten evaluatieonderzoek voor de periode 2020-2025.

Ten derde is in 2018 aan de wetenschappelijke adviescommissie gevraagd advies te geven op welke wijze de ondersteuning aan JOGG-gemeenten verbeterd kan worden en is gezamenlijk verkend hoe een evaluatieonderzoek naar de effecten van de JOGG-aanpak kan worden vormgegeven. Als resultaat heeft de Wetenschappelijke Adviescommissie in 2018 een artikel gepubliceerd over de complexiteit van integrale aanpakken, zoals de JOGG-aanpak, en het belang van het betrekken van de context waarbinnen een aanpak wordt uitgevoerd (Kremers et al., 2018). JOGG heeft in 2018 de ambitie uitgesproken en eerste stappen gezet om via praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek zicht te krijgen op de mechanismen en bijdrage van de JOGG-aanpak op de gezondheid van kinderen en jongeren, rekening houdend met de context waarbinnen dit gebeurt. Deze ambitie is ook in het Nationaal Preventieakkoord benoemd. In het najaar van 2019 worden naar verwachting de behaalde resultaten en successen van de afgelopen periode (2015-2019) gerapporteerd, inclusief een vergelijking van trends in overgewicht en beweeggedrag tussen JOGG-buurtten en niet JOGG-buurtten, gebaseerd op de Gezondheidsenquête¹⁹.

2.5 Internationaal kennis delen

JOGG zet zich in om ook internationaal kennis uit te wisselen. In dit kader heeft de organisatie in 2018 in verschillende landen haar kennis ten aanzien van de JOGG-aanpak gedeeld. Er is een actieve bijdrage geleverd aan de volgende bijeenkomsten:

- Tijdens een werkbezoek aan Vermont (Verenigde Staten) is advies gegeven over de implementatie en het opschalen van het Amerikaanse *Rise VT Embracing Healthy Lifestyles*-programma.
- JOGG heeft een training verzorgd in Helsinki om Finland en IJsland te ondersteunen bij de implementatie van een vergelijkbare aanpak als de JOGG-aanpak.
- Op verzoek van het ministerie van VWS heeft JOGG als *best practice*, tijdens een bijeenkomst over voeding en bewegen van de Europese Unie in Italië (Ispra), een reeks workshops verzorgd over hoe in Nederland de JOGG-aanpak wordt geïmplementeerd en welke resultaten dat oplevert.
- JOGG heeft het afgelopen jaar op verschillende internationale congressen haar kennis gedeeld, zoals tijdens het jaarlijkse TAFISA Europe: Heerenveen (thema JOGG-aanpak) en World Social Marketing Conferentie: Antwerpen (thema Team:Fit en 'Tackling Food Issues and Obesity in Europe').
- Ook heeft de organisatie in 2018 de staatssecretaris gezondheid Steve Brine uit Engeland ontvangen tijdens een werkbezoek in Amsterdam. Dit bezoek is opgevolgd door een bezoek van de Health and

¹⁸ Onderzoek uitgevoerd door Cuprifere, in opdracht van JOGG.

¹⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende%20onderzoeksbeschrijvingen/vragenlijsten-gezondheidsenquête-vanaf-2014>

Social Care Committee (een groep parlementariërs uit Engeland) aan Nederland om onder andere meer te leren over de JOGG-aanpak.

- Tot slot is JOGG in het kader van The Daily Mile aanwezig geweest bij een uitwisseling met alle Europese partners van The Daily Mile in Gent.

Het EPODE International Network (EIN)²⁰, waarvan JOGG lid is, heeft de organisatie gevraagd om een EPODE Academy op te zetten. The EPODE Academy is een trainings- en ondersteuningspakket voor de leden van het EIN-netwerk. De eerste stappen voor oprichting van deze Academy zijn genomen. Begin 2018 heeft het bestuur van EIN een tweedaags bezoek gebracht aan JOGG om gezamenlijk verder invulling aan een EPODE Academy te geven. Ook is in 2018 een adviesraad ingericht. De eerste (digitale) bijeenkomst van adviesraad vond begin september 2018 plaats en daarin is gesproken over rol- en taakverdeling en ideeën voor de Academy.

2.6 Samenvatting

JOGG werkt sinds 2014 als stichting aan de hoofddoelstelling 'het bevorderen van een gezonde leefstijl in het algemeen en een gezond gewicht in het bijzonder, met een focus op kinderen en jongeren, en de volwassenen die hen omringen, en daar waar de problematiek het grootst is'. In 2018 is naar aanleiding van een evaluatie naar het functioneren van de stichting een nieuw bestuursmodel ingevoerd. JOGG werkt met drie programma's: de JOGG-aanpak, de Gezonde Omgeving en Communicatie en Marketing. De landelijke organisatie ondersteunt JOGG-gemeenten bij het implementeren van de aanpak. Advies en begeleiding krijgen vorm via JOGG-adviseurs, JOGG-regiocoördinatoren, JOGG-coaches en JOGG-experts. In 2018 is het aantal partners waar JOGG mee samenwerkt gegroeid naar negentien landelijke maatschappelijke partners, veertien landelijke bedrijfspartners en drie landelijke kennispartners. In 2018 is de visie op landelijke publiek-private samenwerking aangescherpt. Verschillende activiteiten worden ondernomen om de activiteiten van de landelijke organisatie te monitoren en evalueren. JOGG heeft ook in 2018 internationaal een bijdrage geleverd door op verschillende bijeenkomsten haar kennis en ervaringen te delen.

²⁰ EPODE International Network (EIN) verbindt lokale integrale wijkaanpakken uit verschillende landen.

3. JOGG-aanpak

Het doel van de JOGG-aanpak is dat JOGG-gemeenten op basis van de vijf JOGG-pijlers aan een lokale, integrale en duurzame aanpak gericht op de preventie van overgewicht bij kinderen en jongeren werken. In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 3.1 beschreven hoe JOGG-gemeenten ondersteuning biedt bij het lokaal implementeren van de JOGG-aanpak. Paragraaf 3.2 gaat in op de voortgang van de implementatie van de JOGG-aanpak binnen de JOGG-gemeenten, paragraaf 3.3 behandelt de communicatie over de JOGG-aanpak en in paragraaf 3.4 wordt het bereik van de JOGG-aanpak beschreven. Tot slot gaat paragraaf 3.5 in op inhoudelijke thema's waar JOGG in 2018 extra aandacht aan heeft besteed. Het hoofdstuk wordt met een samenvatting afgesloten (paragraaf 3.6).

3.1 Ondersteuning JOGG-aanpak

De vijf pijlers van de JOGG-aanpak vormen, volgens het JOGG-model (bijlage III), de fundering voor een integrale aanpak. JOGG ondersteunt JOGG-gemeenten bij het werken aan de vijf pijlers. Naast directe ondersteuning door de inzet van adviseurs, regiocoördinatoren, coaches en experts en het verzorgen van trainingen en webinars (zie voor meer informatie paragraaf 6.2) houdt de organisatie zich bezig met het ontwikkelen van het ondersteuningsaanbod en de inhoud van de JOGG-aanpak en JOGG-programma's.

Politiek-Bestuurlijk Draagvlak

Politiek-Bestuurlijk Draagvlak veronderstelt dat bestuurders, inclusief het college van burgemeesters en wethouders (B&W), bij de JOGG-aanpak zijn betrokken. Daarnaast moet een gezonde leefstijl van burgers een belangrijke plaats in onder andere het collegeprogramma hebben.

In 2018 is een checklist ontwikkeld voor JOGG-regisseurs, waarmee zij het Politiek-Bestuurlijk Draagvlak op verschillende niveaus (strategisch, tactisch en uitvoerend) binnen hun gemeente kunnen monitoren. De checklist is ontwikkeld op basis van een wetenschappelijk raamwerk om de ontwikkelingen en implementatie van integraal gezondheidsbeleid te monitoren (Hendriks et al., 2013). De checklist is praktijkgericht, zodat JOGG-regisseurs gericht verder kunnen werken aan deze pijler.

Publiek-Private Samenwerking

Publiek-Private Samenwerking is het betrekken van lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties. JOGG ziet Publiek-Private Samenwerking als formele samenwerkingsverbanden, met regelmatige evaluatie van de afspraken binnen de samenwerkingsovereenkomst. Het betreft dus nadrukkelijk geen sponsoring of incidentele samenwerking. De samenwerking tussen de organisaties en bedrijven dient bij te dragen aan het sneller bereiken van de JOGG-doelen.

In 2018 zijn vijf regionale bijeenkomsten georganiseerd voor JOGG-regisseurs over het verder brengen van samenwerking en samenwerkingsvormen tussen publieke en private partners²¹. Daarnaast is de inhoud op de JOGG-wiki (zie paragraaf 3.3) betreffende deze pijler vernieuwd, vereenvoudigd en geordend naar de zes omgevingen waar de JOGG-aanpak zich op richt (thuis, buurt, school, sport & vrije tijd, werk, media).

²¹ In samenwerking met adviesbureau Common Eye.

Gedeeld Eigenaarschap

Bij Gedeeld Eigenaarschap, dit was voor 2018 Sociale Marketing, gaat het om het bereiken en betrekken van de doelgroep, zodat de aanpak aansluit bij de wensen en behoeften van de kinderen, jongeren en volwassenen. Hierdoor wordt de doelgroep een volwaardige partner/mede-eigenaar om de omgeving te veranderen en nemen zij zelf verantwoordelijkheid.

In 2018 is gewerkt aan een visiedocument Gedeeld Eigenaarschap²², is informatie op de JOGG-wiki aangepast om JOGG-regisseurs te informeren over en te ondersteunen bij dit thema. Daarnaast zijn in samenwerking met Pharos praktijkvoorbeelden en vindplekken waar bijvoorbeeld inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) en/of migratieachtergrond te bereiken zijn, beschreven en op de JOGG-wiki geplaatst. Tenslotte is in 2018 een nieuwe basistraining Gedeeld Eigenaarschap ontwikkeld samen met Pharos, een Sociale Marketing-expert, een expert Ouderpartnerschap en met input van een aantal JOGG-regisseurs.

Monitoring en Evaluatie

De pijler Monitoring en Evaluatie (M&E) richt zich op het verzamelen van gegevens met als doel de behaalde resultaten te laten zien, successen te delen, resultaten te interpreteren en in te zetten op het verbeteren van de JOGG-aanpak.

Om JOGG-gemeenten te ondersteunen bij het monitoren van de JOGG-aanpak, is in 2018 de inhoud van de JOGG-wiki met betrekking tot deze pijler aangepast waarbij meer aandacht is besteed aan het monitoren van activiteiten en resultaten in plaats van het monitoren van prestaties (bijvoorbeeld overgewicht). Er zijn verschillende tools ontwikkeld om het monitoren en evalueren van de lokale aanpak te vereenvoudigen, zoals voorbeelddoelen, een voorbeeld van een M&E-matrix als leidraad voor een M&E-plan, een ingevuld format van een factsheet en een overzicht per GGD van beschikbare gegevens over overgewicht, en gezondheidsgedragingen. In 2018 is ook een nieuwe werksessie ontwikkeld waarbij JOGG-gemeenten, onder begeleiding van experts, aan de slag gaan met het beschrijven en communiceren van resultaten.

Verbinding Preventie en Zorg

Met de pijler Verbinding Preventie en Zorg creëert een JOGG-gemeente een netwerk en samenwerking zodat maatregelen en voorzieningen op het gebied van preventie goed op elkaar aansluiten. De maatregelen zijn afgestemd met relevante organisaties en partijen in het werkveld en binnen de gemeente met de betrokkenen op meerdere niveaus (bestuurlijk, management en uitvoerend). Het inrichten van het proces wordt verder binnen de ketenaanpak vormgegeven.

Voor deze pijler is in 2018 door JOGG een e-learning ontwikkeld, is het stappenplan versimpeld en is de informatie op de JOGG-wiki aangepast. Tijdens meerdere overlegmomenten, bijeenkomsten en via aangereikte informatie zijn de ondersteuners vanuit JOGG (adviseurs, coaches en experts) in 2018 voorzien van extra kennis en tools om de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers te ondersteunen om de pijler zo goed mogelijk vorm te geven. Rondom het thema ketenaanpak heeft JOGG samen met Care

²² <https://jongerenopgezondgewicht.nl/userfiles/JOGG-aanpak/Visie%20pijler%20Gedeeld%20Eigenaarschap.pdf>

for Obesity en drie kennisinstituten (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ), Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en RIVM) in 2018 verkend hoe de borging, implementatie, ontwikkeling en evaluatie van het landelijk model voor de ketenaanpak kan worden vormgegeven. Daarnaast heeft JOGG, samen met Care for Obesity, miniconferenties over de ketenaanpak georganiseerd om gemeenten en lokale professionals uit preventie, welzijn en zorg te informeren over de vernieuwde visie en werkwijze²³. Enkele gemeenten hebben ondersteuning gekregen bij het opstarten van een ketenaanpak voor kinderen en jongeren met overgewicht of obesitas volgens het landelijk model. Ook is de samenwerking met landelijke partners (bijvoorbeeld RIVM, NCJ, NJI, Vrije Universiteit (VU) Amsterdam, Zilveren Kruis) op de pijler versterkt.

3.2 Voortgang op de vijf JOGG-pijlers

Om de voortgang binnen de JOGG-gemeenten op de JOGG-pijlers inzichtelijk te maken, wordt jaarlijks bij JOGG-regisseurs via een vragenlijst nagegaan waaraan zij in het afgelopen jaar binnen de pijlers hebben gewerkt (Slot-Heijs & Collard, 2018a; bijlage I). Daarnaast vullen de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers ieder jaar, samen met de JOGG-adviseur, een voortgangstool in (bijlage I). Hoewel de voortgangstool is bedoeld als gesprekstool, en niet als meetinstrument, geven de resultaten een indicatie van de voortgang op de vijf JOGG-pijlers. Aan de hand van stellingen kunnen de JOGG-regisseur, -beleidsmedewerker en -adviseur bepalen hoe ver gevorderd de gemeente is, en aan de hand daarvan vervolgstappen zetten. Hierbij moet worden opgemerkt dat het invullen van de voortgangstool en de vragenlijst afhankelijk is van de mening en beoordeling van de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers zelf. De voortgang op een bepaalde pijler kan bovendien niet met een andere pijler worden vergeleken, omdat vooruitgang niet op alle pijlers even makkelijk te bereiken is. Om de voortgang over de jaren te laten zien worden in deze paragraaf, naast de resultaten van alle voortgangstools in 2018 (n=59), de resultaten van gemeenten die de voortgangstool zowel in 2016 en 2018 hebben ingevuld (n=36), gepresenteerd.

Politiek-Bestuurlijk Draagvlak

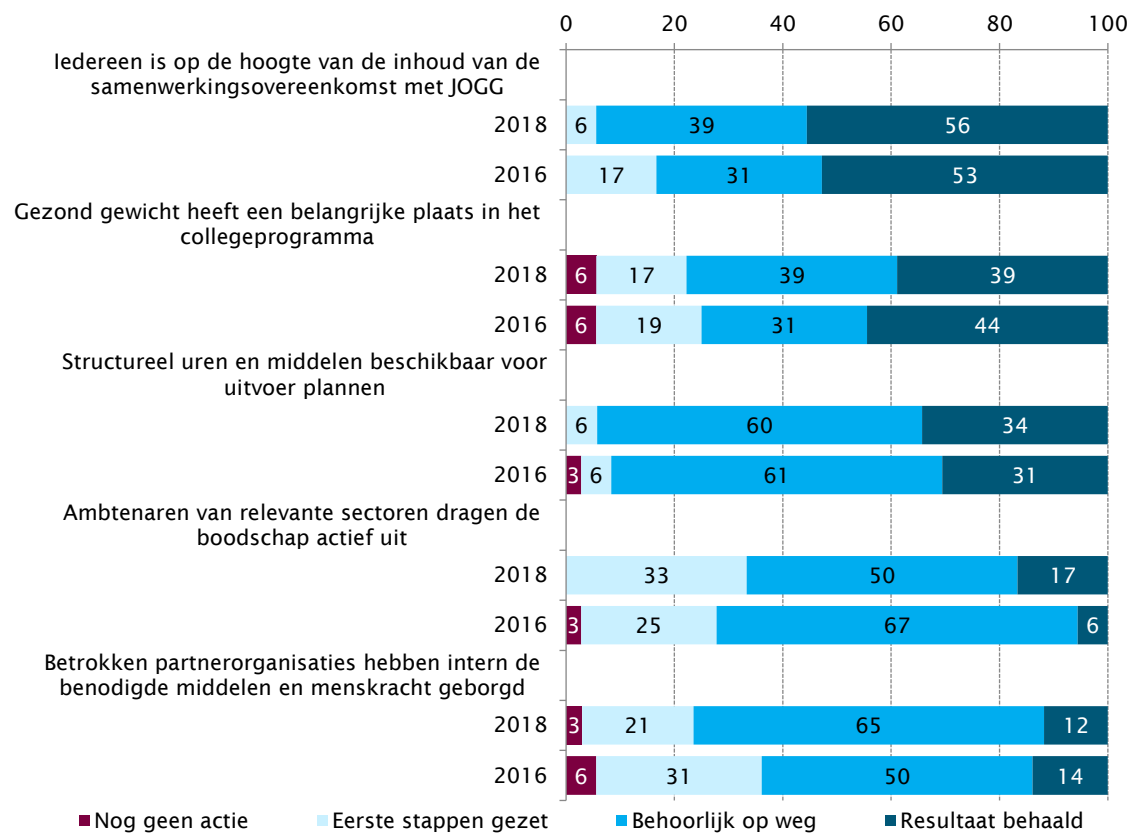
Resultaten voortgangstool

Nagenoeg alle JOGG-regisseurs die in 2018 de voortgangstool hebben ingevuld, hebben op de pijler Politiek-Bestuurlijk Draagvlak stappen ondernomen (zie bijlage V, figuur B5.1). De helft van alle JOGG-regisseurs geeft aan dat betrokkenen zoals JOGG-regisseurs, wethouders, stuurgroep en partners op de hoogte zijn van de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst met Jongeren Op Gezond Gewicht. Er zijn geen significante verschillen zichtbaar tussen de voortgang in 2016 en in 2018 (figuur 3.1)²⁴.

²³ Zie voor meer informatie: www.c4o-proeftuinen.nl (en straks www.ketenaanpakkinderenovergewicht.nl), waarin de visie en het landelijk model ketenaanpak voor kinderen met overgewicht of obesitas wordt toegelicht.

²⁴ Op enkele stellingen hebben in 2018 minder JOGG-regisseurs aangegeven het doel te hebben behaald dan in 2016, wat een achteruitgang zou betekenen. Mogelijke verklaringen zijn wisselingen van JOGG-regisseurs of strengere beoordeling, omdat ze inmiddels langer met de JOGG-aanpak bezig zijn.

Figuur 3.1 Voortgang op de pijler Politiek-Bestuurlijk Draagvlak in JOGG-gemeenten in 2016 en 2018 (in procenten, n=36)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Resultaten vragenlijst

In het kader van Politiek-Bestuurlijk Draagvlak geven bijna alle JOGG-regisseurs aan met de beleidsterreinen gezondheid, welzijn en onderwijs samen te werken. Met andere beleidsterreinen, zoals armoedebeleid, veiligheid of ruimtelijke ordening, wordt duidelijk minder samengewerkt. Ten opzichte van 2017 is de mate van samenwerking met andere beleidsterreinen gelijk gebleven. Alle JOGG-regisseurs geven aan tenminste één wethouder bij de JOGG-aanpak te betrekken. Verantwoordelijke wethouders en beleidsmedewerkers zijn volgens de JOGG-regisseurs goed op de hoogte van de ontwikkelingen binnen de JOGG-aanpak. Het college van burgemeester en wethouders en de raad zijn in veel gemeenten niet goed op de hoogte. Ten opzichte van vorig jaar zijn geen significante verschillen zichtbaar in aantal betrokken wethouders en de mate waarin betrokkenen op de hoogte zijn (Slot-Heijs & Collard, 2018a).

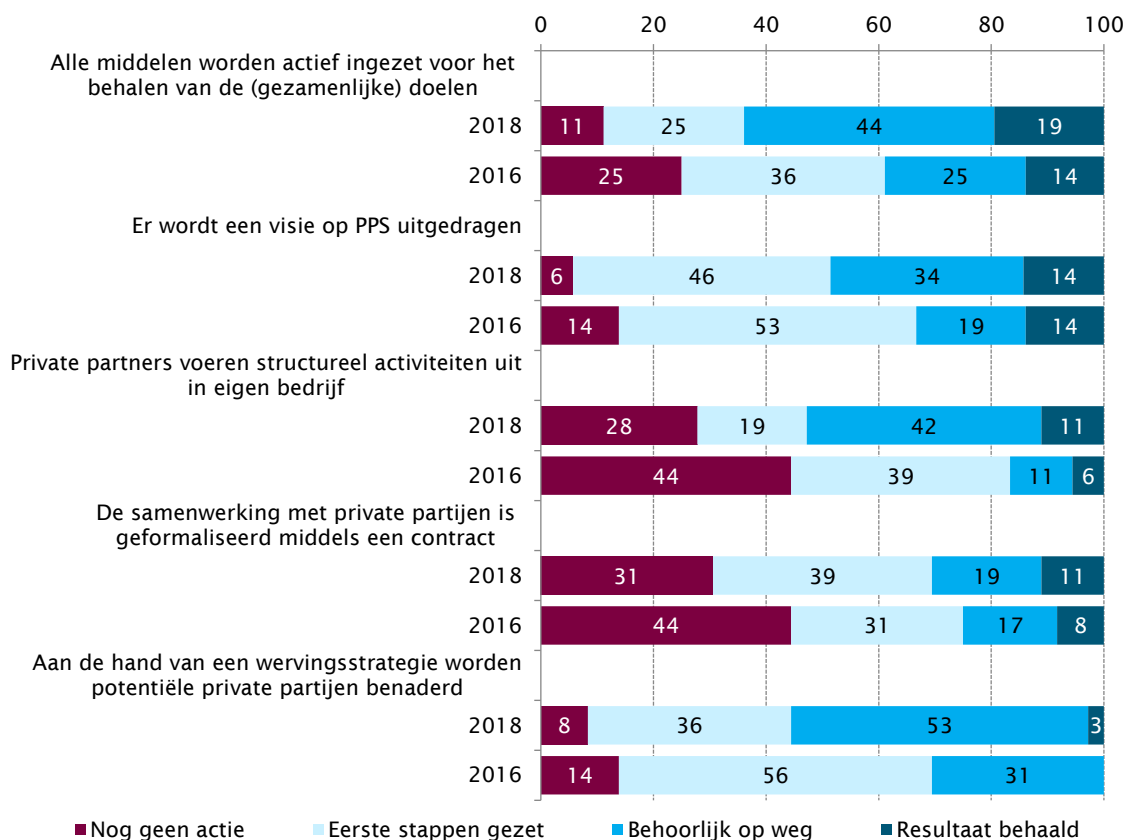
Publiek-Private Samenwerking

Resultaten voortgangstool

Uit alle in 2018 door JOGG-regisseurs ingevulde voortgangstools, blijkt dat op ieder onderdeel van deze pijler een aantal JOGG-gemeenten nog niet zijn gestart. Met name met het formaliseren van de samenwerkingen via contracten en met het uit laten voeren van structurele activiteiten op het gebied van gezondheid bij de private partners zijn JOGG-gemeenten nog niet gestart (zie bijlage V, figuur B5.2).

Desalniettemin is in 2018, ten opzichte van 2016, een positieve trend zichtbaar in het aandeel gemeenten dat in elk geval eerste stappen heeft gezet op de pijler Publiek-Private Samenwerking (figuur 3.2). Dit gaat echter niet gepaard met meer gemeenten die aangeven resultaat te hebben behaald.

Figuur 3.2 Voortgang op de pijler Publiek-Private Samenwerking (PPS) in JOGG-gemeenten in 2016 en 2018 (in procenten, n=36)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Resultaten vragenlijst

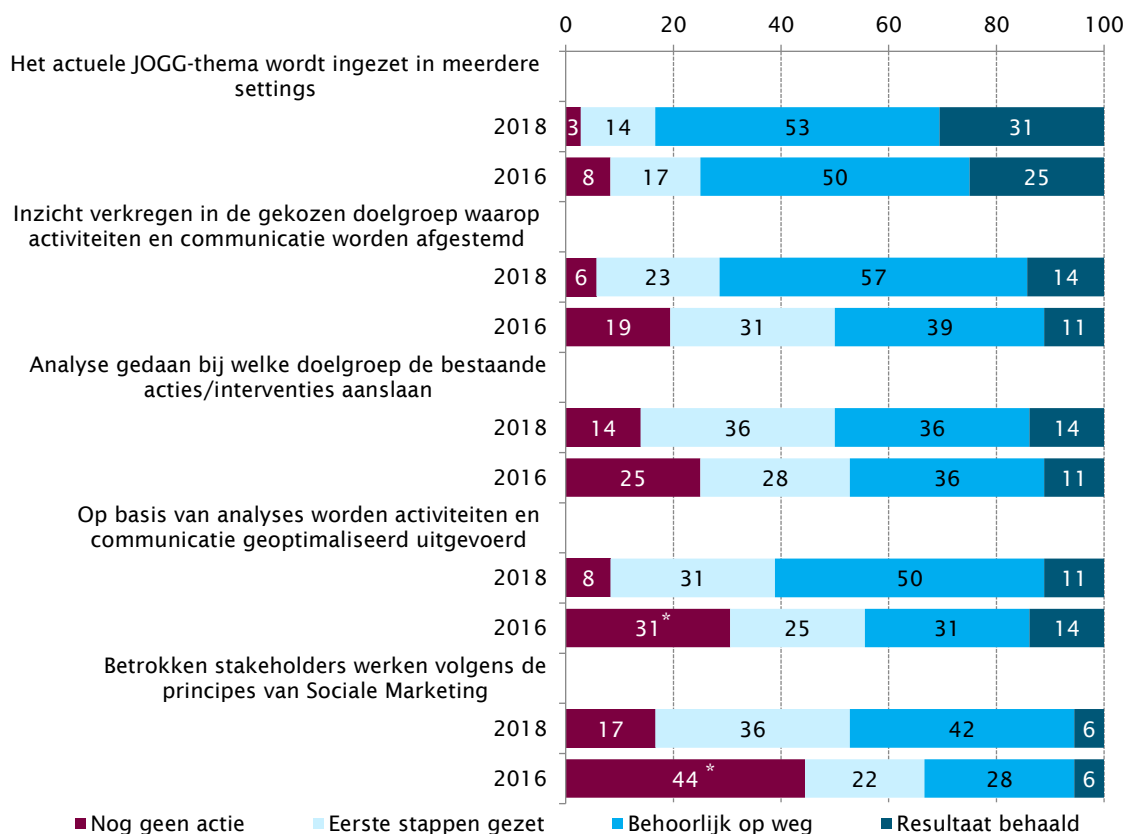
Twee derde van de JOGG-regisseurs die de vragenlijst heeft ingevuld, geeft aan dat in hun gemeente een visie is geformuleerd ten aanzien van Publiek-Private Samenwerking (66%). Bijna alle JOGG-regisseurs geven aan binnen de JOGG-aanpak samen te werken met tenminste één publieke of private partner. Gemiddeld werken zij met acht publieke of private partners samen. In vergelijking met 2017 zijn daarin geen significante verschillen zichtbaar (Slot-Heijs & Collard, 2018a).

Gedeeld Eigenaarschap

Resultaten voortgangstool

Bijna alle JOGG-gemeenten zijn in 2018 binnen de pijler Sociale Marketing²⁵ gestart met het inzetten van actuele JOGG-thema's in verschillende settings (97%) en het uitvoeren van een doelgroepanalyse (93%, zie bijlage V, figuur B5.3). Ruim een kwart van de JOGG-regisseurs heeft in 2018 nog geen actie ondernomen om stakeholders volgens de principes van Sociale Marketing te laten werken (27%)²⁶. Er zijn in 2018, ten opzichte van 2016, significant meer gemeenten die aangeven dat betrokken stakeholders werken volgens de principes van Sociale Marketing, en dat zij activiteiten en communicatie uitvoeren op basis van analyses (figuur 3.3). Waar in 2016 nog veel gemeenten geen actie hadden ondernomen op deze pijler, blijkt in 2018 voor elk onderdeel in elk geval 83 procent van de JOGG-gemeenten eerste stappen te hebben gezet. Aan de andere kant moet worden opgemerkt dat nog relatief weinig JOGG-gemeenten aangeven resultaat te hebben behaald.

Figuur 3.3 Voortgang op de pijler Sociale Marketing in JOGG-gemeenten in 2016 en 2018 (in procenten, n=36)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

* Significant meer dan 2018 ($p < 0.05$)

²⁵ In 2018 is de pijler Sociale Marketing veranderd naar Gedeeld Eigenaarschap. De items van de voortgangstools waren echter nog gericht op de pijler Sociale Marketing.

²⁶ In een deel van het afgelopen jaar heette de pijler nog Sociale Marketing.

Resultaten vragenlijst²⁷

De JOGG-regisseurs geven aan zich met de JOGG-aanpak voornamelijk te richten op kinderen van 4 tot 12 jaar (82%), hun ouders (80%) en/of kinderen van 0 tot 4 jaar (75%). In 2018 is dit niet anders dan in 2017. In 2018 is het aantal JOGG-gemeenten dat de aanpak specifiek richt op laaggeletterden significant afgenomen ten opzichte van 2017 (21% naar 8%). De meeste JOGG-regisseurs passen de principes van Gedeeld Eigenaarschap toe (83%), vooral door de doelgroep bij de JOGG-aanpak te betrekken, zodat zij zelf kunnen meedenken over wat ze willen veranderen (62%). Zij laten de doelgroep bijvoorbeeld meedenken bij de ontwikkeling van activiteiten of het organiseren en uitvoeren van activiteiten. Ook heeft bijna de helft van de JOGG-regisserus een netwerkanalyse uitgevoerd om de behoeften van de doelgroep te verkennen (46%). JOGG-regisseurs zien scholen als belangrijkste partner om Gedeeld Eigenaarschap vorm te geven (Slot-Heijs & Collard, 2018a).

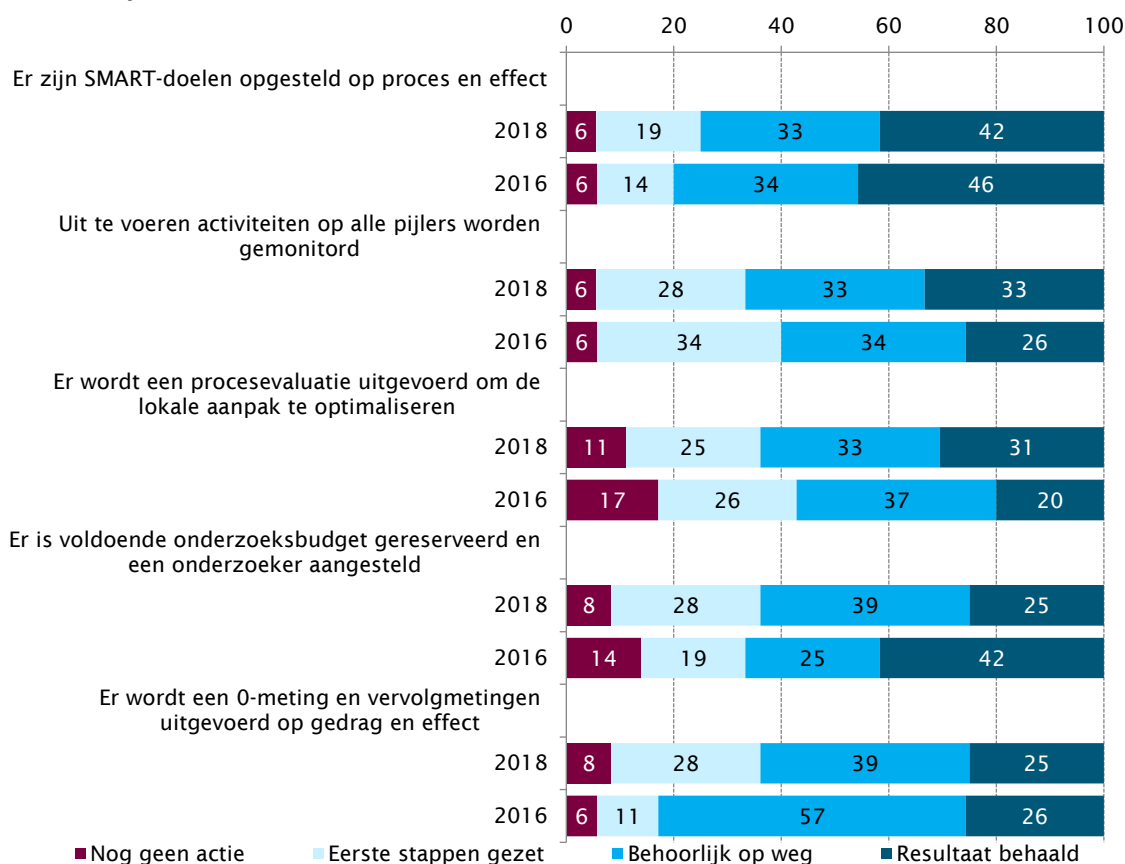
Monitoring en Evaluatie

Resultaten voortgangstool

Uit de resultaten op de voortgangstools die JOGG-gemeenten in 2018 hebben ingevuld, blijkt dat bijna alle JOGG-regisseurs bezig zijn met Monitoring en Evaluatie (zie bijlage V, figuur B5.4). Een kwart van de JOGG-regisseurs geeft aan resultaat te hebben behaald op deze pijler. Ten opzichte van 2016 wordt in 2018 geen vooruitgang geconstateerd op onderdelen van Monitoring en Evaluatie (figuur 3.4).

²⁷ De vragenlijst onder JOGG-regisseurs is in 2018 wel aangepast aan de inhoud van de nieuwe pijler Gedeeld Eigenaarschap.

Figuur 3.4 Voortgang op de pijler Monitoring en Evaluatie in JOGG-gemeenten in 2016 en 2018 (in procenten, n=36)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Resultaten vragenlijst

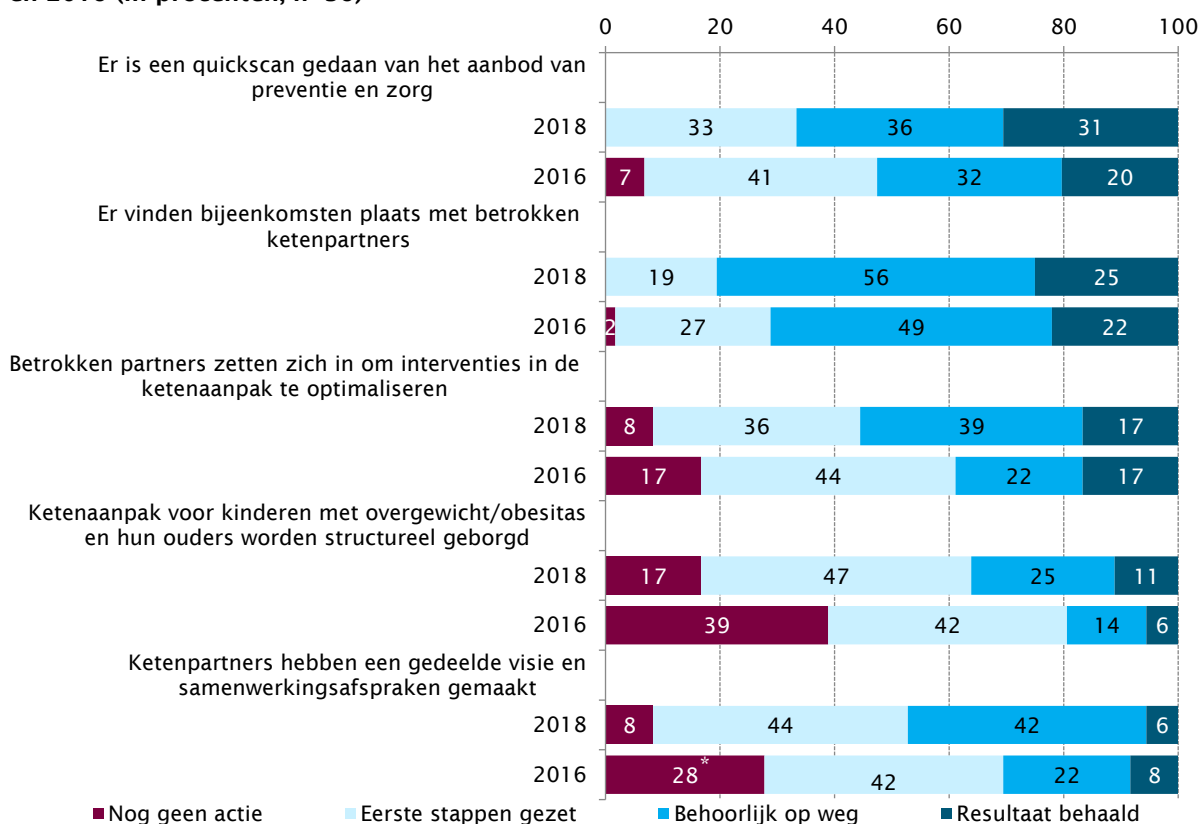
Drie kwart van de JOGG-gemeenten heeft in 2018, vergelijkbaar met 2017, een plan voor Monitoring en Evaluatie (75%). In 2018 is significant vaker een openbaar document gemaakt van de lokale evaluatie (40%) dan in 2017 (17%). Gegevens over overgewicht worden het meest verzameld (78%), maar ook op activiteitsniveau en omgevingsniveau verzamelt een groot deel van de JOGG-regisseurs gegevens. Ten opzichte van 2017 zijn in 2018 veel gegevens door een groter deel van de JOGG-regisseurs verzameld, maar deze verschillen zijn niet significant (Slot-Heijs & Collard, 2018a). In hoofdstuk 7 wordt verder ingegaan op de lokale evaluaties die in het afgelopen jaar door JOGG-gemeenten zijn uitgebracht.

Verbinding Preventie en Zorg

Resultaten voortgangstool

Met het organiseren van een bijeenkomst met betrokken ketenpartners over het verbinden van preventie en zorg en het afnemen van een quickscan met betrekking tot het aanbod, zijn JOGG-gemeenten in 2018 aan de slag geweest. In mindere mate wordt door JOGG-gemeenten gewerkt aan een gedeelde visie, samenwerkingsafspraken en de borging van de ketenaanpak (zie bijlage V, figuur B5.5). Ten opzichte van 2016 geven JOGG-gemeenten in 2018 significant vaker aan te hebben gewerkt aan het borgen van een ketenaanpak en het hebben van een gedeelde visie en samenwerkingsafspraken met ketenpartners (figuur 3.5).

Figuur 3.5 Voortgang op de pijler Verbinding Preventie en Zorg in JOGG-gemeenten in 2018 en 2016 (in procenten, n=36)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

* Significant meer dan 2018 ($p < 0.05$)

Resultaten vragenlijst

Vier op de vijf JOGG-regisseurs geven in 2018 aan met de pijler Verbinding Preventie en Zorg te zijn gestart (83%). 43 procent van de JOGG-regisseurs heeft bijvoorbeeld een VPZ-kernteam opgezet of heeft één of meerdere bijeenkomsten over preventie en zorg georganiseerd voor organisaties en veldpartijen op het gebied van preventie, welzijn en zorg. Bijna alle JOGG-regisseurs zijn in 2018 bekend met het landelijk model ketenaanpak (92%). Daarvan is bijna de helft van de JOGG-regisseurs bezig met het opzetten van een ketenaanpak in de gemeente (45%). Vergelijkingen met 2017 zijn hier niet mogelijk. (Slot-Heijs & Collard, 2018a).

3.3 Communicatie JOGG-aanpak

Het communicatiedoel rond het programma JOGG-aanpak is dat alle JOGG-regisseurs bekend zijn met de activiteiten van JOGG, de meerwaarde ervan inzien en deze gebruiken voor de uitvoering van hun eigen lokale JOGG-aanpak. Hiervoor kunnen JOGG-regisseurs gebruikmaken van verschillende e-learnings, kennis van experts (zie paragraaf 6.2) en een informatieplatform, de JOGG-wiki. Op de JOGG-wiki is inhoudelijke informatie te vinden over de JOGG-aanpak, de vijf JOGG-pijlers, Gezonde Omgeving en de thema's. Ook is op de JOGG-wiki ondersteuningsaanbod te vinden in de vorm van materialen, tools en kwalitatieve voorbeelden. Op de JOGG-wiki staan tevens de trainingsagenda, nieuwsupdates en een evenementenkalender. In 2018 was het unieke aantal bezoekers van de JOGG-wiki per maand 157 (zie tabel 3.1). De daling van het aantal bezoekers ten opzichte van 2017 wordt verklaard doordat in de

periode mei tot half augustus het aantal unieke bezoekers niet goed is bijgehouden.

Tabel 3.1 Gebruik van het informatieplatform (JOGG-wiki) van Jongeren Op Gezond Gewicht in 2016, 2017 en 2018 (peildatum 01-12)

	2016	2017	2018
Gebruikers	445	682	746
Aantal unieke bezoeken per maand	260	284	157
Gemiddelde tijd op pagina (minuten:seconden)	01:12	01:32	01:25

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Om de bekendheid met activiteiten van JOGG ter ondersteuning van de JOGG-aanpak te verhogen en kennis te delen, zijn 21 JOGG-updates verstuurd (zie tabel 3.2). Dit is vergelijkbaar met de voorgaande jaren. De JOGG-update is speciaal bedoeld voor de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers binnen de JOGG-gemeente. Het aantal abonnees voor de JOGG-update is in 2018 515.

Tabel 3.2 Aantal JOGG-updates en abonnees van Jongeren Op Gezond Gewicht in 2015, 2016, 2017 en 2018 (peildatum 01-12)

	2015	2016	2017	2018
JOGG-update (aantal)	22	21	20	21
JOGG-update (aantal abonnees)	402	442	505	515

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

3.4 Bereik

Bereik gemeenten

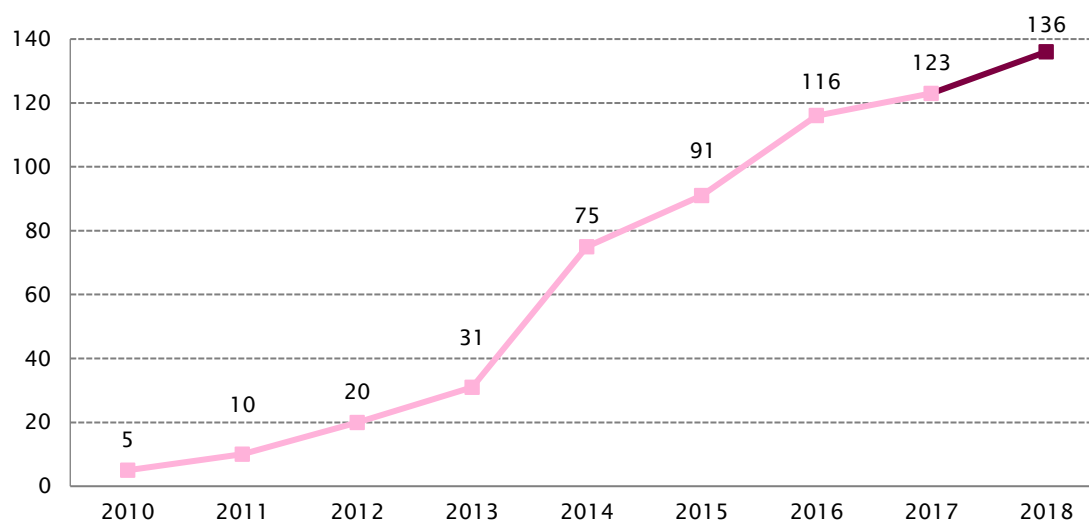
Per 30 september 2018 werken 136 gemeenten in Nederland²⁸ met de JOGG-aanpak. Dit is ongeveer een derde van alle gemeenten in Nederland (figuur 3.6, zie bijlage VI).

Sinds de vorige peildatum (30 september 2017) zijn er dertien JOGG-gemeenten bijgekomen²⁹. De continuïteit van de JOGG-aanpak in gemeenten die deelnemen is hoog. Van alle gemeenten die zijn gestart, zijn tot nu toe twee gemeenten met de aanpak gestopt. In 22 gemeenten die in 2015 zijn gestart, liep in 2018 de eerste fase van drie jaar af. Dertien gemeenten hebben de overeenkomst in 2018 met drie jaar verlengd. Acht gemeenten zitten nog in het verlengingsproces. Van één gemeente loopt de fase nog tot eind 2018. Ook alle gemeenten die in 2012 met de JOGG-aanpak zijn begonnen, en waar de tweede fase in 2018 eindigde, zetten de aanpak door. Dat gemeenten gedurende een langere periode op dit thema inzetten is belangrijk omdat bekend is dat gedragsverandering en het verminderen van overgewicht een intensieve en langdurige aanpak nodig heeft (Hermsen & Renes, 2016).

²⁸ Inclusief Bonaire, Saba en Sint Eustatius.

²⁹ Epe, Nijmegen, Gooise Meren, Oosterhout, Sluis, Blaricum-Eemnes, Bunnik, Landgraaf, Overbetuwe, Lelystad, Veldhoven, Middelburg, Opsterland.

Figuur 3.6 Ontwikkeling van het aantal contracten met JOGG-gemeenten³⁰ over de periode 2010 t/m 2018 (peildatum: 30 september 2018)

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Inzet JOGG-aanpak

In een kwart van de buurten waar in 2018 de JOGG-aanpak wordt ingezet, blijkt een onvoldoende of zwakke buurtbeleving te zijn (tabel 3.3)³¹. Uit de Leefbaarometer³², dat de buurtbeleving meet, blijkt dat alleenstaande ouders, arbeidsongeschikten en allochtonen oververtegenwoordigd zijn in buurten met een onvoldoende of zwakke buurtbeleving. Van deze groepen is bekend dat zij een lagere sociaaleconomische status (SES) hebben, lager zijn opgeleid en een minder goede gezondheid genieten vergeleken met de totale Nederlandse bevolking (Kunst et al., 2005). We zien in de afgelopen jaren dat de JOGG-aanpak steeds minder vaak wordt ingezet op buurten waar de buurtbeleving onvoldoende of zwak is. De aanpak wordt juist vaker ingezet in buurten met een goede en uitstekende buurtbeleving.

Tabel 3.3 Verdeling van JOGG-aanpak in specifieke buurten naar buurtbeleving (in procenten)

	2016	2017	2018	Nederland
Onvoldoende/zwakke buurtbeleving	29	27	22	10
Voldoende buurtbeleving	11	12	10	7
Ruim voldoende buurtbeleving	26	27	28	31
Goede/uitstekende buurtbeleving	34	35	39	52

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Leefbaarometer CBS, 2014. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

³⁰ Feitelijk aantal contracten met gemeenten.

³¹ Buurtbeleving wordt bepaald aan de hand van vijf dimensies: woningvoorraad, bewoners, veiligheid, voorzieningen en fysieke omgeving.

³² Om leefbaarheid in beeld te brengen, wordt gebruikgemaakt van 100 indicatoren waarvan is gebleken dat met deze indicatoren het oordeel over leefbaarheid het beste ingeschat kan worden. De Leefbaarometer is ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties door een samenwerkingsverband van RIGO Research & Advies (Amsterdam), Atlas voor Gemeenten (Utrecht), In Fact (Amsterdam) en OTB (Delft) <http://www.leefbaarometer.nl/page/indicatoren>.

Met behulp van de gegevens van het Smap-project³³, uitgevoerd door RIVM, kan inzicht worden gegeven in welke mate de JOGG-aanpak wordt ingezet op buurten waar de gezondheid van volwassenen onvoldoende is. Er zijn geen gegevens over gezondheid beschikbaar op kindniveau. Literatuur laat echter zien dat overgewicht bij ouders, met name bij families met een lage sociaaleconomische status, een sterke risicofactor is voor overgewicht bij kinderen (Mech et al., 2016). In het Smap-project zijn schattingen van gezondheidsvariabelen voor alle buurten in Nederland gemaakt op basis van grootschalig onderzoek onder volwassenen (n=400.000)³⁴. Resultaten laten zien dat jongeren die in een JOGG-buurt wonen, woonachtig zijn in een buurt waar 51 procent van de volwassenen overgewicht heeft, tegen 50 procent van de volwassenen in niet JOGG-buurten (tabel 3.4). Vergelijkbare resultaten worden ook gezien voor andere uitkomstmaten die aan gezondheid gerelateerd zijn. Er zijn nauwelijks relevante verschillen waar te nemen in het percentage ervaren gezondheid van volwassenen, obesitas en mensen die moeite hebben met rondkomen in JOGG-buurten ten opzichte van niet JOGG-buurten.

Tabel 3.4 Percentage volwassenen met overgewicht, obesitas, goede ervaren gezondheid en die moeite hebben met rondkomen opgedeeld naar JOGG-buurten en niet JOGG-buurten in 2018

	JOGG-buurt	Geen JOGG-buurt
Volwassenen met overgewicht (%)	50,8	49,8
Volwassenen met obesitas (%)	15,6	14,2
Volwassenen die ervaren gezondheid* als zeer goed waarderen (%)	72,6	76,4
Volwassenen die moeite hebben met rondkomen (%)	22,4	17,8

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018; SMAP (RIVM, 2016). Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

*Ervaren gezondheid, ook wel subjectieve gezondheid of gezondheidsbeleving genoemd, weerspiegelt het oordeel over de eigen gezondheid.

Potentieel bereik inwoners tot en met 19 jaar

Om het potentieel bereik van inwoners tot en met 19 jaar van de JOGG-aanpak te bepalen, is een analyse uitgevoerd naar het aantal jongeren dat in de JOGG-buurten³⁵ woont. In figuur 3.7 is het cumulatieve potentiële bereik van inwoners tot en met 19 jaar van Jongeren Op Gezond Gewicht in de afgelopen jaren gepresenteerd. Het potentiële bereik van de JOGG-aanpak in buurten is inmiddels meer dan 1.000.000 jongeren tot en met 19 jaar (peildatum 30 september 2018)³⁶. Of het doel van Jongeren Op Gezond Gewicht om te werken aan een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl voor tenminste 1 miljoen kinderen en jongeren is behaald, is op basis van deze gegevens niet te bepalen. Deze analyse geeft enkel weer hoeveel jongeren in de JOGG-buurten wonen en daarmee in potentie door de JOGG-aanpak bereikt kunnen worden.

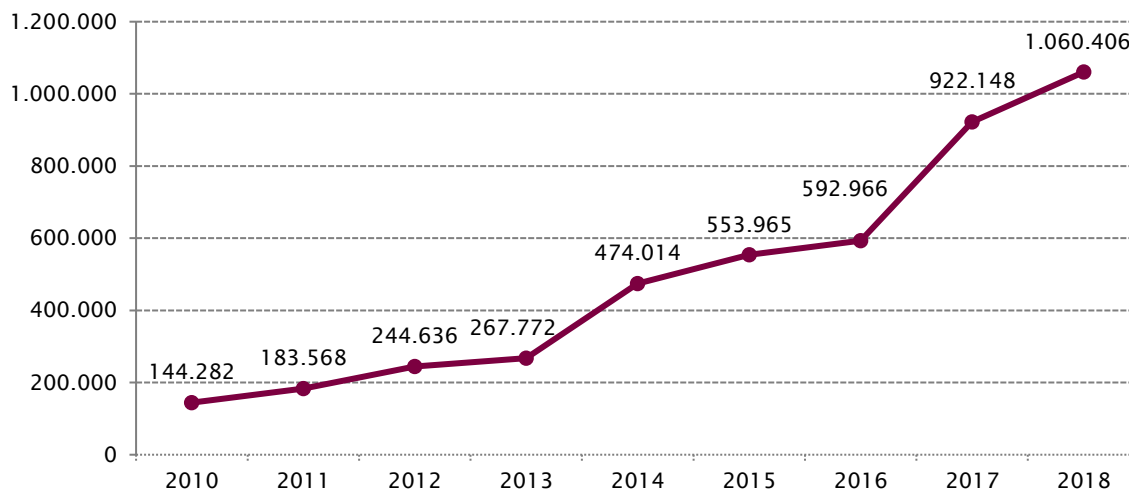
³³ <https://www.rivm.nl/media/smap/index.html>

³⁴ Gebaseerd op de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 van GGD'en, CBS en RIVM.

³⁵ Om het potentiële bereik in JOGG-gemeenten, en -buurten in 2018 te kunnen bepalen, is van data van CBS gebruikgemaakt over het aantal jongeren per buurt (2016). Dit bestand bevat een overzicht van het aantal kinderen en jongeren (t/m 19 jaar) per buurt in Nederland.

³⁶ Deze schatting is gebaseerd op de 133 JOGG-gemeenten (exclusief Bonaire, Saba en Sint Eustatius) waarvan bij het samenstellen van de rapportage bekend was of die zich op de hele gemeente richtten of op enkele buurten binnen de gemeente.

Figuur 3.7 Ontwikkeling van het potentieel bereik van inwoners t/m 19 jaar van gemeenten waar de JOGG-aanpak wordt ingezet in de periode 2010 t/m 2018 (in aantallen, peildatum: 30 september 2018)

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht en CBS, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

3.5 Inhoudelijke thema's

JOGG heeft extra ingezet op verschillende inhoudelijke thema's, te weten: versterken JOGG-regio's, lokale borging en versterken fase drie JOGG-gemeenten, versterken kwaliteit lokale JOGG-teams, versterken JOGG-netwerk, versterken kwaliteit JOGG-ondersteuners en opleiden. Hieronder wordt kort beschreven waaraan op deze onderwerpen in 2018 is gewerkt.

Versterken JOGG-regio's

JOGG richt zich op het versterken van JOGG-regio's waarin verschillende JOGG-gemeenten op regionaal niveau samenwerken. Uit een eerdere evaluatie is gebleken dat regionale samenwerking een meerwaarde heeft voor JOGG-gemeenten (Jongeren Op Gezond Gewicht, 2016). Doel van de samenwerking tussen JOGG-gemeenten is om de samenwerking met regionale organisaties in de JOGG-regio's (zoals de GGD) te vergemakkelijken en te versterken. Om borging bij regionale organisaties meer te laten terugkomen, wordt beoogd dat regionale organisaties meer worden betrokken en onderdeel zijn van het regionale netwerk.

In 2017 werkten JOGG-gemeenten in acht verschillende regio's samen³⁷. In 2018 is het aantal JOGG-regio's waarbinnen JOGG-gemeenten met elkaar samenwerken gelijk gebleven. De regio's Noord-Veluwe en Friesland zijn door toevoeging van nieuwe gemeenten uitgebreid. Regiocoördinatoren in Noord-Veluwe, Friesland, Drenthe en Limburg worden deels door JOGG gefinancierd. De vijf regio-coördinatoren vormen samen een netwerk en zijn in 2018 met onder andere de JOGG-coaches tijdens vier netwerkbijeenkomsten bijeengekomen om kennis en ervaringen met betrekking tot lokale en regionale JOGG-vraagstukken uit te wisselen. De thema's 'Verbinding Preventie en Zorg', 'Sociaal Domein' en 'Publiek-Private Samenwerking' stonden hierbij centraal.

³⁷ In de Stedendriehoek, Noord-Veluwe, Heuvelland, Drenthe, Friesland, Arnhem, Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg.

Om regionale samenwerking te bevorderen, zijn de ervaringen uit JOGG-regio's in 2018 in beeld gebracht zodat de succesfactoren van regionale samenwerking beter zichtbaar en concreet worden. In de JOGG-update verscheen een artikel over het succes van de regionale samenwerkingen in Friesland naar aanleiding van een georganiseerde tour voor wethouders, in Drenthe met een Summerschool en in Limburg met een samenwerking met supermarktketen Albert Heijn. Daarnaast hebben bijeenkomsten van NL Vitaal plaatsgevonden in de regio's West-Brabant, Noord-oost-Brabant, Zuid-oost-Utrecht, Drenthe, Zaanstreek-Waterland, Zuid-Kennemerland³⁸ (zie ook paragraaf 5.1). Deze bijeenkomsten worden veelal op bestuurlijk niveau gehouden en zijn bedoeld om de JOGG-beweging in de desbetreffende regio's te vergroten. De ervaring is dat dit de samenwerking in de betreffende regio's versterkt en meer partijen meedoen in het creëren van een gezondere omgeving voor de jeugd.

Lokale borging en versterken fase drie JOGG-gemeenten

Steeds meer JOGG-gemeenten zetten de JOGG-aanpak drie jaar of langer in en richten zich op het lokaal borgen van de aanpak. Daarom is de afgelopen jaren door JOGG extra aandacht besteed aan het lokaal ondersteunen van gemeenten bij het borgen van de JOGG-aanpak en de projecten binnen de Gezonde Omgeving. In 2016 is een checklist met zeven kernelementen³⁹ die nodig zijn om voor lokale borging te zorgen, ontwikkeld. In 2018 is deze checklist door JOGG-adviseurs gebruikt als gespreksleidraad met de JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker. Op basis van dit gesprek kan geconcludeerd worden wat de stand van zaken is met betrekking tot borging en welke stappen nog genomen moeten worden. Daarnaast is in 2018 in lokale en regionale bijeenkomsten extra aandacht geweest voor het thema borging. Tot slot heeft JOGG via de JOGG-adviseurs bij JOGG-gemeenten die in de derde fase zitten navraag gedaan hoe zij borging vormgeven en welke successen en knelpunten worden ervaren. De gemeenten bleken sterk te verschillen in de mate waarin zij bezig zijn met het thema borging. Een belangrijk leerpunt hieruit is dat JOGG-gemeenten in gesprek moeten gaan met hun netwerk van lokale professionals over wat zij verstaan onder de borging van de aanpak.

Versterken kwaliteit lokale JOGG-teams

Om de uitvoering van de lokale aanpak te bevorderen, zet JOGG in op het versterken van de lokale JOGG-teams (JOGG-regisseur en JOGG-beleidsmedewerker) door middel van ondersteuning en begeleiding. Om deze te verbeteren, zijn in 2018 diverse sessies gehouden met de werkgroep 'kwaliteit lokale JOGG-teams', het managementteam, het programmateam JOGG-aanpak, het team JOGG-adviseurs en het team experts en coaches. De aandacht was daarbij vooral gericht op het ondersteuningsaanbod aan JOGG-gemeenten in het eerste jaar. Naar aanleiding van deze sessies is het ondersteuningsaanbod verder ontwikkeld, bijvoorbeeld via nieuwe presentaties en werkvormen die de JOGG-coach en -adviseur gebruiken bij het lokaal introduceren van de JOGG-aanpak. De inhoud van de presentaties en werkvormen is gericht op de diverse stappen waarin de JOGG-adviseur het eerste jaar dient te faciliteren bij het opbouwen van de lokale JOGG-aanpak. Daarnaast zijn in 2018 bij nieuwe JOGG-gemeenten de JOGG-adviseurs eerder in het proces betrokken om mee te denken over de werving/selectie van een JOGG-regisseur en het organiseren van een lokale JOGG-startbijeenkomst. De

³⁸ In navolging op de landelijke bijeenkomst NL Vitaal 'Samen voor een gezonde jeugd', worden in 2018 regionale bijeenkomsten in diverse gemeenten georganiseerd.

³⁹ Politiek-Bestuurlijk Draagvlak; Gedeelde ambitie, visie en doelen; Structurele samenwerking en betrokkenheid; JOGG-werkwijze; Financiering; Participatie doelgroep en Resultaten zichtbaar maken.

landelijke introductietraining, die alle nieuwe JOGG-regisseurs bij de start met de JOGG-aanpak volgden, is hierdoor komen te vervallen.

Versterken kwaliteit JOGG-ondersteuners

De groei van het aantal JOGG-gemeenten in de afgelopen jaren heeft geresulteerd in een grotere diversiteit in JOGG-gemeenten die zich in verschillende fases bevinden. In 2018 is daarom gewerkt aan het versterken van de kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van JOGG-ondersteuners. Voor JOGG-experts die JOGG-trainingen verzorgen en/of gemeenten als expert ondersteunen, is in 2018 voor het eerst een netwerkbijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze netwerkbijeenkomst zijn de experts meegenomen in hoe kan worden gewerkt aan het versterken van de kwaliteit van de JOGG-professionals, welke rol de experts hebben in het opleiden van JOGG-professionals en welke werkzame elementen hierin te benoemen zijn. Van elke pijler, met uitzondering van Gedeeld Eigenaarschap en Team:Fit, was één expert aanwezig. Als vervolg hierop is verkend welke andere stakeholders bij de lokale aanpak betrokken zijn, breder dan JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers, en welke kennis en vaardigheden zij nodig hebben ten aanzien van hun rol in het lokale JOGG-netwerk.

Opleiden

JOGG investeert in het opleiden van toekomstige JOGG-professionals. Samen met hogeschool Windesheim in Zwolle is in 2017 de minor 'De Gezonde Stad' ontwikkeld. In 2018 is deze minor twee keer gestart voor derde- en vierdejaars studenten van verschillende studierichtingen⁴⁰: in februari (20 studenten) en september (20 studenten). Studenten die de minor afronden, behalen hun 'basisonniveau JOGG-professional'. Samen met hogeschool Windesheim heeft JOGG vijf colleges verzorgd: één introductiecollege over de JOGG-aanpak en over elke JOGG-pijler⁴¹ een afzonderlijk college. In mei 2018 hebben JOGG en Windesheim de samenwerking geëvalueerd aan de hand van gesprekken en een evaluatie onder leerlingen. De samenwerking is positief beoordeeld. De minor 'De Gezonde Stad' wordt in het schooljaar 2018-2019, met enkele wijzigingen, weer aangeboden. Ook heeft JOGG, samen met de projectleider en coördinator van de pabo post hbo-opleiding en extracurriculair programma 'Specialist Sportieve en Gezonde School' mogelijkheden gezocht om een bijdrage te leveren aan het leermateriaal. JOGG heeft de projectleider voorzien van informatie (bijvoorbeeld over het thema DrinkWater), beeldmateriaal (bijvoorbeeld over The Daily Mile) en goede voorbeelden uit JOGG-gemeenten op scholen (zoals gezonde traktaties). Deze kennis en informatie wordt in het digitale leerpad van het specialisatieprogramma opgenomen. Daarnaast is in het najaar van 2018 gestart met een verkenning van een lokaal leer-ondersteuningsaanbod voor JOGG-gemeenten. Bij verschillende JOGG-professionals is geïnventariseerd welke stakeholders belangrijk zijn voor de implementatie van de JOGG-aanpak, welke kennis en kwaliteiten deze stakeholders dienen te hebben om impact te genereren met hun werkzaamheden, en welk leer-ondersteuningsaanbod al aanwezig is. In 2019 worden op basis van de inventarisatie vervolgstappen ondernomen.

3.6 Samenvatting

Per 30 september 2018 werken 136 gemeenten met de JOGG-aanpak, dit is ongeveer een derde van alle Nederlandse gemeenten. Het doel van de JOGG-aanpak is dat JOGG-gemeenten op basis van de vijf

⁴⁰ Verschillende richtingen, zoals gezondheidszorg, welzijn, sport en bewegen, onderwijs, ruimtelijke ordening, recreatie, mobiliteit, veiligheid, economische zaken of communicatie.

⁴¹ Er is vanuit JOGG geen college gegeven over de pijler Sociale Marketing.

pijlers (Politiek-Bestuurlijk Draagvlak, Publiek-Private Samenwerking, Gedeeld Eigenaarschap, Monitoring en Evaluatie, en Verbinding Preventie en Zorg) aan een lokale, integrale en duurzame aanpak werken, gericht op de preventie van overgewicht bij kinderen en jongeren (zie paragraaf 3.1). JOGG ondersteunt JOGG-gemeenten bij het implementeren van de JOGG-aanpak en heeft ook in 2018 deze ondersteuning verder ontwikkeld. Er is vooruitgang zichtbaar in de implementatie van de JOGG-aanpak in gemeenten die al langer met de aanpak werken (zie paragraaf 3.2). Het potentiële bereik van JOGG is in 2018 gegroeid naar meer dan één miljoen kinderen en jongeren in JOGG-buurtten (zie paragraaf 3.4). De cijfers van buurtbeleving en gezondheid van volwassenen in de buurtten waar de JOGG-aanpak wordt ingezet geven de indicatie dat de JOGG-aanpak zich niet specifiek genoeg richt op de buurtten waar het probleem het grootst is. Op een aantal inhoudelijke thema's heeft JOGG in het afgelopen jaar extra ingezet, zoals het versterken van de kwaliteit van lokale JOGG-teams en JOGG-ondersteuners (zie paragraaf 3.5).

4. Gezonde Omgeving

In dit hoofdstuk staat het programma ‘Gezonde Omgeving’ centraal. De ontwikkelingen en resultaten van de deelprogramma’s waar JOGG mee werkt worden in dit hoofdstuk beschreven: Sport en Vrije Tijd (paragraaf 4.1), Gezonde Schoolomgeving (paragraaf 4.2) en Gezonde Werkvloer (paragraaf 4.3). Het hoofdstuk wordt met een samenvatting afgesloten (paragraaf 4.4).

Omdat sport, vrije tijd, school en werk niet de enige omgevingen zijn waar kinderen en jongeren zich begeven, focust JOGG ook op omgevingen zoals buurt, thuis en media. In 2018 is verkend op welke wijze de JOGG-professionals kunnen werken aan het gezond maken van deze omgevingen. In het afgelopen jaar heeft JOGG bijvoorbeeld laten onderzoeken hoe JOGG kan optrekken met gemeenten en partners op het gebied van ruimtelijke opgaven, om daarmee de fysieke leefomgeving onder andere de buurt gezonder te maken⁴².

4.1 Sport & Vrije Tijd

Team:Fit

Team:Fit heeft twee doelen:

- in 2020 participeren 1.750 sportverenigingen⁴³ in Team:Fit, waarvan 1.250 in JOGG-gemeenten en 500 in niet-JOGG-gemeenten;
- in 2020 heeft minimaal 40 procent van de aangesloten kantines een voedingsaanbod dat voldoet aan niveau ‘brons’ volgens de Richtlijnen Gezonde Kantines van het Voedingscentrum⁴⁴.

Voor het behalen van deze doelen en om ervoor te zorgen dat gezond aanbod een duurzame plek krijgt binnen sportverenigingen, heeft JOGG in 2018 de activiteiten en projecten rondom Team:Fit uitgebreid.

Er zijn vier trainingen aangeboden aan JOGG- en Team:Fit-professionals, gericht op het enthousiasmeren en inspireren van gesprekspartners om aan de slag te gaan met Team:Fit. De trainingen zijn bedoeld om de professionals inzicht te geven in de fases van gedragsverandering, zodat zij op een juiste manier het gesprek met verenigingen en sportaanbieders kunnen aangaan. Verder zijn, om bewustwording bij sportverenigingen te creëren, door Team:Fit drie⁴⁵ inspiratiesessies georganiseerd tijdens het EK beachvolleybal. Bij één van deze sessies is tevens een sessie met wethouders georganiseerd.

⁴² Bestuderen van beleidsdocumenten en onderzoeksrapporten, een quickscan bij 8 gemeenten en 40 interviews met vertegenwoordigers van bedrijven, gemeenten en maatschappelijke instellingen.

⁴³ In totaal zijn er in Nederland 23.870 sportverenigingen.

⁴⁴ De Richtlijnen Gezondere Kantines zijn in 2014 door het Voedingscentrum ontwikkeld in opdracht van het ministerie van VWS. De richtlijnen bevatten twee kernelementen (aanbod en uitstraling) en er zijn drie ambitieniveaus gedefinieerd: brons, zilver en goud. Voor meer informatie, zie <http://gezondeschoolkantine.voedingscentrum.nl/Assets/Uploads/de-gezonde-kantine/Documents/Richtlijnen%20Gezondere%20Kantines/Factsheet%20Richtlijnen%20Gezondere%20Kantines.pdf>.

⁴⁵ In Utrecht, Apeldoorn en Den Haag.

Om bewustwording bij kinderen, jongeren en ouders te creëren, konden verenigingen een Lekker Bezig Teambox, gevuld met fruit, aanvragen voor de jeugdteams en hun tegenstanders. Deze Teambox is in 2017 in samenwerking met de partners KNVB en de Sligro samengesteld en in de eerste helft van het seizoen kosteloos aangeboden dankzij een subsidie van het ministerie van VWS. In de tweede helft van het seizoen moesten verenigingen er gedeeltelijk voor betalen (ander gedeelte gesubsidieerd door het ministerie van VWS), daar hebben twaalf verenigingen gebruik van gemaakt (in totaal 113 teams).

De ambities die in het Nationaal Preventieakkoord met betrekking tot gezonde sportverenigingen worden genoemd gaan niet alleen over een gezonder aanbod in de sportkantine, maar ook over het rookvrij maken van het sportterrein en verantwoord alcoholgebruik. In 2018 is JOGG gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden om deze twee thema's bij Team:Fit te includeren.

Twelve (voorheen Le Credit Sportif) heeft in 2017 bij vier verenigingen data verzameld over de omzetcijfers na het toevoegen van een gezonder assortiment in de kantine. In 2018 is deze dataverzameling geautomatiseerd waardoor het mogelijk is om van een grotere groep resultaten te laten zien. Daaruit bleek dat Team:Fit-verenigingen 9 procent meer omzet hadden gedraaid in de periode 2015-2017 ten opzichte van de verenigingen die geen Team:Fit-vereniging zijn (3 procent meer omzet in de periode 2015-2017)⁴⁶.

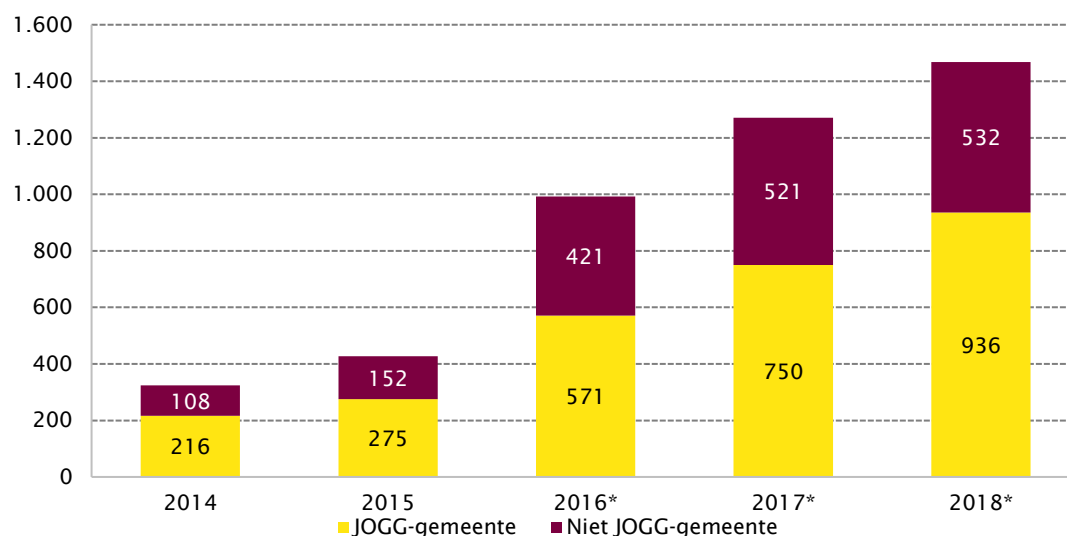
Bereik Team:Fit

In 2017 waren 1.271 sportverenigingen aangesloten bij Team:Fit. In 2018 is dit aantal gegroeid naar in totaal 1.468 sportverenigingen (figuur 4.1). Dit aantal betreft zowel sportverenigingen die deelnemen aan Team:Fit, als de verenigingen die aangesloten zijn bij het programma 'Lekker Bezig!'⁴⁷. Er zijn meer verenigingen in JOGG-gemeenten actief dan in niet JOGG-gemeenten. Ongeveer zeventig verenigingen zijn tussen 2014 en 2018 (tijdelijk) gestopt met Team:Fit. Als reden geven zij aan een gebrek aan draagvlak voor een gezondere kantine bij het bestuur of kantinebeheerder te ervaren. Om het doel van JOGG (1.750 sportverenigingen participeren in Team:Fit) en de doelen van het Nationaal Preventieakkoord voor 2020 (2.500 sportverenigingen die aan de slag zijn met een gezonder aanbod in sportkantines) te behalen, is extra inzet nodig.

⁴⁶ Resultaten afkomstig uit een steekproef onder 75 Team:Fit-clubs en 75 niet-Team:Fit-clubs die een kassasysteem van Twelve gebruiken. Resultaten met betrekking tot aanbod en verkoop zijn afkomstig uit een eenjarige steekproef; resultaten van groei in omzet zijn afkomstig uit een driejarige steekproef.

⁴⁷ 'Lekker Bezig!' is een initiatief van de KNVB en Sligro dat hetzelfde doel nastreeft als Team:Fit en waar JOGG mee samenwerkt. In maart 2016 is een samenwerking tussen het programma Lekker Bezig! van de KNVB en Team:Fit van JOGG tot stand gekomen. Lekker Bezig! is speciaal gericht op voetbalverenigingen en beoogt voetbalkantines gezonder te maken. Zie samenlekkerbezig.nl. Enkele voetbalverenigingen zijn zowel bij Team:Fit als Lekker Bezig! aangemeld en zijn dubbel meegeteld.

Figuur 4.1 Deelnemende verenigingen aan Team:Fit naar jaartal en JOGG-gemeente (in aantallen, peildatum 1 december)

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

* In de figuur zijn de sportverenigingen die zowel aangesloten zijn bij Team:Fit en 'Lekker Bezig!' dubbel geteld.

Op basis van ledentalstatistieken van NOC*NSF is het potentiële bereik in 2018 dat JOGG met Team:Fit en 'Lekker Bezig!' heeft behaald, geschat op ongeveer 257.000 jeugdleden van sportverenigingen⁴⁸ (tabel 4.1). Voor 2018 is dat een geschatte toename van het potentieel bereik met ongeveer 24.000 jeugdleden ten opzichte van 2017.

Tabel 4.1 Schatting van het potentieel bereik van jeugdleden van verenigingen die aan Team:Fit en 'Lekker Bezig!' deelnemen naar jaartal (in aantallen)

	2014	2015	2016	2017	2018
Team:Fit in JOGG-gemeenten	36.609	49.169	64.651	77.216	93.060
Team:Fit in niet-JOGG-gemeenten	22.323	31.826	33.509	33.118	33.236
'Lekker Bezig!' (KNVB en Sligro)	-	-	82.576	122.204	130.730
Team:Fit totaal*	58.932	80.995	180.660	232.537	257.026

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018; NOC*NSF Ledentalstatistiek, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

* Het aantal kantines dat is aangesloten bij 'Lekker Bezig!' is hierbij opgeteld.

⁴⁸ Het werkelijk aantal jeugdleden van verenigingen die deelnemen aan Team:Fit is niet bekend op basis van registraties. Daarom is een berekening gemaakt van het geschatte bereik van het aantal jeugdleden op basis van de ledentalstatistieken van NOC*NSF over het jaar 2018. De berekening is gemaakt op basis van een gemiddeld aantal jeugdleden bij voetbal-, hockey-, tennis-, en korfbalverenigingen en een algemeen gemiddelde van jeugdleden bij sportverenigingen van NOC*NSF voor de 'omniverenigingen' bij de Gezonde Sportkantine.

Communicatie Team:Fit

Om Team:Fit-verenigingen te ondersteunen bij het werken aan gezonder aanbod in de sportkantine ontvangen zij een starterspakket met informatie en materialen. In 2018 is het starterspakket van Team:Fit verder ontwikkeld, onder andere met nieuwe zomer- en winterposters en een waterkan. Onder clubs die al zijn aangesloten bij Team:Fit zijn online video's verspreid waar waterpolocoach Robin van Galen en vrouwenvoetbalcoach Sarina Wiegman in gesprek gaan met verenigingen en Team:Fit-coaches over het succesvol creëren van een gezondere sportkantine. Het doel hiervan was het activeren van verenigingen om een afspraak te maken met een Team:Fit-coach om voor een bronzen, zilveren of gouden certificaat te gaan.

De website van Team:Fit is één van de kanalen om over de aanpak te communiceren. In 2018 had de website 3.102 unieke bezoekers per maand, meer dan twee keer zoveel als in 2017. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de website is vernieuwd, waardoor er meer aandacht voor was. Sinds 2015 is het aantal verschenen Team:Fit-nieuwsbrieven gestegen tot dertien in 2018 (zie tabel 5.5). Deze nieuwsbrieven zijn bedoeld voor sportverenigingen die werken aan een gezondere kantine en voor andere geïnteresseerden. Ook via sociale media wordt Team:Fit door steeds meer mensen gevolgd (tabel 4.2). Ook werd in 2018 in meerdere vakbladen, waarbij bewust werd gericht op verschillende doelgroepen, aandacht besteed aan de meerwaarde en uitvoering van de Team:Fit-aanpak, zoals Sport & Strategie (doelgroep beleidsbepalers, bestuurders en managers in de Nederlandse (top)sport) en het VSG-magazine Sport & Gemeenten (doelgroep: gemeenten).

Tabel 4.2 Communicatiekanalen Team:Fit in 2015-2018 (peildatum 01-12)

	2015	2016	2017	2018
Website Teamfit.nl (aantal bezoekers per maand)	980	1.000	1.156	3.102
Team:Fit nieuwsbrieven (aantal)	5	8	10	13
Team:Fit nieuwsbrieven (aantal abonnees)	503	555	603	618
Volgers @GezondeSkantine	1.403	1.796	1.991	2.063
Facebook likes Team:Fit	263	429	510	586

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

In het afgelopen jaar heeft Team:Fit met verschillende sportbonden samengewerkt om Team:Fit bij verenigingen te agenderen, waaronder de Atletiekunie, KNVB, Nevobo, NBB en KNGU. Om ook exploitanten van sporthallen en zwembaden te enthousiasmeren om aan de slag te gaan met Team:Fit, is in 2018 met een groot deel van de sportbonden die gericht zijn op binnensporten gesproken om de campagne Team:Fit On Tour onder de aandacht bij hun leden te brengen. Verenigingen en exploitanten konden hun locatie, zoals sporthallen en zwembaden, nomineren om met Team:Fit⁴⁹ aan de slag te gaan. JOGG heeft deze verenigingen en exploitanten vervolgens uitgenodigd om aan Team:Fit deel te nemen. De werkelijke instroom naar Team:Fit bleek, naar zeggen van JOGG, niet groot.

⁴⁹ Hiermee maakten de verenigingen kans op verschillende prijzen.

Metingen onder Team:Fit-verenigingen

Om de ontwikkelingen in het kader van een gezondere kantine bij sportverenigingen te blijven monitoren, is in 2017 door het Mulier Instituut een Team:Fit beleidsmonitor⁵⁰ ontwikkeld. In 2018 zijn de resultaten van de eerste meting verschenen (Slot-Heijs et al., 2018). Op basis van deze Team:Fit beleidsmonitor 2017 werd onder andere geconcludeerd dat de helft van de verenigingen behoefte heeft aan ondersteuning bij het doorvoeren van de Team:Fit-aanpak. In 2019 worden de resultaten van de beleidsmonitor die in 2018 is afgenomen bekeken.

Om de invoering van een gezonder voedings- en drankenaanbod te monitoren, heeft het Voedingscentrum de Kantinescan⁵¹ ontwikkeld. Volgens de Richtlijnen Gezondere Kantines kan een (sport)kantine of -accommodatie voldoen aan het niveau brons, zilver of goud. Bij alle verenigingen die met Team:Fit starten wordt de Kantinescan afgenomen om inzicht te geven waar de vereniging bij de start staat en waaraan gewerkt moet worden voor een certificaat. Wanneer een vereniging verwacht aan de richtlijnen voor een bronzen, zilveren of gouden kantine te voldoen, wordt de Kantinescan weer afgenomen en door het Voedingscentrum gecontroleerd. In 2018 heeft het Voedingscentrum bij 64 sportverenigingen Kantinescans gecontroleerd (tabel 4.3). Tien sportverenigingen voldoen aan het niveau goud, 25 aan zilver en elf aan brons. Eén Kantinescan is op de peildatum nog in behandeling bij het Voedingscentrum. Het aantal sportkantines met een beoordeling op één van de drie bovengenoemde niveaus is ten opzichte van 2017 gestegen. Tot slot is het belangrijk om te benoemen dat uit de beleidsmonitor Team:Fit blijkt dat een kwart van de sportverenigingen niet naar het niveau van brons, zilver of goud streeft (26%) (Slot-Heijs et al., 2018). Dit kan het behalen van de doelstelling dat in 2020 minimaal 40 procent van de aangesloten kantines een aanbod heeft dat voldoet aan het niveau brons tegenwerken.

Tabel 4.3 Uitkomst Kantinescan die door Voedingscentrum in 2016- 2018 zijn gecontroleerd (in aantallen, peildatum 1 december)

	2016	2017	2018
Voldoet nog niet aan brons	20	11	17
Bron	-	1	11
Zilver	4	2	25
Goud	1	1	10
In behandeling bij het Voedingscentrum	-	8	1
Totaal aantal gecontroleerde kantinescans	25	23	64

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, Voedingscentrum Kantinescan, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Gezonde Sportevenementen

In december 2018 is een convenant Gezonde Sportevenementen getekend door JOGG, de gemeenten Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Eindhoven, NOC*NSF en sportmarketingbureaus House of Sports, Kumpany, TIG Sports en 2Basics. Zij willen door het convenant een bijdrage leveren aan het

⁵⁰ Dit is een online vragenlijst die vanaf 2017 jaarlijks uitgezet wordt bij alle aangesloten sportverenigingen van Team:Fit. In de Team:Fit beleidsmonitor komen met name de ambities, ervaringen in de uitvoering, het beleid en de ondersteuningsbehoefte ten aanzien van een gezonder aanbod in de sportkantine aan de orde.

⁵¹ <http://kantine.voedingscentrum.nl/nl/aan-de-slag/check-je-kantine-met-de-kantinescan.aspx>.

realiseren van een gezonde sportomgeving, zoals beschreven in het Nationaal Preventieakkoord. In het convenant zijn de volgende doelen beschreven:

- In 2020 is bij sportevenementen gericht op kinderen tot en met 12 jaar, en sportevenementen waar de bezoekers naar verwachting uit meer dan 25 procent kinderen bestaat (lokaal, regionaal en nationaal), alleen nog sprake van gezonde sportsponsoring.
- In 2020 hebben deze sportevenementen een aanbod van eten en drinken op niveau goud (80% gezond, 20% uitzonderingskeuze) volgens de richtlijnen 'Gezondere kantines' van het Voedingscentrum.

De verbreding van de doelstellingen naar meer doelgroepen en internationale sportevenementen is voorzien richting 2030. Uitgangspunt is dat de partijen aan de slag gaan met de activiteiten waar zij zelf invloed op hebben. Dit betekent dat gemeenten gezonde sportevenementen in hun beleid of subsidieregelingen opnemen en sportmarketingbureaus binnen sponsoring en marketing hun creativiteit inzetten om te verleiden tot gezonde keuzes. NOC*NSF zorgt voor de verbinding met sportbonden en JOGG zorgt voor de verbreding naar meer gemeenten. Eind december zijn twee werkgroepen van start gegaan: een werkgroep voor het toepasbaar maken van de richtlijnen van het Voedingscentrum voor sportevenementen en een werkgroep voor het financieel haalbaar houden van sportevenementen. JOGG beheert en coördineert de uitvoering van het convenant.

Gezond Uit

Het initiatief 'Gezond Uit' bestaat uit een collectief van attractieparken, dierentuinen en musea. JOGG is hierbij aangesloten en wil op de 200 grootste locaties een gezonder voedingsaanbod bewerkstelligen in attractieparken, volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum. De ambitie is om in 2020 50 attractieparken te laten voldoen aan minimaal het niveau brons. Dit vraagt het tot stand brengen van een samenwerkingsvorm waarin publieke en private partijen zich in 2019 en 2020 committeren aan gemaakte afspraken. De meeste JOGG-regisseurs geven aan in 2018 (nog) niet met parken die dagattracties verzorgen samen te werken (77%) (Slot-Heijs & Collard, 2018a). JOGG-regisseurs die wel samenwerken, houden zich bezig met het stimuleren van water drinken, het gezonder maken van het aanbod in de kantine en het organiseren van activiteiten in het park.

4.2 Gezonde Schoolomgeving

JOGG stimuleert de Gezonde School-aanpak in JOGG-gemeenten en onderneemt samen met cateraars, leveranciers en producenten van scholen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs initiatieven om de gezonde keuze te stimuleren door middel van het 'Akkoord Gezonde Voeding op Scholen (2016-2020)'⁵². Het Akkoord is een aangescherpt vervolg van het Handvest Gezonder Voedingsaanbod op Scholen (looptijd 2011-2015). JOGG is verantwoordelijk voor het Akkoord.

Akkoord Gezonde Voeding op Scholen

In 2018 zijn 32 bedrijven bij het Akkoord aangesloten⁵³ (tabel 4.4). Afgelopen jaar hebben vijf nieuwe bedrijven het Akkoord ondertekend, allen als secundaire leveranciers. Er zijn in 2018 geen nieuwe

⁵² jongerenopgezondgewicht.nl/userfiles/Wat%20we%20doen/Akkoord%20Gezonde%20Voeding%20op%20Scholen%2020162020.pdf.

⁵³ Het gaat hierbij om partijen die betrokken zijn bij schoolcatering. De primaire leveranciers zijn cateraars. Groothandels, producenten en leveranciers van watertappunten zijn secundaire leveranciers

primaire leveranciers bij het Akkoord aangesloten. De organisatie Mensa, die vorig jaar als primaire leverancier bij het Akkoord was aangesloten, is in 2018 vanwege onvoldoende invulling van de afspraken geen onderdeel meer van het Akkoord. HealthyQ is eind 2017 op eigen beweging uit het akkoord gestapt omdat ze hier geen meerwaarde meer in zagen. Tot slot is 365Soup in 2017 failliet gegaan waardoor deze partij automatisch niet meer aan het Akkoord deelneemt.

Tijdens de Dutch Agri Food Week⁵⁴ is in ruim 450 schoolkantines extra aandacht besteed aan kleurrijke groenten en fruit. In samenwerking met JOGG, het Voedingscentrum en het Nationaal Actieplan Groenten en Fruit gaven de cateraars op deze scholen tijdens de Dutch Agri Food Week elke dag van de week een andere kleur: groene maandag, gele dinsdag, rode woensdag, oranje donderdag en regenboog vrijdag. Het doel was gezond aanbod zichtbaar te maken voor scholieren en om zichtbaar te maken wat deze partijen doen om een gezonder aanbod op scholen mogelijk te maken. Daarnaast zijn tijdens de opening van de Dutch Agri Food Week de Smakelijke Moestuinen⁵⁵, een educatiepakket voor kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie, extra onder de aandacht gebracht.

Daarnaast informeert JOGG akkoordpartijen over belangrijke wijzigingen in richtlijnen. Het Voedingscentrum heeft richtlijnen opgesteld waarmee onder andere schoolkantines gezonder worden gemaakt: de Richtlijnen Gezondere Kantines. Deze richtlijnen maken het makkelijker om gezond te kiezen. Vanaf 1 januari 2020 zijn de criteria in lijn met de Richtlijnen Schijf van Vijf. Om Akkoordpartijen te informeren over de veranderingen met betrekking tot deze criteria heeft JOGG in 2018 twee bijeenkomsten georganiseerd.

Tabel 4.4 Overzicht Ondertekenaars ‘Akkoord Gezonde Voeding op Scholen 2016-2020’ (peildatum december 2018).

Primaire leveranciers	Secundaire leveranciers	
Cater Concept	Coca-Cola Enterprises Nederland	Greenco
Catermaat	FrieslandCampina	Horesca
Markies Catering	Join the Pipe	Oranka Juice Solutions
Vice Versa Onderwijs catering	Mars Nederland	SoPure
Van Leeuwen ‘Catering op maat’	MERKKwater (MERKK)	Aqua Chain (nieuw in 2018)
Vital4Skool (FHC Formulebeheer)	Ological B.V.	CSM Bakery Solutions (nieuw in 2018)
WDM	Koninklijke Peijnenburg	Bazqet (nieuw in 2018)
Vending@work	Spadel Nederland	St Dat Lust ik Wel (nieuw in 2018)
Xcellence Food Group	TENQ (CS Digital Media)	Food2Smile (nieuw in 2018)
Zo-vital	Waterlogical (Watercompany)	Bidfood
	KRNWTR	
	Sligro	

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

⁵⁴ Dutch Agri Food Week is een nationaal podium waar voedsel, voedselinnovatie en voedselproductie centraal staan. Tijdens Dutch Agri Food Week delen partijen uit de agrifoodsector hun kennis met de samenleving.

⁵⁵ De smakelijke moestuinen zijn een initiatief van BuurtLAB, Jong Leren Eten, JOGG en Nutricia en heeft als doel om jonge kinderen meer in aanraking te laten komen met groenten.

De primaire leveranciers van het 'Akkoord Gezonde Voeding op Scholen 2016-2020' voldoen voor de scholen waaraan zij leveren aan het niveau zilver en committeren zich aan de ambitie om in 2020 op 25 procent van deze scholen het niveau goud gerealiseerd te hebben. Om dit te monitoren, meet het Voedingscentrum al enkele jaren steekproefsgewijs en onaangekondigd het aanbod op scholen met behulp van de Kantinescan⁵⁶. Op basis van deze Kantinescan wordt een rapport gemaakt en dit rapport wordt besproken met de betrokken (primaire) bedrijven. Als op basis van de uitkomsten van de Kantinescan en de beoordeling van JOGG blijkt dat het aanbod op één of meerdere scholen niet voldoet aan het criterium 'zilver' vindt na drie maanden een nieuwe onaangekondigde meting plaats.

Met de secundaire partners is een aantal inspanningsverplichtingen afgesproken met betrekking tot de inzet voor het realiseren van een gezonder aanbod, het realiseren van een gezondere uitstraling, kennisdelen en verspreiden, en het bereik van het desbetreffende bedrijf in scholen voor het voorgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Dit is vastgelegd in een toevoeging aan het Akkoord (addendum).

Wanneer ondertekenaars van het Akkoord na herhaalde metingen niet voldoen aan de afspraken, wordt de samenwerkingsovereenkomst ontbonden en mag de ondertekenaar zich niet langer associëren met het akkoord. Toetreding is in het volgende jaar pas weer mogelijk als de Kantinescans hebben uitgewezen dat aan de afspraken is voldaan (primaire leveranciers) of als blijkt dat aan de afspraken uit het addendum is voldaan (secundaire leveranciers). In 2017 was FrieslandCampina, als productleverancier, tijdelijk geschorst omdat niet was voldaan aan de afspraken in het addendum. In 2018 is er nog geen definitieve nieuwe invulling van de samenwerking waarmee zij weer deel kunnen uitmaken van het Akkoord.

Om het gezonde aanbod in de schoolkantines te stimuleren, worden Gezonde Schoolkantine Schalen uitgereikt. Wanneer de kantine een gezond aanbod heeft kan de school zelf een zilveren of gouden Schoolkantine Schaal aanvragen bij het Voedingscentrum⁵⁷. Met deze schaal kunnen scholen laten zien dat ze een gezonde kantine hebben. Ten opzichte van 2016 is een positieve trend te zien in het aantal vo-scholen (die vallen onder de Akkoordpartijen, primaire leveranciers) dat een Gezonde Schoolkantine Schaal heeft aangevraagd en aan het niveau zilver of goud voldeden. In 2018 hebben van de 650 scholen met Akkoordpartijen 64 schoolkantines het niveau zilver behaald (10%) en 189 schoolkantines goud (29%) (tabel 4.5). Er is ten opzichte van 2017 met name een groei te zien in het aantal schoolkantines op het niveau goud. Hiermee is voldaan aan het doel waaraan de primaire ondertekenaars zich hebben gecommitteerd, namelijk 25 procent van de scholen op het niveau goud.

⁵⁶ In de monitor worden de balie (inclusief menukaart) en de automaten apart beoordeeld op het voldoen aan de Richtlijnen Gezondere Kantines. Daarnaast wordt gekeken naar de uitstraling van de kantine en de mate waarin deze gezondheid uitstraalt. De monitor vindt plaats op 10 procent van de scholen die de betreffende ondertekenaar bedient, met een minimum van vijf scholen.

⁵⁷ <https://gezondeschoolkantine.voedingscentrum.nl/nl/stap-voor-stap/vraag-een-schoolkantine-schaal-aan.aspx>

Tabel 4.5 Ontwikkeling in het aantal schoolkantines met een Gezonde School Schaal op het niveau zilver en goud in 2016-2018 (peildatum 01-12)

	2016	2017	2018
Niveau zilver (aantal)	21	64	64
Niveau goud (aantal)	16	73	189
Aantal scholen dat valt onder Akkoordpartij (aantal)	600	614	650
Percentage scholen met Akkoordpartij met een zilveren of gouden schaal	6	22	39

Bron: Voedingscentrum, 2018. Bewerking Mulier Instituut.

Gezonde School-aanpak

JOGG bevordert dat er meer Gezonde Scholen (primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo) in JOGG-gemeenten komen. Alle JOGG-regisseurs geven aan de Gezonde School-aanpak⁵⁸ in de gemeente op enige manier onder de aandacht te brengen (Slot-Heijs & Collard, 2018a). De meeste JOGG-regisseurs doen dit door scholen op de Gezonde School-aanpak te attenderen (83%) en door contact te leggen met de Gezonde School-adviseur (80%). Uit een onderzoek onder schoolleiders blijkt dat op bijna alle scholen aandacht voor de gezondheid van de leerlingen is (90%) (Slot-Heijs & Singh, 2019). Bijna de helft daarvan geeft aan met de Gezonde School-aanpak te werken (42%).

Voor 2018 had JOGG de volgende doelstellingen: een betere afstemming met de Gezonde School-aanpak, activiteiten helder hebben die bijdragen aan meer Gezonde Scholen, en inzet op meer Gezonde Scholen door een betere ondersteuning van het lokale JOGG-netwerk en door inzet van interventies en middelen.

In het afgelopen jaar is, in het kader van een betere afstemming, samen met JOGG-regisseurs en Gezonde School-adviseurs gezocht naar mogelijkheden tot intensievere lokale samenwerking. Naar aanleiding daarvan is een workshop voor JOGG-regisseurs ontwikkeld waarin aandacht wordt besteed hoe lokaal een plan van aanpak kan worden gemaakt om meer Gezonde Scholen te krijgen. Ook is de JOGG-wiki aangepast, waarop binnenkort een stappenplan voor werken aan Gezonde Scholen en een uitgewerkte taakverdeling tussen Gezonde School-adviseur en JOGG-regisseur geplaatst zal worden. Daarnaast hebben scholen steeds meer behoefte aan het krijgen van handvatten hoe de omgeving rondom de school aangepast kan worden zodat de omgeving aanzet tot gezonde keuzes. In het Nationaal Preventieakkoord wordt JOGG expliciet genoemd als partij die een rol speelt in het creëren van een gezonde omgeving rondom de school. In 2018 zijn de mogelijkheden verkend voor het opstellen van een checklist voor JOGG-regisseurs waarmee zij de omgeving rondom scholen gezonder kunnen maken. In dit kader, en vanuit de doelstellingen voor 2018, worden tevens verschillende initiatieven door JOGG gestimuleerd die gericht zijn op de schoolomgeving, bijvoorbeeld The Daily Mile. De Atletiekunie, FrieslandCampina en JOGG hebben onder andere het platform Iedereen Fit Op School ontwikkeld. Dit platform biedt inspiratie voor beweegaanbod op en rond scholen. Ook wordt het initiatief Smakelijke Moestuinen door JOGG gestimuleerd. In 2018 zijn ongeveer 100 kinderdagverblijfslocaties met het initiatief gestart.

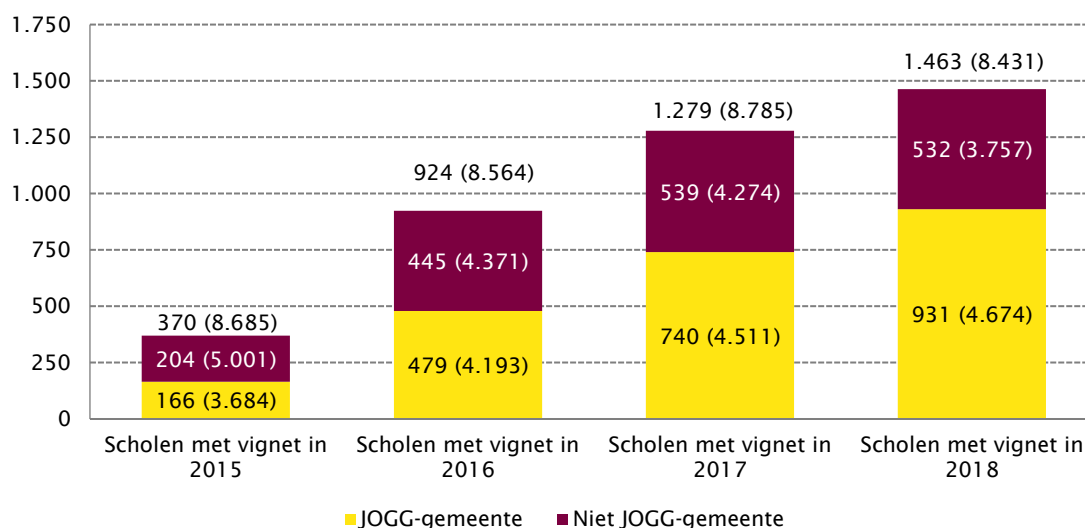
⁵⁸ <https://www.gezondeschool.nl/>

Gezonde School-vignet

Als waardering voor het vormgeven van een structureel en integraal beleid op de school, kunnen scholen een 'Vignet Gezonde School' behalen. In totaal hadden in 2018 1.463 scholen in het primair- en voortgezet onderwijs en op het mbo een 'Vignet Gezonde School'⁵⁹ (figuur 4.2). Dit zijn ongeveer 180 scholen meer dan in 2017. In totaal heeft op dit moment 17 procent van het totale aantal scholen in Nederland een vignet behaald.

Het aandeel scholen met een vignet in JOGG-gemeenten ligt hoger dan in niet JOGG-gemeenten, namelijk 20 tegenover 14 procent. In JOGG-gemeenten is het aantal scholen met een 'Vignet Gezonde School', ten opzichte van vorig jaar, harder gegroeid dan in niet JOGG-gemeenten.

Figuur 4.2 Ontwikkeling van scholen⁶⁰ in JOGG-gemeenten⁶¹ en niet JOGG-gemeenten met een Vignet Gezonde School⁶² in 2015-2018 (in aantallen (het totaal aantal scholen))

Bron: Gezonde School, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

The Daily Mile

The Daily Mile is een beweeginitiatief dat scholen stimuleert om dagelijks met de hele klas vijftien minuten buiten de klas te rennen. Het doel is om het uithoudingsvermogen van kinderen te vergroten. In september 2016 bracht JOGG The Daily Mile vanuit Schotland over naar Nederland met Erben Wennemars als ambassadeur⁶³. Steeds meer scholen voeren The Daily Mile uit en schrijven zich in op de website van The Daily Mile (2017: 191 en 2018: 239) (4% van alle basisscholen).

⁵⁹ Hierbij gaat het voornamelijk om de vignetten 'bewegen & sport', maar gedeeltelijk ook over andere vignetten zoals voeding en 'welbevinden & sociale veiligheid'.

⁶⁰ Gebaseerd op het aantal schoolvestigingen volgens DUO per december 2018.

⁶¹ Berekend over 136 JOGG-gemeenten per december 2017.

⁶² Gebaseerd op aantal scholen met een vignet per 1 januari 2018 (mbo) en 1 december 2018 (primair en voortgezet onderwijs) opgevraagd van <https://mijngezondeschool.nl/zoektool>.

⁶³ thedailymile.nl.

Ook de bekendheid van The Daily Mile op scholen neemt toe. Waar in 2016 bijna twee derde (63%) van de schoolleiders weleens over The Daily Mile had gehoord of gelezen, is dit in 2017 gestegen naar 71 procent en naar 81 procent in 2018 (Slot-Heijs & Singh, 2019).

In 2018 heeft JOGG The Daily Mile verder ontwikkeld.

- In 2018 is The Daily Mile opgenomen als erkende interventie in de interventiedatabase van loketgezondleven.nl⁶⁴. Daarna is gestart met het voorbereiden van een effectevaluatie, die zal plaatsvinden in 2019.
- De overkoepelende internationale organisatie 'The Daily Mile Foundation' werkt met tastbare en niet-tastbare beloningen die scholen en kinderen krijgen bij deelname aan The Daily Mile, als motivatie om met The Daily Mile door te gaan. JOGG is met deze organisatie in gesprek om het beloningssysteem in 2019 ook in Nederland in te zetten. Onderdeel hiervan is een starterspakket dat scholen ontvangen bij aanmelding op de website. Het starterspakket wordt vanaf begin 2019 gebruikt. Het starterspakket is ontwikkeld in samenwerking met The Daily Mile België en The Daily Mile Foundation.
- Om de ondersteuning te laten aansluiten op de behoefte van de scholen, is tevens een onderzoek uitgevoerd onder schoolleiders van basisscholen (Slot-Heijs & Singh, 2019). Nagenoeg alle schoolleiders van scholen die met The Daily Mile meedoen ervaren positieve effecten, met name dat de klas rustiger is en dat daardoor beter geleerd kan worden (81%). Redenen om met het uitvoeren van The Daily Mile te stoppen zijn met name een gebrek aan tijd (43%) en draagvlak bij schoolmedewerkers (43%).

The Daily Mile is in 2018 op veel manieren onder de aandacht gebracht via communicatie, bijvoorbeeld door ambassadeur Erben Wennemars. Om succesverhalen te delen, zijn negen interviews met leerkrachten van scholen die The Daily Mile lopen, geplaatst op de website van The Daily Mile en gedeeld via sociale media van The Daily Mile. Ook zijn meerdere berichten op sociale media verspreid om het bewustzijn van leerkrachten en jonge ouders omtrent dagelijkse beweging te vergroten. Daarnaast hebben, in samenwerking met de KNVB, de voetballers van Jong Oranje The Daily Mile op scholen gelopen om het initiatief te promoten. Via de website thedailymile.nl is meer informatie over het initiatief te vinden. Om een grotere doelgroep te bereiken en deze vast te houden, is in 2018 gestart met het professionaliseren van de sociale mediakanalen van The Daily Mile. Een extern bureau dat gespecialiseerd is in sociale media beheert de kanalen en ontwikkelt in samenwerking met JOGG de inhoud die wordt gedeeld.

4.3 Gezonde Werkvloer

Het programma 'De Gezonde Werkvloer' beoogt werkgevers te ondersteunen om een gezonde werkomgeving te realiseren waarin (toekomstige) werknemers bewust worden gemaakt van hun gezondheid en duurzame inzetbaarheid. Het programma richt zich op het bereiken van jongeren die (bijna) tot de arbeidsmarkt toetreden en de volwassenen die de jongeren omringen (zoals ouders, werknemers en docenten). Samen met bedrijfspartners zoals Holland Fit en Zilveren Kruis stimuleert JOGG JOGG-gemeenten en het lokale bedrijfsleven om te investeren in vitaliteit op de werkvloer.

⁶⁴ <https://www.loketgezondleven.nl/leefstijlinterventies/interventies-zoeken/1800153>

Uit een vragenlijst onder JOGG-regisseurs in 2018 geven vier op de tien (42%) JOGG-regisseurs aan dat in de JOGG-gemeente geen activiteiten in het kader van de Gezonde Werkvloer zijn ondernomen. Als ze wel activiteiten ondernemen, dan gaat dit veelal om het hebben van contact met een HR-afdeling om meer aandacht te besteden aan vitaliteit (37%) (Slot-Heijs & Collard, 2018a).

Om te achterhalen hoe JOGG de JOGG-gemeenten het beste kan ondersteunen bij het realiseren van een Gezonde Werkvloer heeft een externe organisatie, in opdracht van JOGG, gesproken met vijf JOGG-regisseurs en zeven betrokkenen bij het programma Gezonde Werkvloer. Op basis van de interviews en resultaten zijn aanbevelingen geformuleerd die richting geven aan het strategisch plan dat door JOGG in 2018 is ontwikkeld en betrekking heeft op hoe de Gezonde Werkvloer verder vorm kan worden gegeven. Een speerpunt binnen dit strategisch plan is dat JOGG zich richt op de JOGG-gemeente als werkgever, door hen te ondersteunen bij het realiseren van een gezonde werkomgeving en ruimte. Ook zullen bestaande thema's verder worden ontwikkeld, zodat deze thema's ook geschikt zijn voor op de werkvloer en aansluiten bij de doelgroep werkende jongeren en volwassenen. Ook worden de inspiratiesessies, net als voorgaande jaren, voortgezet en breder binnen het thema ingebed. Tot slot staat in de strategie van JOGG de wens een Gezonde Werkvloer-scan te ontwikkelen die inzicht geeft in wat een gemeente nodig heeft om in te zetten op een gezonde werkomgeving.

4.4 Samenvatting

JOGG werkt met drie deelprogramma's binnen het programma Gezonde Omgeving: Sport & Vrije Tijd (waaronder Team:Fit, Gezonde Sportevenementen en Gezond Uit), Gezonde Schoolomgeving (waaronder Akkoord Gezonde Voeding op School, Gezonde School-aanpak en The Daily Mile) en Gezonde Werkvloer. Team:Fit (gezondere sportkantines) is afgelopen jaar door middel van verschillende communicatiestrategieën onder de aandacht gebracht bij sportverenigingen en beheerders van kantines van sporthallen en zwembaden. Het aantal deelnemende sportverenigingen aan Team:Fit is in 2018 verder toegenomen naar 936 verenigingen in JOGG-gemeenten en 532 in niet JOGG-gemeenten. Het starterspakket voor Team:Fit-verenigingen is in 2018 verder ontwikkeld, maar verenigingen geven aan meer ondersteuning nodig te hebben bij het implementeren van de aanpak. JOGG heeft in 2018 ook gewerkt aan de doelen van het Convenant Gezonde Sportevenementen en zich aangesloten bij het initiatief Gezond Uit (zie paragraaf 4.1). Binnen de Gezonde Schoolomgeving zijn 32 leveranciers bij het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen aangesloten, waarmee op 650 vo- en mbo-scholen wordt gewerkt aan een gezonder aanbod in schoolkantines. Bijna veertig procent van deze scholen heeft in 2018 een gezonder aanbod (niveau zilver of goud volgens de Richtlijnen Gezondere Kantines). In 2018 was twintig procent van de scholen in JOGG-gemeenten een Gezonde School, ten opzichte van veertien procent van de scholen in niet JOGG-gemeenten (zie paragraaf 4.2). Voor het deelprogramma Gezonde Werkvloer heeft in 2018 een onderzoek plaatsgevonden, waaruit nieuwe strategische stappen naar voren kwamen om meer gezonde werkomgevingen te creëren. In 2018 ondernam zestig procent van de JOGG-regisseurs stappen binnen dit deelprogramma in de JOGG-gemeente (zie paragraaf 4.3).

5. Communicatie en marketing

Naast de programma's JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving zet JOGG ook in op communicatie en marketing. De communicatieafdeling van JOGG is werkzaam binnen alle projecten en programma's, maakt JOGG zichtbaar en toont de meerwaarde van de organisatie via bijvoorbeeld structurele en incidentele bijeenkomsten, (sociale) media en aan de hand van geformuleerde standpunten in het maatschappelijk debat over een gezonde leefomgeving voor jongeren. In 2018 zijn verschillende kernopdrachten voor Communicatie en Marketing geformuleerd: het zorgen voor zichtbaarheid van de organisatie, het creëren van draagvlak voor een gezonde omgeving, resultaten van JOGG-gemeenten zichtbaar maken om successen te delen en anderen te inspireren. Ook levert JOGG door middel van communicatie en marketing een bijdrage aan de discussie over gezonde leefstijl en stimuleert JOGG betrokkenheid van de doelgroep. Om te onderzoeken of de kernopdrachten zijn voltooid was een kwalitatief onderzoek onder stakeholders gepland, waarin het imago, naamsbekendheid en de meerwaarde van de organisatie bepaald zou worden. Dit onderzoek heeft echter in 2018 niet plaatsgevonden en staat gepland voor 2019. Wel zijn in 2018 via media monitoringsgegevens verzameld die in de loop van 2019 gerapporteerd worden.

De communicatieactiviteiten zijn er op corporate⁶⁵ niveau op gericht om een gezonde leefstijl en het belang van een gezonde omgeving op de agenda te houden van de politiek, maatschappelijke partners, bedrijfsleven, beleid en media. De marketingactiviteiten zijn gericht op de einddoelgroep (kinderen, jongeren en ouders) en hebben betrekking op de ontwikkeling en implementatie van drie thema's: het drinken van kraanwater ('DrinkWater'), bewegen ('Gratis Bewegen, gewoon doen!') en het eten van groenten ('Groente... Zet je tanden erin!'). In 2018 is het thema slapen ontwikkeld ('Slaap Lekker'), maar nog niet officieel in gebruik genomen.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de corporate communicatieactiviteiten van JOGG (paragraaf 5.1) en de activiteiten passend bij de thema's (paragraaf 5.2). De communicatie ondersteunend aan de JOGG-aanpak en de Gezonde Omgeving is terug te vinden in respectievelijk paragraaf 3.3 en hoofdstuk 4.

5.1 Corporate communicatie

Zichtbaarheid van de organisatie

De corporate website (jongerenopgezondgewicht.nl), die in 2017 is vernieuwd, was ook in 2018 een belangrijk communicatiekanaal van JOGG. Via de website heeft JOGG gedurende het hele jaar 2018 verschillende pers- en nieuwsberichten gepubliceerd⁶⁶. Deze berichten gingen onder andere over nieuwe landelijke samenwerkingspartners, succesverhalen uit JOGG-gemeenten en activiteiten zoals de Week voor de Gezonde Jeugd. In 2018 is ook een video gemaakt waarin ambassadeurs, lokale JOGG-professionals, lokaal betrokkenen en de doelgroep het belang van JOGG communiceren.⁶⁷ Het doel van

⁶⁵ Met corporate wordt bedoeld de communicatie over de organisatie JOGG zelf. Projecten en activiteiten die hieronder vallen hebben impact op JOGG als geheel, in plaats van alleen binnen het kader van een project of programma.

⁶⁶ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/pers/persberichten>

⁶⁷ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/nieuws/nu-beschikbaar-de-jogg-video-samen-voor-een-gezonde-omgeving>

de video is om stakeholders te laten zien waar JOGG voor staat en om het belang van samenwerking voor een gezonde omgeving te laten zien.

Het gemiddeld aantal unieke bezoekers op de corporate website van JOGG in 2018 is 3.579 per maand (tabel 5.1). Naast het gebruik van de corporate website vergroot JOGG ook via sociale mediakanalen haar bekendheid en betekenis.

Tabel 5.1 Statistieken website en sociale media Jongeren Op Gezond Gewicht in 2015-2018 (peildatum 01-12)

	2015	2016	2017	2018
Gemiddeld aantal unieke websitebezoekers per maand ⁶⁸	3.609	3.452	3.982	3.579
Twittervolgers @JOGGNL	4.064	5.198	6.020	6.460
Facebook <i>likes</i> Jongeren Op Gezond Gewicht	217	583	996	1.399

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Naast het vergroten van naamsbekendheid bij het algemene publiek, heeft JOGG ook als doel om bij (potentiële) partners, politici, beleidsmakers en co-creatoren⁶⁹ haar bekendheid te vergroten. Dit gebeurt onder andere door middel van het versturen van nieuwsflitsen. In 2018 zijn negen nieuwsflitsen verstuurd (tabel 5.2).

Tabel 5.2 Aantal nieuwsflitsen en abonnees van Jongeren Op Gezond Gewicht in 2015-2018 (peildatum 01-12)

	2015	2016	2017	2018
Nieuwsflits (aantal)	14	17	11	9
Nieuwsflits (aantal abonnees)	4.844*	917	1088	1231

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

* De daling in het aantal abonnees van de nieuwsflits tussen 2015 en 2016 wordt veroorzaakt doordat JOGG het abonneebestand heeft opgeschoond door abonnees te vragen of ze de nieuwsflits nog willen ontvangen.

NL Vitaal regionaal

In navolging van de landelijke bijeenkomst NL Vitaal 'Samen voor een gezonde jeugd' in 2017, zijn in 2018 door JOGG zes regionale NL Vitaal bijeenkomsten georganiseerd. De bijeenkomsten zijn gehouden in de regio's Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, Drenthe, Zuidoost-Utrecht, West-Brabant en Noordoost-Brabant met gemiddeld 70 deelnemers per bijeenkomst. JOGG organiseert de regionale NL Vitaal bijeenkomsten in samenwerking met NL2025. De doelgroepen zijn wethouders, lokale beleidsmakers en het lokale bedrijfsleven. Samen zetten zij zich in voor een gezonde leefomgeving voor de jeugd in de gemeente of regio. Tijdens de bijeenkomsten zijn lokale cruciale spelers voor het tot stand brengen van een gezonde generatie met elkaar in gesprek gegaan en hebben zij verkend wat ze elkaar concreet kunnen bieden met betrekking tot het realiseren van een gezonde leefomgeving voor de jeugd. Thema's van de bijeenkomsten waren onder andere hoe een fysieke omgeving die uitnodigt tot

⁶⁸ Het aantal unieke bezoekers per maand is in deze monitor bepaald door middel van het totale aantal unieke bezoekers te delen door 11 maanden (1 januari - 1 december).

⁶⁹ JOGG-gemeenten, partners, bedrijfspartners, kennispartners, stakeholders en zorgprofessionals.

bewegen kan worden gerealiseerd en hoe de schoolomgeving gezonder kan worden gemaakt. De gemaakte afspraken zijn per e-mail naar alle deelnemers teruggekoppeld, zodat iedereen ermee aan de slag kan gaan.

Kennisfestival 2018

Om het thema gezond gewicht te agenderen en bekendheid en betrokkenheid van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers te vergroten, wordt ieder jaar door JOGG een Kennisfestival georganiseerd. Het doel van het festival is het uitwisselen van ervaringen en het delen van successen. In 2018 was het thema van het Kennisfestival 'Neem de regie!'. Tijdens de sessies werd ingegaan op vaardigheden die JOGG-regisseurs nodig hebben bij het uitvoeren van hun taken en op nieuwe informatie, zoals de Omgevingswet.

Voorafgaand aan het Kennisfestival 2018 is een netwerklunch voor partners en wethouders georganiseerd, waar onder andere staatssecretaris Paul Blokhuis (Staatssecretaris van VWS) aanwezig was. De bijeenkomst is door ongeveer 50 wethouders en landelijke JOGG-partners bezocht en had tot doel om wethouders te verbinden en verder kennis te laten maken met JOGG.

Creëren van draagvlak voor een gezonde omgeving

Om draagvlak voor een gezonde omgeving te vergroten, is in 2018 een aantal activiteiten ondernomen, onder andere via verschillende mediakanalen. De directeur-bestuurder van JOGG, Marjon Bachra, is samen met wethouders, wetenschappers en directeuren ondertekenaar geweest van een opinieartikel in Het Parool (februari 2018), waarin is gepleit voor gezondere beschikbaarheid van eten en drinken in publieke ruimten⁷⁰. Daarnaast is zij naar aanleiding van een bericht dat supermarktketen Aldi stopte met het verkopen van energiedrankjes aan kinderen onder de 14 jaar, geïnterviewd door RTL Nieuws en tweemaal was er een item in EditieNL. Verder is zij bij de radio-uitzending 'Dit is de nacht' van NPO Radio 1 te gast geweest. Ook was zij een van de sprekers bij het Sport & Nutrition Summit, een congres over sport en voeding. De centrale vraag was waarom het complex is om het overgewichtprobleem het hoofd te bieden. Tot slot heeft de directeur-bestuurder ook tijdens een eigen JOGG-webinar gesproken over de vrijheid om gezond te leven en het spanningsveld tussen beschermen en betuttelen.

Van 5 tot 10 maart 2018 heeft JOGG de 'Week voor de gezonde jeugd' georganiseerd. In deze week heeft de organisatie zich samen met landelijke en lokale partners, JOGG-professionals en wethouders hard gemaakt voor een gezonde generatie. In JOGG-gemeenten werden verschillende activiteiten georganiseerd om aandacht te vragen voor het belang van een gezonde leefstijl voor kinderen. Wethouders liepen samen met een klas The Daily Mile, ouders en kinderen schoven aan bij een gezond ontbijt in gemeenten en leerkrachten werkten mee aan de waterweek zodat leerlingen in deze week alleen water dronken. Hierbij kregen JOGG-gemeenten ondersteuning van de JOGG-ambassadeurs⁷¹. Samen met een Kindercorrespondent⁷² trokken de ambassadeurs door het land om kinderen te verleiden tot gezond gedrag.

⁷⁰ <https://www.parool.nl/opinie/-het-aanbod-slecht-voedsel-is-nog-altijd-overdadig-groot~a4569540/>

⁷¹ Erben Wennemars, Prins Pieter-Christiaan van Oranje, Juvat Westendorp, Ingrid Jansen, Healthy Sisters en Samira El Idrissi.

⁷² Kindercorrespondent Tako Rietveld laat de stem van de jeugd horen in de media en op zoveel mogelijk andere plekken. Zie <https://www.kindercorrespondent.nl>.

Verder zijn in 2018 vijf blogs geschreven om aandacht te vragen binnen en informatie te bieden aan het JOGG-netwerk over onder andere het stigmatiseren van mensen met ongezond gewicht en het Nationaal Preventieakkoord. Naar aanleiding van het Nationaal Preventieakkoord is in 2018 een brief gestuurd naar Tweede Kamerleden die zich bezighouden met onderwerpen rondom Preventie. In deze brief werden zij geïnformeerd over JOGG, wat zij tot nu toe heeft bereikt en waar ze de komende jaren, mede naar aanleiding van het Nationaal Preventieakkoord, verder op gaat inzetten. De brief leidde tot afspraken met meerdere Kamerleden. Ook was JOGG in 2018 aanwezig bij het congres van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (JOGG had een gezamenlijke stand met Alles is Gezondheid, RIVM en Gezond in...) en heeft zij via zes advertenties in het VNG Magazine bijgedragen aan de zichtbaarheid van de JOGG-aanpak.

Stimuleren betrokkenheid partners en de doelgroep

Om betrokkenheid van partners en de doelgroep te stimuleren, zijn in 2018 verschillende ambassadeurs ingezet. Zo hebben Juvat Westendorp, Ingrid Jansen en de Healthy Sisters (groot)ouders via video's op Facebook tips gegeven voor gezonde snacks tijdens het lopen van de Avond4daagse en voor een gezonde en leuke beloning aan de finish. Ook heeft de landelijke partner Albert Heijn in de Allerhande aandacht besteed aan verantwoord en lekker eten tijdens de Avond4daagse. Verder heeft JOGG webinars voor JOGG-professionals, beleidsadviseurs en het onderwijsveld geproduceerd in samenwerking met Company Webcast en Rogers Communication. Deze webinars gingen onder andere over wat leraren belangrijk vinden in het kader van een gezonde basisschool en hoe in gesprek kan worden gegaan met mensen met een lage sociaaleconomische positie.

5.2 Thema's

JOGG werkt met drie thema's: 'DrinkWater' stimuleert kinderen en jongeren en hun omgeving om vaker water te drinken in plaats van zoete dranken. 'Gratis bewegen, gewoon doen!' stimuleert bewegen door kinderen en jongeren te laten zien dat bewegen leuk is en altijd overal kan. Met 'Groente... zet je tanden erin!' worden kinderen, jongeren én hun ouders gestimuleerd om dagelijks meer groente te eten. In 2018 is een start gemaakt met een nieuw thema 'Slaap Lekker', dat het belang van een goed slaap- en waakritme onder de aandacht brengt van kinderen, jongeren én hun ouders. Voor het promoten van de thema's zijn verschillende materialen beschikbaar. JOGG-gemeenten kunnen op termijn zelf hun materialen verschaffen, bijvoorbeeld in samenwerking met een lokale partner, zodat lokaal het eigenaarschap wordt belegd. JOGG-gemeenten kunnen alleen aanspraak maken op promotiematerialen als zij een gedegen plan rondom het desbetreffende thema hebben geschreven.

Thema DrinkWater

Uit gegevens van JOGG blijkt dat het thema DrinkWater de afgelopen jaren steeds vaker door JOGG-gemeenten wordt ingezet. In 2018 zet 93 procent van de JOGG-gemeente het thema in (tabel 5.3). DrinkWater wordt in vergelijking met de andere thema's het vaakst door JOGG-gemeenten ingezet. Gemiddeld zijn in een JOGG-gemeente zes scholen overgestapt op DrinkWater, dat wil zeggen: drinken van water is aantrekkelijk gemaakt op school, is opgenomen in het beleid en een aantal drinkmomenten is ingevuld met water of ongezoete thee. JOGG-gemeenten krijgen ondersteuning bij het inzetten van het thema DrinkWater via de website overopdrinkwater.nl. Naast de website is ook op de JOGG-wiki het themagedeelte DrinkWater informatie te vinden over het thema. Er zijn verschillende materialen voor het thema DrinkWater ontwikkeld die JOGG-gemeenten kunnen gebruiken. De materialen, zoals DrinkWaterpakketten, waterbidons en DrinkWaterstickers, zijn in 2018 ongeveer even vaak verspreid als in 2017 (zie bijlage VII).

#7dagenwaterchallenge

'#7dagenwaterchallenge' is een initiatief van JOGG dat past binnen het thema DrinkWater. Het doel van dit initiatief is dat jongeren (12-15 jaar) meer water gaan drinken. De start van dit initiatief was in 2016. In 2018 is een startpakket ontwikkeld voor scholen op het voortgezet onderwijs dat kan worden gebruikt om een #7dagenwater week te organiseren. Daarnaast bood TeamAlert⁷³ in 2018 persoonlijke ondersteuning en advies op maat over hoe je aan de slag kan met deze challenge en het enthousiasmeren van scholen in het voortgezet onderwijs. Tijdens het Young Impact Event⁷⁴ is aandacht gevraagd voor het drinken van water met de #7dagenwaterchallenge stand. Om jongeren, voornamelijk meisjes, te bereiken, is in 2018 weer een vrouwelijk rolmodel ingezet⁷⁵. Via Instagram heeft zij verschillende berichten geplaatst waarin zij het drinken van water promoot.

Tabel 5.3 Inzet van thema's in gemeenten en omgevingen in 2016-2018 (in procenten)

	2016	2017	2018
DrinkWater	80	88	93
Gratis Bewegen, gewoon doen!	41	44	48
Groente... zet je tanden erin!	11	26	40

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Thema Gratis Bewegen, gewoon doen!

Het thema Gratis Bewegen, gewoon doen! werd in het afgelopen jaar door bijna de helft van de JOGG-gemeenten ingezet (tabel 5.3). JOGG-gemeenten krijgen ondersteuning bij het inzetten van Gratis Bewegen, gewoon doen! via de website gratisbewegen.nl. Naast de website is ook op de JOGG-wiki informatie te vinden over het thema Gratis Bewegen, gewoon doen!. Verschillende materialen zijn voor het thema ontwikkeld. In 2018 zijn over het algemeen minder materialen verspreid ten opzichte van voorgaande jaren (zie bijlage VII).

Thema Groente... zet je tanden erin!

Het thema Groente... zet je tanden erin! wordt in de afgelopen jaren steeds vaker door JOGG-gemeenten ingezet (tabel 5.3). In 2018 is veertig procent van de JOGG-gemeenten met het thema gestart, zo blijkt uit gegevens van JOGG. De website eetgroente.nl ondersteunt JOGG-gemeenten, scholen en ouders met tips en trucs om kinderen en jongeren dagelijks meer groente te laten eten en ideeën op te doen voor gezonde traktaties met groente. Naast de website is ook op de JOGG-wiki informatie te vinden over Groente... zet je tanden erin!. Voor het thema zijn verschillende materialen ontwikkeld die JOGG-gemeenten kunnen gebruiken, zoals spandoeken en banners, die vanaf de JOGG-wiki kunnen worden gedownload.

⁷³ Een organisatie die zich inzet om binnen verschillende maatschappelijke thema's, waaronder gezond(er) leven, jongeren inspireert om hun leven beter te maken.

⁷⁴ Een evenement dat in teken staat van het positief veranderen van de wereld door jongeren.

⁷⁵ Stijn Franssen

Groentehapjes in 10 stapjes

Groentehapjes in 10 stapjes⁷⁶, is een onderdeel van het thema Groente... zet je tanden erin!. De pakketten bevatten materialen die ouders kunnen ondersteunen om kinderen en jongeren groente te leren eten, zoals een stappenkaart, magneten, ijsblokjeshouder om groentehapjes in te maken en een begeleidende brochure. Voor een pilot zijn ongeveer 10.000 groentepakketten uitgedeeld via verschillende consultatiebureaus. Op basis van feedback op de materialen van de JOGG-gemeenten die aan de pilot hebben meegedaan is het pakket deels aangepast en toegevoegd aan de beschikbare materialen en tools op de website van het thema. Uit de pilot bleek ook dat het stimuleren van samenwerking tussen JOGG-regisseur en consultatiebureaus als belangrijke meerwaarde van het pakket werd ervaren.

Girls go green

In 2018 is in samenwerking met Bureau Blanco een start gemaakt met een nieuw concept *Girls Go Green*. Het doel van *Girls Go Green* is meisjes in de leeftijd van 12-20 jaar te motiveren om groente te eten. Dit wordt gedaan door hen kennis te laten maken met het eten van groente en te laten zien dat dit op elk gewenst moment van de dag en onbeperkt mogelijk is. Daarnaast is het idee dat meisjes elkaar inspireren om groente eten als gewoonte te zien. Via het programma Lead Your Future is begin 2018 doelgroeponderzoek gedaan en is het concept aan meisjes in de leeftijd van 12-20 jaar voorgelegd. Op basis van de input die zij hebben gegeven, is het concept verder uitgewerkt. Daarnaast is door middel van vlogs van rolmodellen en sociale media het eten van groente onder de aandacht gebracht. Tijdens het Young Impact event is aandacht besteed aan *Girls Go Green* door het onder andere uitdelen van groentesnack bekertjes. *Girls Go Green* heeft een potentieel bereik van bijna 2.000 meisjes gehad bij het Young Impact Event.

Slaap Lekker

In 2018 zijn stappen gezet voor het ontwikkelen van een vierde thema: slaap. Het doel van 'Slaap Lekker' is om leerlingen van de bovenbouw in het primair onderwijs en hun ouders te activeren een dusdanige gezonde leefstijl te creëren dat ze een goede nachtrust kunnen hebben. Om hen hierbij te ondersteunen heeft JOGG verschillende materialen ontwikkeld, zoals een quiz en filmpjes over slaap, een slaapdagboek voor groep 6,7 en 8 en een factsheet met tips voor een goede nachtrust. Daarnaast is een factsheet ontwikkeld waarmee JOGG-professionals over het belang van slapen voor een gezonde leefstijl worden geïnformeerd. De materialen zijn op drie basisscholen getest en worden aan de hand van de reacties in 2019 verder ontwikkeld.

5.3 Samenvatting

De communicatieafdeling van JOGG is werkzaam binnen alle projecten en programma's, maakt JOGG zichtbaar en toont de meerwaarde van de organisatie via structurele en incidentele bijeenkomsten, (sociale) media en aan de hand van geformuleerde standpunten in het maatschappelijk debat over een gezonde leefomgeving voor jongeren. Voorbeelden hiervan die in 2018 door JOGG zijn ondernomen zijn het jaarlijkse Kennisfestival, de regionale NL Vitaal bijeenkomsten en het versturen van nieuwsflitsen

⁷⁶ Groentehapjes in 10 stapjes is ontwikkeld door JOGG in samenwerking met het Voedingscentrum. Ouders worden geholpen, met onder andere een filmpje, om op een leuke en praktische wijze hun baby vanaf vier maanden tot één jaar oud groente te leren eten en dit ook vol te houden.

(zie paragraaf 5.1). Daarnaast is gewerkt aan het creëren van draagvlak voor een gezonde omgeving, bijvoorbeeld door het lopen van The Daily Mile op het Binnenhof met wethouders en de organisatie van de Week voor de gezonde jeugd. Ook is in 2018 gewerkt aan het leveren van een bijdrage aan de discussie over gezonde leefstijl en het stimuleren van de betrokkenheid van partners en de doelgroep. Bijna alle JOGG-gemeenten werkten in 2018 aan het thema DrinkWater (zie paragraaf 5.2). Gemiddeld zijn in een JOGG-gemeente zes scholen overgestapt op DrinkWater. Respectievelijk vijftig en veertig procent van de JOGG-gemeenten werkten in 2018 aan de thema's Gratis Bewegen, gewoon doen! en Groente... zet je tanden erin!. In 2018 is een vierde thema ontwikkeld wat ingaat op het slaaggedrag van kinderen en jongeren. In 2019 kunnen JOGG-gemeenten ook met dit thema aan de slag gaan.

6. Inzet en tevredenheid ondersteuning

In dit hoofdstuk wordt de inzet van JOGG-regisseurs en betrokken beleidsmedewerkers uiteengezet (paragraaf 6.1). Vervolgens wordt de ondersteuning van JOGG (paragraaf 6.2) en de tevredenheid van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers over deze ondersteuning (paragraaf 6.3) beschreven. De informatie over de tevredenheid is gebaseerd op jaarlijkse (tevredenheids)onderzoeken onder JOGG-regisseurs in 2015 tot en met 2018 en JOGG-beleidsmedewerkers in 2017 en 2018 (bijlage I). Gegevens van JOGG zijn gebruikt om inzicht te geven in de inzet van JOGG-adviseurs, -coaches, -experts, regiocoördinatoren, team relatiemanagement, Team:Fit-coaches en trainingen en bijeenkomsten.

6.1 Inzet JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker

Inzet JOGG-regisseur

Voor de uitvoering van de JOGG-aanpak is in een samenwerkingsovereenkomst met gemeenten afgesproken dat de JOGG-regisseur voor minimaal 16 uur per week wordt aangesteld. In 2018 geeft 72 procent van de JOGG-regisseurs aan dat zij voor minimaal 16 uur per week zijn aangesteld (tabel 6.1). Ten opzichte van eerdere jaren is een stijging zichtbaar van 41 procent in 2015 naar 72 procent 2018. De JOGG-regisseurs zijn gemiddeld 24 maanden (twee jaar) werkzaam als JOGG-regisseur (niet in figuur, Slot-Heijs & Collard, 2018b). Bijna de helft van de JOGG-regisseurs is bij de gemeente in dienst (45%), gevolgd door een sportorganisatie/-bedrijf (24%). Overige JOGG-regisseurs zijn bij een GGD (18%) of welzijnsorganisatie (12%) in dienst.

Tabel 6.1 Ureninzet van de JOGG-regisseur voor de lokale JOGG-aanpak volgens de JOGG-regisseur in 2015 (n=57), 2016 (n=59⁷⁷), 2017 (n=85) en 2018 (n=65; in procenten)

	2015	2016	2017	2018
1 tot 16 uur per week	59	48	31	28
16 uur per week en meer	41	52	69	72

Bronnen: Bosman & Vink, 2015; Scholten et al., 2017; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018a.

Inzet JOGG-beleidsmedewerker

Per april 2015 is in de samenwerkingsovereenkomst met gemeenten opgenomen dat een beleidsmedewerker voor de JOGG-aanpak voor minimaal 4 uur per week wordt aangesteld. In 75 procent van de gemeenten is de betrokken beleidsmedewerker voor minimaal 4 uur per week aangesteld⁷⁸ (tabel 6.2). Dit is ten opzichte van 2017 toegenomen. Het grootste deel van de JOGG-beleidsmedewerkers is werkzaam voor de beleidsterreinen gezondheid/welzijn (66%) en/of sport (58%). Hierna volgen, op grote afstand, de beleidsterreinen jeugd (15%) en leefbaarheid (15%).

⁷⁷ In 2016 ontbrak bij vijftien van de 74 JOGG-regisseurs gegevens over de ureninzet, door het ontbreken van de juiste indeling van de categorieën.

⁷⁸ Met de vraagstelling in 2016 kon toen niet worden vastgesteld hoeveel van de gemeenten een beleidsmedewerker voor minimaal 4 uur hebben aangesteld, dus dit is niet weergegeven.

Tabel 6.2 Ureninzet van de betrokken beleidsmedewerker voor de lokale JOGG-aanpak 2017 (n=57) en 2018 (n=48; in procenten)

	2017	2018
1 tot 4 uur per week	36	25
4 uur per week en meer	64	75

Bronnen: Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

Klankbordgroepen JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers

Begin 2017 zijn twee klankbordgroepen opgezet: één met JOGG-regisseurs en één met JOGG-beleidsmedewerkers. Door samen op te trekken ontstaan voor JOGG mogelijkheden om inzicht te krijgen in ideeën en opvattingen, nieuwe ideeën te bedenken, kennis en ervaring te benutten, feedback te vragen op specifieke thema's en meer betrokkenheid te creëren. Na twee bijeenkomsten met JOGG-regisseurs in 2017 heeft in 2018 geen bijeenkomst plaatsgevonden. Voldoende deelname bleek lastig te realiseren. Ook heeft door onvoldoende animo geen bijeenkomst met beleidsmedewerkers plaatsgevonden. Om de betrokkenheid van de JOGG-regisseur en-beleidsmedewerker te waarborgen zijn beide groepen in 2018 meer betrokken bij de ontwikkelingen van de nieuwe pijler Gedeeld Eigenaarschap en de inhoudelijke thema's borging van de JOGG-aanpak in de derde fase en kansen voor de Omgevingswet.

6.2 Inzet ondersteuning vanuit Jongeren Op Gezond Gewicht

Om JOGG-gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de JOGG-aanpak, biedt JOGG via JOGG-adviseurs, JOGG-regiocoördinatoren, JOGG-coaches en JOGG-experts ondersteuning bij de lokale uitvoering. Sinds 2016 is de inzet van deze ondersteuning nagenoeg gelijk gebleven (tabel 6.3). In 2018 zijn minder JOGG-coaches ingezet dan in voorgaande jaren, het aantal JOGG-experts is toegenomen.

Tabel 6.3 Inzet JOGG-adviseur, regiocoördinator, JOGG-coach en JOGG-expert in 2016-2018 (in aantallen, peildatum 01-10)

		Ingezette personen	Gemeenten
JOGG-adviseur	2016	10	116
	2017	11	123
	2018	11	136
Regiocoördinator	2016	-	-
	2017	5	52
	2018	5	54
JOGG-coach	2016	14	26
	2017	12	33
	2018	11	24
JOGG-expert	2016	15	28
	2017	12	75
	2018	18	78

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Inzet JOGG-adviseur

De JOGG-adviseur is het aanspreekpunt voor de JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker en heeft met hen regelmatig contact. In 2018 waren in totaal elf JOGG-adviseurs werkzaam om JOGG-gemeenten te ondersteunen (tabel 6.3); dit is nagenoeg evenveel als in 2016 en 2017. De ondersteuning van de JOGG-adviseurs is met name gericht op het implementeren van de JOGG-aanpak in de gemeenten.

Inzet regiocoördinatoren

De JOGG-regiocoördinatoren werken samen met de JOGG-adviseurs om gemeenten in een bepaalde regio te ondersteunen bij het implementeren van de JOGG-aanpak. De regiocoördinator is bekend met de lokale situatie en biedt JOGG-gemeenten binnen een regio extra ondersteuning. In totaal hebben in 2018 vijf regiocoördinatoren in hun regio's (Friesland, Noord Veluwe, Noord-/Midden-Limburg, Zuid-Limburg en Drenthe) ondersteuning geboden (tabel 6.3). In deze regio's vallen 54 gemeenten; dit is nagenoeg gelijk aan 2017.

Inzet JOGG-coach

De JOGG-coach is gedurende de eerste zes maanden vanaf de start met de JOGG-aanpak zes uur in de week inzetbaar bij JOGG-gemeenten. Ook kan een JOGG-coach tijdelijk worden ingezet in gemeenten waar de implementatie van de JOGG-aanpak extra ondersteuning vraagt. De ondersteuning van JOGG-coaches in startende JOGG-gemeenten is met name gericht op (a) het opstellen van een plan van aanpak voor het uitvoeren van de JOGG-aanpak, (b) de lokale organisatie, om de aanpak vorm te geven en (c) de voortgang bij het uitvoeren van de aanpak. De extra ondersteuning voor gemeenten die al langer JOGG-gemeenten zijn, betreft vaak procesmatige ondersteuning rondom onder andere het opnieuw contracteren en het opstellen van een nieuw plan van aanpak voor de uitvoering van de JOGG-aanpak. In 2018 zijn elf JOGG-coaches ingezet (tabel 6.3). De JOGG-coaches zijn ingezet in elf beginnende gemeenten, en in dertien gemeenten voor tijdelijke ondersteuning.

Inzet JOGG-expert

De inzet van een JOGG-expert in de vorm van advies op maat, gebeurt in samenspraak met de JOGG-adviseur en de lokale JOGG-regisseur. Een experttraject bij een JOGG-gemeente kan variëren van enkele uren op een bepaalde dag tot een maximale omvang van vijf dagdelen gedurende een bepaalde periode. In 2018 zijn achttien experts ingezet (tabel 6.3). Dit aantal is hoger dan in 2016 en 2017.

In totaal zijn in 2018 116 experttrajecten uitgevoerd (tabel 6.4). Sinds 2016 is een dalende trend zichtbaar. De meeste trajecten in 2018 hadden betrekking op de pijlers Monitoring en Evaluatie, Publiek-Private Samenwerking en Verbinding Preventie en Zorg. Ten opzichte van 2017 is het aantal trajecten op de pijlers Publiek-Private Samenwerking en Communicatie flink afgenomen. Het aantal trajecten op de pijler Verbinding Preventie en Zorg is aanzienlijk toegenomen.

Tabel 6.4 Aantal experttrajecten in JOGG-gemeenten 2015-2018 naar pijler/onderwerp (peildatum 2015-2017: 1-11, 2018: 1-10)

	2015	2016	2017	2018*
Monitoring en Evaluatie	39	36	39	36
Publiek-Private Samenwerking	29	53	56	26
Verbinding Preventie en Zorg	27	20	15	25
Sociale Marketing	6	22	15	12
Politiek-Bestuurlijk Draagvlak	3	14	11	7
Communicatie	7	23	11	5
Gezonde Werkvloer	-	-	-	3
Team:Fit	-	-	4	2
Totaal	111	168	151	116

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

*In 2018 is overgegaan op een nieuw registratiesysteem waarbij de telling van het aantal experttrajecten mogelijk anders is geweest, waardoor kleine verschillen kunnen zijn ontstaan.

Inzet Team:Fit

De uitvoering van Team:Fit is, net als vorige jaren, bij MVV Nederland⁷⁹ belegd. MVV Nederland heeft in 2018 voor het programma acht Team:Fit-coaches en één Team:Fit-coördinator ingezet om een gezonder voedingsaanbod in sportkantines te bewerkstelligen (niet in tabel). De ondersteuning van de coaches en de coördinator voor deelnemende verenigingen is in 2018 ten opzichte van 2017 geïntensiveerd (van ongeveer 2.000 uren in 2017 naar 3.000 uren in 2018). Ook is, net als vorig jaar, vanuit MVV een programmamanager betrokken. Zij vormen gezamenlijk de ondersteuningsstructuur voor sportverenigingen. Om gemeenten te adviseren bij de implementatie van Team:Fit, is sinds 2017 een expert Team:Fit ingezet.

Inzet Team Relatiemanagement

Om de relatie op bestuurlijk niveau (wethouder) te versterken en om het politieke draagvlak voor de JOGG-aanpak binnen een gemeente te bevorderen, zet JOGG in op relatiemanagement met JOGG-gemeenten. In 2018 zijn, net als in 2017, twee relatiemanagers ingezet (bijna 2,0 fte) die in totaal vijftig JOGG-gemeenten hebben bezocht (tabel 6.5). Daarnaast wordt een externe relatiemanager ingezet, met een speciale focus op acquisitie. In verband met de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2018) hebben in de eerste helft van 2018 aanzienlijk minder bezoeken plaatsgevonden dan in de jaren daarvoor. Na de collegevorming, na de zomerperiode, is het aantal afspraken toegenomen waardoor het totale aantal bezoeken gelijk is aan 2017.

In 2018 zijn, naast de gesprekken met JOGG-gemeenten, ook gesprekken gevoerd met potentiële nieuwe JOGG-gemeenten (n=39). Deze gesprekken komen tot stand uit getoonde interesse vanuit gemeenten en vanuit bijeenkomsten waar JOGG aanwezig is om informatie te geven over de JOGG-aanpak, zoals bij het jaarlijkse VNG-congres, het VSG-congres, enkele regionale seminars en het

⁷⁹ MVV Nederland is een private adviesorganisatie met 'maatschappelijk verantwoord verenigen' als expertise. Zie www.mvvnederland.nl.

landelijk congres Gezond In De Stad (GIDS). Tot slot zijn in 2018 ook zes regionale bijeenkomsten⁸⁰ georganiseerd in samenwerking met NL Vitaal. Hiervoor zijn meerdere wethouders, ambtenaren, personen uit het bedrijfsleven en professionals uitgenodigd (zie paragraaf 5.1).

Tabel 6.5 Aantal bezoeken aan JOGG-gemeenten in het kader van relatiemanagement in 2015-2018 (peildatum 1 december)

	2015	2016	2017	2018
JOGG-gemeenten halverwege samenwerkingsovereenkomst	6	21	39	29
JOGG-gemeenten die beslissen over verlenging	8	38	1	4
JOGG-gemeenten waar een probleem speelt*	2	1	5	1
JOGG-gemeenten die al 6 jaar JOGG-aanpak inzetten	-	6	1	4
JOGG-gemeenten die net gestart zijn/nieuwe wethouder	-	1	4	12
Totaal	16	67	50	50

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

*Bijvoorbeeld het vertrek van een JOGG-regisseur dat niet door de JOGG-gemeente wordt opgelost.

Inzet trainingen en provinciale bijeenkomsten

Binnen de JOGG-aanpak wordt op kennisdeling ingezet in de vorm van (verdiepings)trainingen en provinciale bijeenkomsten. In totaal zijn in 2018 39 trainingen en bijeenkomsten georganiseerd met in totaal 715 deelnemers. In 2018 heeft geen introductietraining plaatsgevonden, omdat deze training is vervangen door maatwerk door de JOGG-adviseur en/of JOGG-coach. Er zijn elf basistrainingen georganiseerd: Communicatie & Sociale Media, Sociale Marketing, Gedeeld Eigenaarschap (2x), Monitoring en Evaluatie (2x), Politiek-Bestuurlijk Draagvlak (2x), Publiek-Private Samenwerking (2x) en Verbinding Preventie en Zorg. De basistrainingen worden voornamelijk voor startende JOGG-gemeenten georganiseerd. Er zijn in 2018 zes verdiepingstrainingen georganiseerd. Het betreft trainingen over Publiek-Private Samenwerking, Omgaan met Weerstand en Ketenaanpak voor kinderen met obesitas en overgewicht (2x), Monitoring & Evaluatie en Communicatie. In 2018 zijn negentien provinciale (voorheen: regionale) bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de provinciale bijeenkomsten staat kennisuitwisseling centraal en deze bijeenkomsten worden in samenspraak met de betreffende JOGG-regisseurs op de lokale behoefte afgestemd. De inhoud van de provinciale bijeenkomsten kan daarom per regio verschillen. In 2018 zijn vijf webinars en e-learnings ontwikkeld. Twee webinars met de titels: 'De gezonde basisschool, wat wil de leraar?' en 'In gesprek onderaan de maatschappelijke ladder', waren bedoeld voor JOGG-professionals. Een derde webinar werd live uitgezonden voor het volledige JOGG-netwerk met de titel: 'Hoe ver gaat het recht op ongezond leven?'. De e-learnings zijn trainingen voor JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers en waren getiteld 'Waar preventie en zorg elkaar versterken' en 'Neem de regie'. In de e-learnings kregen deelnemers een beeld van hoe zij lokaal aan de slag kunnen met respectievelijk de pijlers Verbinding Preventie en Zorg en Gedeeld Eigenaarschap.

⁸⁰ In Haarlem, Oss, Breda, Bunnik, Borger-Odoorn en Zaanstad.

Tabel 6.6 Aantal bijeenkomsten en deelnemers aan bijeenkomsten in het kader van kennisdeling in 2015-2018 (peildatum 1 december)

	Aantal bijeenkomsten				Aantal deelnemers			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Introductie- en basistraining	12	18	19	11	187	215	210	127
Verdiepingstraining	4	4	12	6	90	80	156	68
Regionale/provinciale bijeenkomsten	14	14	16	19	185	171	165	238
E-learning/webinars	-	-	-	5	-	-	-	282
Totaal	30	36	47	39	462	466	531	715

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

6.3 Tevredenheid ondersteuning

Tevredenheid dienstverlening en ondersteuning

De JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers zijn over het algemeen tevreden over de dienstverlening en ondersteuning van JOGG, zo blijkt uit het jaarlijkse tevredenheidsonderzoek (Slot-Heijs & Collard, 2018b, bijlage I). De beoordeling van JOGG-regisseurs over de algemene dienstverlening en ondersteuning is van 2014 tot 2017 naar een 7,5 gestegen en in het afgelopen jaar gelijk gebleven (tabel 6.7). Beleidsmedewerkers geven nagenoeg hetzelfde rapportcijfer als JOGG-regisseurs (rapportcijfer 7,4).

Tevredenheid over JOGG-adviseur, -coach, -regiocoördinator en Team:Fit-coach

De beoordelingen van de ondersteuning door JOGG-adviseurs, coaches, regiocoördinatoren en de Team:Fit-coach zijn allemaal voldoende (tabel 6.7) (Slot-Heijs & Collard, 2018b). Ten opzichte van vorige jaren zijn geen opmerkelijke verschillen zichtbaar. De meeste JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers vinden dat de JOGG-adviseur en JOGG-coach op een heldere en enthousiaste manier kennis overbrengen (niet in figuur). Een verbeterpunt voor de JOGG-adviseur is het meer vraaggericht ondersteunen in plaats van aanbodgericht. In 44 procent van de ondervraagde JOGG-gemeenten zijn regiocoördinatoren actief. De regiocoördinator signaleert, volgens een meerderheid van de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers, kansen die de lokale/regionale aanpak kunnen versterken. Verbeterpunt voor de regiocoördinator is meer betrokkenheid, zodat het nut van een regiocoördinator beter tot zijn recht komt. Ruim de helft van de JOGG-regisseurs geeft aan in het afgelopen jaar advies en begeleiding van een Team:Fit-coach te hebben gehad (54%). De meerderheid van deze JOGG-regisseurs is het eens met de stelling dat de Team:Fit-coach hen geënthousiasmeerd heeft om met Team:Fit aan de slag te gaan. De ondersteuning van de Team:Fit-coach kan worden verbeterd door een betere bereikbaarheid van de coach en een meer proactieve houding richting de JOGG-regisseurs.

Tabel 6.7 Beoordeling dienstverlening en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht van JOGG-regisseurs (2014-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018; gemiddeld rapportcijfer 1-10)*

	JOGG-regisseur					Beleidsmedewerker	
	2014	2015	2016	2017	2018	2017	2018
Dienstverlening en ondersteuning	7,1	7,4	7,4	7,5	7,5	7,1	7,4
JOGG-adviseur	7,2	7,5**	7,5	7,5	7,5	7,3	7,5
JOGG-coach	7,4	8,6**	8,0	7,8	7,7	7,6	7,6
JOGG-regiocoördinator	-	-	7,4	6,4	7,0	6,9	7,0
Team:Fit-coach	-	-	-	-	6,8	-	6,9

Bron: Bosman & Vink, 2011; Bosman & Vink, 2015; Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

*De aantallen waarop de beoordelingen zijn gebaseerd verschillen. Zie bijlage VIII voor de bijbehorende aantallen.

**Deze beoordeling is gebaseerd op JOGG-regisseurs van gemeenten die op dat moment korter dan één jaar JOGG-gemeente waren. Vergelijken met andere jaren is daardoor niet mogelijk.

Tevredenheid over JOGG-experts

Naast de begeleiding vanuit JOGG zelf, zet JOGG externe experts in om lokaal ondersteuning te bieden. De gemiddelde rapportcijfers van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers die van de ondersteuning gebruikgemaakt hebben, zijn voor alle experts voldoende. Ten opzichte van vorig jaar zijn geen significante verschillen in beoordeling zichtbaar (niet in figuur). De experts Publiek-Private Samenwerking en Verbinding Preventie en Zorg worden door JOGG-regisseurs het hoogst beoordeeld.

Tabel 6.8 Beoordeling experts van JOGG-regisseurs (2016-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018; gemiddeld rapportcijfer 1-10)*

	JOGG-regisseur			Beleidsmedewerker	
	2016	2017	2018	2017	2018
Expert Publiek-Private Samenwerking	7,6	7,8	8,0	7,6	7,8
Expert Monitoring en Evaluatie	7,4	7,2	7,2	5,3	7,7
Expert Team:Fit	6,7	6,7	7,2	7,3	7,2
Expert Verbinding Preventie en Zorg	-	-	7,8	-	8,0
Expert Sociale Marketing	7,8	7,8	7,5	7,0	**
Expert Communicatie	7,4	7,7	7,7	7,8	**
Expert Ouderpartnerschap	-	-	5,6	-	**
Expert Politiek-Bestuurlijk Draagvlak	7,4	6,8	7,7	8,0	7,1

Bron: Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

*Er zitten grote verschillen in de aantallen waarop de beoordelingen zijn gebaseerd. Zie bijlage VIII voor de bijbehorende aantallen. Voorzichtigheid is geboden in het trekken van conclusies.

**In 2018 heeft geen enkele beleidsmedewerker ondersteuning gehad van deze expert.

Tevredenheid trainingen en regionale JOGG-bijeenkomsten

De trainingen en bijeenkomsten van JOGG worden door JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers met ruime voldoendes beoordeeld (tabel 6.9). De rapportcijfers van JOGG-regisseurs en JOGG-beleidsmedewerkers zijn nagenoeg gelijk aan vorig jaar. De meeste JOGG-regisseurs zijn tevreden over

het aantal trainingen en provinciale bijeenkomsten (82%) (niet in figuur). Dit geldt voor de helft van de beleidsmedewerkers (53%).

Tabel 6.9 Tevredenheid over trainingen en bijeenkomsten van de JOGG-regisseurs (2016-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018; gemiddeld rapportcijfer 1-10)*

	JOGG-regisseurs			Beleidsmedewerkers	
	2016	2017	2018	2017	2018
Basistraining	7,0	7,3	7,2	7,6	7,3
Verdiepingstraining	7,1	7,2	7,2	7,1	7,2
Regionale/provinciale bijeenkomst	7,1	7,3	7,3	6,9	7,1

Bronnen: Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

*Er zitten verschillen in de aantallen waarop de beoordelingen zijn gebaseerd. Zie bijlage VIII voor de bijbehorende aantallen.

Tevredenheid JOGG-update en JOGG-wiki

Aan JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers is gevraagd hoe tevreden zij zijn met de communicatie van JOGG door middel van de JOGG-update en de JOGG-wiki. De JOGG-update is het belangrijkste communicatiemiddel voor de JOGG-professionals. JOGG-regisseurs beoordelen de JOGG-update gemiddeld met het rapportcijfer 7,4. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar (rapportcijfer 7,5). Beleidsmedewerkers beoordelen de JOGG-update met het rapportcijfer 7,1; dat is ook vergelijkbaar met vorig jaar (rapportcijfer 7,2). De JOGG-wiki wordt door de JOGG-regisseurs met het rapportcijfer 7,2 beoordeeld, gelijk aan vorig jaar. Beleidsmedewerkers beoordelen de JOGG-wiki met het rapportcijfer 7,5. Dit is ook gelijk aan vorig jaar.

6.4 Samenvatting

Drie kwart van de JOGG-gemeenten zetten in 2018 de JOGG-regisseur voor minimaal zestien uur per week in en een beleidsmedewerker voor vier uur per week, zoals in de samenwerkingsovereenkomst beschreven staat (zie paragraaf 6.1). Wat betreft de inzet van JOGG-ondersteuners is in 2018 ten opzichte van voorgaande jaren weinig veranderd, terwijl er in de afgelopen jaren wel meer JOGG-gemeenten zijn bijgekomen. In het kader van relatiemanagement hebben in 2018 vijftig gesprekken met JOGG-gemeenten plaatsgevonden, waarvan 39 gesprekken met potentiële nieuwe JOGG-gemeenten. Om JOGG-gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de aanpak zijn in 2018 in totaal 39 trainingen, provinciale bijeenkomsten en e-learnings/webinars georganiseerd met in totaal 715 deelnemers. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn er minder trainingen en meer provinciale bijeenkomsten (voorheen regionale bijeenkomsten) georganiseerd. Het aantal deelnemers van de trainingen is gedaald en bij de bijeenkomsten juist toegenomen (zie paragraaf 6.2). De tevredenheid van JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers over de algemene dienstverlening en ondersteuning in 2018 is, net als voorgaande jaren, met een ruime voldoende beoordeeld. Dit blijkt uit het jaarlijkse tevredenheidsonderzoek onder JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers. Ook de dienstverlening en ondersteuning van JOGG-adviseurs, -coaches, -regiocoördinatoren, Team:Fit-Coaches en JOGG-experts beoordelen zij met ruime voldoende. Trainingen en bijeenkomsten beoordelen zij in 2018, net als in de jaren ervoor, naar tevredenheid (zie paragraaf 6.3).

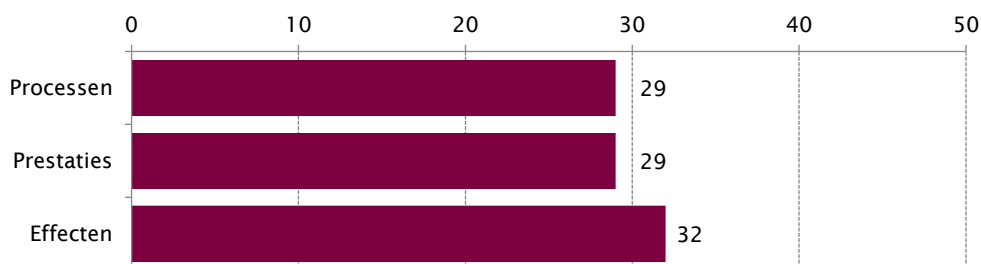
7. Lokale evaluaties

In dit hoofdstuk staan de lokale evaluaties centraal die door JOGG-gemeenten zelf met de landelijke JOGG-organisatie zijn gedeeld⁸¹. Het doel van dit hoofdstuk is om een beeld te schetsen van wat gemeenten in 2018 hebben gemonitord en gerapporteerd en daardoor inzicht te geven in de resultaten met betrekking tot de JOGG-aanpak op procesniveau, prestatieniveau en effectniveau⁸². Het procesniveau beschrijft de inzet en resultaten op de JOGG-pijlers en bereik (zie 'input' in JOGG-model, bijlage III); het prestatieniveau beschrijft resultaten over samenwerking/netwerk, fysieke en sociale omgeving, activiteiten voeding/bewegen, en verandering in beleid (zie 'output' in JOGG-model, bijlage III); het effectniveau beschrijft individuele veranderingen in drink-, eet- en beweeggedrag en gezond gewicht (zie 'outcome' in JOGG-model, bijlage III).

Gepubliceerde rapportages

In totaal zijn in 2018 48 lokale evaluaties gepubliceerd⁸³. De rapportages zijn afkomstig uit 35 verschillende JOGG-gemeenten. Een overzicht van de rapportages is opgenomen in bijlage IX. In de lokale rapportages die in 2018 zijn gepubliceerd wordt ongeveer even vaak gerapporteerd over processen, prestaties en effecten (figuur 7.1). In 2016 en 2017 werd met name gerapporteerd op processen en prestaties en in mindere mate op effecten.

Figuur 7.1 Aantal lokale evaluaties met gegevens op de verschillende niveaus: processen, prestaties en effecten in 2018 (in aantallen, n=48)

Bron: lokale evaluaties JOGG-gemeenten. Bewerking en analyse: Mulier Instituut, 2018.

7.1 Resultaten niveau processen

Resultaten op het procesniveau gaan over behaalde resultaten op de vijf JOGG-pijlers en het bereik van de aanpak. In de lokale rapportages wordt het meest over de pijlers Publiek-Private Samenwerking (n=18), Politiek-Bestuurlijk Draagvlak (n=16) en Verbinding Preventie en Zorg (n=15) gerapporteerd. Zo wordt bijvoorbeeld beschreven dat meerdere wethouders bij de aanpak betrokken zijn en dat zij actief de lokale JOGG-aanpak promoten door aanwezig te zijn bij verschillende initiatieven en gezonde leefstijl (bij de jeugd) op de politieke agenda houden. Ook worden bijdragen van

⁸¹ Mogelijk zijn er meer lokale evaluaties die omdat ze niet bekend zijn bij Jongeren Op Gezond Gewicht niet zijn meegenomen in deze analyse.

⁸² Het is belangrijk om in gedachten te houden dat JOGG-gemeenten niet alles rapporteren wat zij het afgelopen jaar hebben gedaan. De lokale evaluaties geven alleen inzicht in waarover JOGG-gemeenten rapporteren en kunnen dus afwijken van wat ze daadwerkelijk hebben gedaan.

⁸³ De peildatum loopt van november 2017 tot november 2018. Enkele rapportages die vorig jaar nog niet openbaar waren, maar nu wel beschikbaar zijn, zijn in de beschrijving van dit hoofdstuk meegenomen.

samenwerkingspartners aan een activiteit of evenement beschreven, bijvoorbeeld het sponsoren van een Avond4daagse of het beschikbaar stellen van fruit en flesjes water. Ook hebben bedrijven bijgedragen aan de realisatie van watertappunten.

Wat betreft de pijler Verbinding Preventie en Zorg blijken de meeste JOGG-gemeenten een bijeenkomst met verschillende professionals binnen de zorgsector georganiseerd te hebben. Soms is gerapporteerd dat tussen zorgprofessionals een goed lopende samenwerking is gerealiseerd.

Over behaalde resultaten op de pijler Gedeeld Eigenaarschap (voorheen Sociale Marketing) wordt minder vaak gerapporteerd (n=10). Er wordt gerapporteerd dat een activiteit volgens de principes van sociale marketing is opgezet. Nauwelijks wordt beschreven of en op welke manier de doelgroep bij de aanpak is betrokken of hoe de doelgroep de activiteiten ervaart.

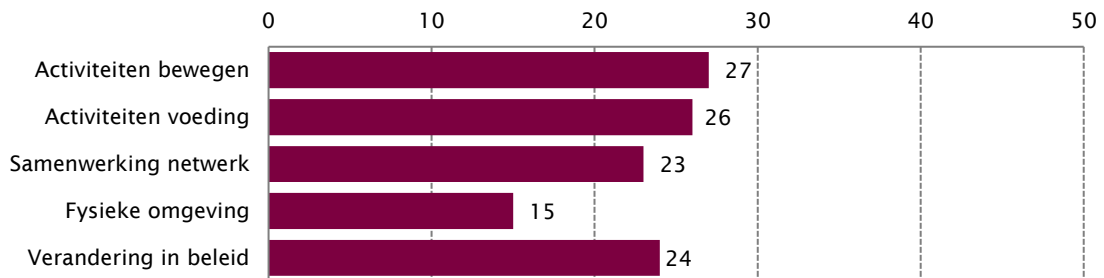
In bijna de helft van alle rapportages wordt op enige manier het bereik van de JOGG-aanpak in het afgelopen jaar beschreven, zoals het bereik van het aantal scholen/kinderdagverblijven/sportverenigingen, het aantal kinderen en het aantal uitgedeelde waterbidons. De cijfers die over het bereik worden gerapporteerd lopen erg uiteen, afhankelijk van hetgeen waarover wordt gerapporteerd. Waar het gaat om het bereik van organisaties, zoals scholen en sportverenigingen, lopen de aantallen ongeveer tussen de één en twintig.

7.2 Resultaten niveau prestaties

Behaalde resultaten op het prestatieniveau geven zicht op wat JOGG-gemeenten bereikt hebben op het gebied van samenwerkingen binnen het lokale JOGG-netwerk, versterken van de community en het organiseren van activiteiten. In bijna alle rapportages worden beweegactiviteiten en activiteiten die gaan over voeding beschreven (figuur 7.2). Om de samenwerking binnen het lokale netwerk te beschrijven worden in de rapportages over het algemeen alle logo's of namen van betrokken partners benoemd. Er wordt weinig beschreven waar de samenwerkingen op gericht zijn en hoe deze zijn vormgegeven. Over veranderingen in de fysieke omgeving wordt ook minder vaak gerapporteerd. Voorbeelden van beweegactiviteiten zijn deelname aan clinics door sportverenigingen uitgevoerd op school en de Avond4daagse. Activiteiten over voeding betreffen voornamelijk smaaklessen, waar kinderen les krijgen over gezonde voeding en/of kennismaken met verschillende soorten smaken. Ook wordt gerapporteerd dat scholen/kinderdagverblijven aan de slag zijn geweest met moestuinen waarbij kinderen, samen met de leerkracht, eigen groenten verbouwen en proeven. Veranderingen in het beleid met betrekking tot een gezonde leefstijl worden soms gerapporteerd. JOGG-gemeenten rapporteren bijvoorbeeld het aantal sportkantines dat zich heeft aangesloten bij Team:Fit⁸⁴ en het aantal scholen dat een waterdrinkmoment in het schoolbeleid heeft opgenomen.

⁸⁴ Eén van de voorwaarden van een gezonde sportkantine (Team:Fit), is het veranderen van het zichtbare eet- en drinkaanbod, bijvoorbeeld door het plaatsen van schalen met fruit op de bar.

Figuur 7.2 Lokale rapportages in 2018 die rapporteren over resultaten op prestatieniveau (in aantallen, n=29)

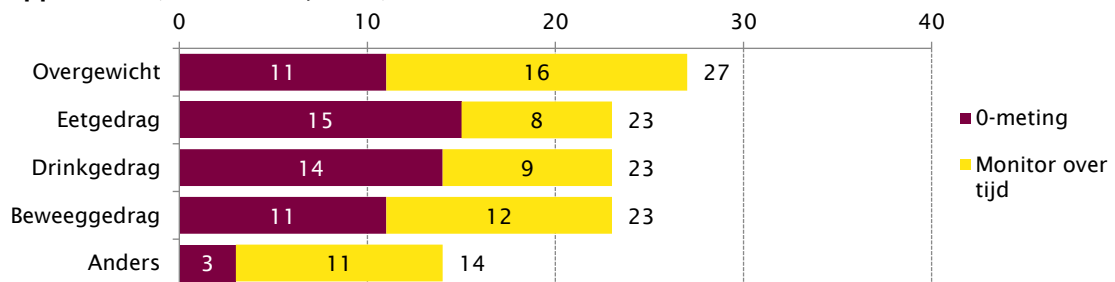
Bron: lokale evaluaties JOGG-gemeenten. Bewerking en analyse: Mulier Instituut, 2018.

7.3 Resultaten niveau effecten

De effecten van de JOGG-aanpak op gedragsverandering (eet-, drink- of beweeggedrag) en/of op het percentage kinderen en jongeren met overgewicht kunnen in de rapportages op verschillende manieren worden beschreven. In een 0-meting wordt de stand van zaken van één of meer uitkomstmaten (zoals percentage kinderen en jongeren met overgewicht) beschreven, zodat een start kan worden gemaakt met het monitoren van veranderingen over tijd. Rapportages die ontwikkelingen over tijd rapporteren zijn rapportages waarin de uitkomstmaten over meerdere momenten staan beschreven. Als de ontwikkelingen binnen JOGG-buurt/-gemeenten worden vergeleken met de ontwikkeling van een controlegroep (zoals een gemeente/buurt zonder de JOGG-aanpak), wordt de rapportage gezien als een effectevaluatie. In 2018 zijn 20 rapportages met een 0-meting, 21 rapportages met ontwikkelingen over de tijd en één effectmeting verschenen. Het komt voor dat in één rapportage zowel een 0-meting als een meting over de tijd wordt gerapporteerd. Dit wordt op aparte indicatoren gedaan.

In het merendeel van de rapportages worden cijfers over het percentage kinderen en jongeren met overgewicht (en/of obesitas) gepresenteerd. Over eet-, drink- en beweeggedrag wordt ongeveer even vaak gerapporteerd. Andere gemonitorde uitkomstmaten zijn bijvoorbeeld zit- en slaapedrag (figuur 7.3).

Figuur 7.3 Uitkomstmaten waar JOGG-gemeenten in 2018 lokaal op monitoren en rapporteren (in aantallen, n=32)

Bron: lokale evaluaties JOGG-gemeenten. Bewerking en analyse: Mulier Instituut, 2018.

Beweeg-, drink- en eetgedrag

In de twaalf rapportages waarin beweeggedrag gedurende een periode is beschreven, worden zowel afnames als toenames in bewegen geconstateerd (7% grootste afname, 8% grootste toename).

Drinkgedrag is bij negen rapportages over een periode van drie tot vijf jaar gemeten. In alle negen rapportages wordt ingegaan op het drinken van zoete dranken. Drie rapportages bevatten ook informatie over het drinken van water/thee zonder suiker. Bij zeven van de negen rapportages is een verbetering in drinkgedrag zichtbaar⁸⁵ (7%-27%). Het percentage van 27 procent betreft een afname van maximaal twee zoete dranken per dag. Wat betreft eetgedrag is over het algemeen het percentage kinderen en jongeren gemeten dat een bepaald aantal dagen per week groente en fruit eet. Het merendeel van rapportages (7 van de 8) laat een verbetering van de dagelijkse groente- en/of fruitinname zien.

Overgewicht

In het merendeel van lokale evaluaties is niet aangegeven waar de gerapporteerde cijfers met betrekking tot overgewicht of obesitas op gebaseerd zijn. Wanneer dit wel wordt gedaan, zijn de cijfers in de meeste gevallen via de lokale GGD verkregen. Van de zestien rapportages waar resultaten over tijd met betrekking tot gezond gewicht worden gerapporteerd, wordt in vijf rapportages een afname van het percentage kinderen en jongeren met overgewicht (en/of obesitas) over de tijd gerapporteerd. De gerapporteerde dalingen variëren van 1 procent tot 8 procentpunten (over 4 jaar). In negen van de zestien rapportages worden resultaten van meerdere leeftijdsgroepen apart beschreven, waarbij verschillende conclusies worden getrokken (bijvoorbeeld bij 4,5- tot 6-jarigen een daling van 2% en bij 9- tot 11-jarigen een daling van 4%). In twee van de zestien rapportages wordt geconcludeerd dat het percentage overgewicht over de tijd stabiel is gebleven. Een fluctuerende trend in het percentage overgewicht kan komen doordat niet elk jaar dezelfde kinderen en jongeren worden gemeten en vergeleken. Uit de rapportage waarbij is gekeken naar trends op overgewicht in JOGG-buurtten vergeleken met een controlegroep (niet JOGG-buurtten) blijkt zowel in de JOGG-buurtten als in de controlegroep een daling van het percentage overgewicht.

Hoewel rekening moet worden gehouden met de methodologische beperkingen⁸⁶, wordt in het merendeel van de rapportages een verbetering in eet- en drinkgedrag geconstateerd. Vanwege verschillen in gemeten leeftijdsgroepen, meetmomenten en meetwijzen zijn resultaten van de lokale evaluaties niet direct met elkaar te vergelijken en is voorzichtigheid geboden in het trekken van conclusies over veranderingen in gedrag en/of overgewicht.

7.4 Samenvatting

In 2018 zijn 48 lokale evaluaties gepubliceerd door 35 verschillende JOGG-gemeenten. Deze lokale evaluaties zijn verzameld en geanalyseerd op drie niveaus om een beeld te schetsen van wat JOGG-gemeenten in 2018 hebben gerapporteerd. Het niveau proces gaat over de activiteiten op de vijf JOGG-pijlers. In de lokale evaluaties wordt het meest over de pijler Publiek-Private Samenwerking gerapporteerd, bijvoorbeeld over de bijdragen van bedrijven aan de realisatie van een watertappunt (zie paragraaf 7.1). Het niveau prestaties gaat over hetgeen JOGG-gemeenten hebben bereikt op het

⁸⁵ Meer water drinken of minder zoete dranken per dag.

⁸⁶ In sommige gevallen is het meetinstrument en het aantal respondenten onbekend. Soms betreft het een kleine steekproef.

gebied van samenwerkingen, veranderingen in de fysieke omgeving en het organiseren van activiteiten. In bijna alle rapportages worden aantallen gerealiseerde beweegactiviteiten en activiteiten die over voeding gaan beschreven, over de fysieke omgeving wordt een stuk minder gerapporteerd (zie paragraaf 7.2). Op basis van de lokale rapportages zijn geen eenduidige uitspraken te doen over het niveau effecten: veranderingen in gedrag en overgewicht. Hoewel in veel rapportages een positieve trend gepresenteerd wordt met betrekking tot verbeteringen in eet- en drinkgedrag zijn er als gevolg van methodologische beperkingen geen eenduidige uitspraken te doen over de opbrengsten op gedrag en gezond gewicht van kinderen en jongeren in JOGG-gemeenten (zie paragraaf 7.3).

8. Conclusie en aanbevelingen

8.1 Conclusie

In deze vierde Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht wordt op activiteiten en prestaties van de landelijke organisatie en de lokale aanpak teruggeblikt. Het doel van de monitor is om te laten zien waar in 2018 op is ingezet door de landelijke organisatie (activiteiten), tot wat de inzet en ondersteuning heeft geleid (resultaten/tevredenheid) en welke vooruitgang JOGG-gemeenten hebben geboekt (implementatie). JOGG kan op basis van deze monitor behaalde resultaten laten zien en waar nodig bijsturen om de doelen voor 2020 te behalen. Voor deze monitor is gebruikgemaakt van gegevens van JOGG, vragenlijsten onder JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers, voortgangstools en gegevens van derden (zie bijlage I).

In de afgelopen vier jaar is JOGG erin geslaagd om de JOGG-aanpak verder in Nederland te verspreiden (van 75 JOGG-gemeenten in 2014 naar 136 JOGG-gemeenten in 2018⁸⁷). De landelijke JOGG-organisatie wordt inmiddels ook regelmatig in andere landen uitgenodigd om over de implementatie van de JOGG-aanpak te spreken en hun kennis te delen. De JOGG-aanpak bestaat uit verschillende pijlers, programma's en projecten. De inhoud hiervan wordt door de organisatie continu verder ontwikkeld en up-to-date gehouden, op basis van nieuwe kennis en praktische ervaringen. In 2018 is extra ingezet op inhoudelijke onderwerpen, zoals het versterken van JOGG-regio's, de lokale borging (fase 3), de kwaliteit van de lokale (toekomstige) JOGG-professionals en de JOGG-ondersteuners. De ondersteuning die de landelijke organisatie aan JOGG-gemeenten biedt (onder andere via trainingen, adviesgesprekken, kennis, tools en communicatie) wordt door de JOGG-regisseurs en JOGG-beleidsmedewerkers met een ruime voldoende beoordeeld (rapportcijfer: 7,5⁸⁸). Daarnaast agendeert JOGG een gezonde omgeving in het politieke en maatschappelijke speelveld. De tevredenheid van de JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers over de zichtbaarheid van JOGG als landelijke organisatie, en het positioneren van JOGG met behulp van heldere statements over actuele kwesties, is ten opzichte van 2017 verbeterd.

In 2018 bleek uit onderzoek dat JOGG als stichting effectief en efficiënt bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen van het ministerie van VWS voor wat betreft overgewicht en obesitas (Bakker et al., 2018). De organisatie wordt in 2018 gezien als meer onafhankelijk, transparant en slagvaardig dan in de periode van het Convenant Gezond Gewicht (2010-2014). Er zijn inmiddels veel verschillende partners bij JOGG aangesloten (negentien maatschappelijke partners, veertien bedrijfspartners en drie kennispartners) en 34 cateraars/leveranciers/producenten hebben het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen getekend. Steeds meer scholen en sportverenigingen, met name in JOGG-gemeenten, behalen het Gezonde School Vignet (in 2014 166 vignetten, in 2018 931 vignetten specifiek in JOGG-gemeenten) of nemen deel aan Team:Fit (in 2014 216 Team:Fit verenigingen, in 2018 936 Team:Fit verenigingen specifiek in JOGG-gemeenten).

De voortgang van de implementatie van de JOGG-aanpak wordt jaarlijks aan de hand van een vragenlijst onder JOGG-regisseurs en de jaarlijkse voortgangstool⁸⁹ bepaald. JOGG-gemeenten betrekken

⁸⁷ Peildatum 30 september 2018 betreffende het aantal contracten met JOGG-gemeenten.

⁸⁸ Rapportcijfer voor algemene dienstverlening en ondersteuning op een schaal van 1 tot 10.

⁸⁹ De voortgangstool is geen meetinstrument, maar een gesprekleidraad voor het gesprek tussen de JOGG-regisseur, -beleidsmedewerker en -adviseur over de voortgang op de JOGG-pijlers binnen de gemeente.

voornamelijk de vanzelfsprekende beleidsterreinen (zoals gezondheid, welzijn en onderwijs) en in mindere mate andere beleidsterreinen (zoals armoede, ruimtelijke ordening) bij de JOGG-aanpak, zo blijkt uit de vragenlijst. Ten opzichte van afgelopen jaren worden enkele positieve trends waargenomen in de implementatie van de JOGG-aanpak op basis van de voortgangstools. Significant meer JOGG-gemeenten hebben bijvoorbeeld in 2018 ten opzichte van 2016 actie ondernomen bij het opstellen van een gedeelde visie en samenwerkingsafspraken met ketenpartners. Aan de andere kant blijkt uit de voortgangstools dat JOGG-regisseurs met name aan het bijeenbrengen van betrokken partners werken en in mindere mate aan het formaliseren van samenwerkingen in contracten, het samenwerken met partners in activiteiten, en lokale borging van de aanpak.

Behaalde resultaten van de aanpak worden door twee derde van alle JOGG-gemeenten in lokale rapportages beschreven. De (openbare) lokale evaluaties beschrijven met name de inzet van programma's en activiteiten met betrekking tot bewegen en voeding gericht op ouders of kinderen. Behaalde resultaten op het gebied van omgevings- en beleidsaanpassingen worden minder vaak beschreven. In de lokale rapportages worden over het algemeen kleine positieve veranderingen gerapporteerd in het drink- en eetgedrag van kinderen en jongeren. De helft van de rapportages, die overgewicht als uitkomstmaat meenemen⁹⁰, concludeert een kleine daling of stabilisatie van het percentage kinderen met overgewicht of obesitas. De andere helft laat bij verschillende doelgroepen zowel positieve als negatieve resultaten zien.

8.2 Aanbevelingen

Landelijke JOGG-organisatie

Maak de landelijke ondersteuning zo effectief mogelijk

JOGG geeft de lokale JOGG-professionals ondersteuning bij het implementeren van de JOGG-aanpak door middel van bijvoorbeeld trainingen, bijeenkomsten, een informatieplatform, advies op maat, nieuwbrieven, en updates per e-mail. Om de ondersteuning te verbeteren waren in 2018 het versterken van de lokale JOGG-teams, opleiden van JOGG-professionals en de ontwikkeling van de JOGG-pijlers speerpunten. Volgende stappen om de landelijke ondersteuning zo effectief mogelijk te maken zijn het bijhouden van welke ondersteuning wordt aangeboden, van welke ondersteuning wel of geen gebruik wordt gemaakt en welke ondersteuning wordt gemist terwijl JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers daar wel behoefte aan hebben. Ook kan nagedacht worden over meer effectieve leerstrategieën om professionals te ondersteunen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het spreiden van leermomenten, wat efficiënter is dan te proberen alles te leren in één sessie (*spacing effect*) of het praktisch toepassen van de lesstof waarbij professionals zelf de kennis opschrijven of uitleggen (actief ophalen). Tot slot is het aan te bevelen onderzoek te doen naar wat minimaal nodig is aan ondersteuning om een community-based integrale aanpak binnen de gemeenten te implementeren.

⁹⁰ De resultaten dienen met voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden als gevolg van methodologische beperkingen van de evaluaties.

Zet in op bewezen effectieve strategieën op landelijk en lokaal niveau om te werken aan de landelijke en lokale doelstellingen

JOGG werkt op landelijk niveau samen met meerdere bedrijfspartners. Zij dragen allen bij aan één van de programma's van JOGG. Met iedere partner worden afspraken gemaakt over de inzet van activiteiten. Voorbeelden van activiteiten zijn de lokale invulling van Albert Heijn aan een gezonde Avond4daagse, de ontwikkeling van de Smakelijke Moestuinen Peuterproef door Nutricia en de ontwikkeling van het platform ledereenfitopschool.nl door FrieslandCampina. Geadviseerd wordt om in het kader van de samenwerking met landelijke partners vooral afspraken te maken over het inzetten van bewezen effectieve strategieën die bijdragen aan de doelstellingen van JOGG. Om samen te werken aan de doelen is het als eerste nodig om een overzicht te krijgen welke effectieve strategieën een bijdrage kunnen leveren aan een gezondere leefomgeving voor kinderen en jongeren en aan gezond gedrag van kinderen en jongeren. De volgende stap is om hier afspraken over te maken met de landelijke partners.

Wanneer binnen JOGG-gemeenten nieuwe activiteiten worden ingezet, is het aan te bevelen om te onderzoeken of deze activiteiten een effectieve bijdrage leveren aan de doelstellingen van JOGG. Regelmatig worden binnen JOGG-gemeenten activiteiten en interventies ontwikkeld. Geadviseerd wordt om waar mogelijk aan te sluiten bij en gebruik te maken van bestaande effectieve strategieën (bijvoorbeeld uit de interventiedatabase van het Loket Gezond Leven)⁹¹. JOGG zou (bijvoorbeeld in samenwerking met de landelijke partners) een aantal interventies uit de databank kunnen selecteren en deze, indien nodig, verder ontwikkelen en verspreiden onder JOGG-regisseurs. Dit leidt ertoe dat op lokaal niveau bewezen effectieve activiteiten worden ingezet die bijdragen aan de lokale doelstellingen.

Onderzoek of de lokale inzet toereikend is om de implementatie van de JOGG-aanpak te waarborgen

Voor de uitvoering van de JOGG-aanpak moeten JOGG-gemeenten voor minimaal 16 uur per week een JOGG-regisseur en 4 uur per week een JOGG-beleidsmedewerker inzetten. In ongeveer 75 procent van de JOGG-gemeenten is dit, voor wat betreft de inzet van de JOGG-regisseur, ook het geval. JOGG-regisseurs met een aanstelling van meer dan 16 uur krijgen op een aantal punten, zoals in het samenwerken met partners en op politiek-bestuurlijk draagvlak, meer voor elkaar dan JOGG-regisseurs met minder dan 16 uur. Voor een succesvolle implementatie van de JOGG-aanpak zijn voldoende en structurele middelen, zoals tijdsinvestering en financiering, belangrijke voorwaarden (Fleuren et al., 2014). Het is aan te bevelen om onderzoek te doen of een inzet van 16 uur per week voldoende is voor een degelijke implementatie van de JOGG-aanpak en wat de minimale inzet zou moeten zijn voor een effectieve aanpak. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat JOGG-gemeenten sterk verschillend zijn naar bijvoorbeeld gemeentegrootte, maar ook naar de mate van integraal werken bij start van de aanpak. Daarnaast is het voor JOGG belangrijk om bij de verdere ontwikkeling van de JOGG-aanpak rekening te houden met de belastbaarheid van de JOGG-professionals. JOGG is continu bezig met het verder ontwikkelen en uitbreiden van de JOGG-aanpak, bijvoorbeeld door ook nieuwe thema's (zoals het thema Slaap) of omgevingen (zoals thuis) te introduceren. Inzicht moet worden gegeven of het implementeren van de aanpak haalbaar is binnen de geadviseerde uren.

⁹¹ <https://www.loketgezondleven.nl/leefstijlinterventies/zoeken-en-invoeren>

Stimuleer en monitor de mate van lokale implementatie

Deze monitor laat zien dat binnen JOGG-gemeenten waardevolle stappen zijn gezet om een integrale aanpak te ontwikkelen ter bevordering van een gezonde omgeving en een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren. Nu het laag- en soms middelhoog hangende fruit geplukt is, is het nodig te reiken naar de vruchten die hoog in de boom hangen. Om ook deze vruchten te plukken, is het noodzakelijk om JOGG-gemeenten met efficiënte middelen te ondersteunen bij de implementatie van de aanpak en het behalen van de doelen. Ook het monitoren van de stand van zaken met betrekking tot de aanpak is hierbij belangrijk. Het zou voor iedere JOGG-gemeente verplicht moeten zijn om de jaarlijkse vragenlijst over de implementatie van de aanpak in te vullen. Daarnaast geeft de voortgangstool, een gesprekstool over de mate van implementatie, de JOGG-adviseur handvatten om de juiste ondersteuning te bieden. De bestaande verouderde voortgangstool wordt inmiddels herzien. De nieuwe tool moet inzicht geven in de mate van integraliteit van de aanpak, en de mate waarin activiteiten worden ondernomen om het beleid (op onder andere scholen of verenigingen) en de omgeving gezonder te maken. De tool dient tevens rekening te houden met de fase waarin de JOGG-gemeente zich bevindt.

Lokale JOGG-aanpak

Beleg de verantwoordelijkheid voor politiek-bestuurlijk draagvlak (meer) bij de beleidsmedewerker en ondersteun daarbij

JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers slagen erin om politiek-bestuurlijk draagvlak te creëren bij functionarissen werkzaam binnen de domeinen waar het onderwerp overgewicht speelt, namelijk Gezondheid, Welzijn en Onderwijs. Maar de ambitie van JOGG om een gezonde omgeving te creëren vereist integrale samenwerking met ook andere domeinen, zoals ruimtelijke ordening en armoede. Het creëren van politiek-bestuurlijk draagvlak past binnen de werkzaamheden en werkomgeving van een beleidsmedewerker. Het is daarom aan te raden om de JOGG-beleidsmedewerker meer verantwoordelijkheid te geven voor de pijler Politiek-Bestuurlijk Draagvlak en hem of haar te ondersteunen om ook andere beleidsterreinen te betrekken.

Zet in op formele en structurele lokale – en effectieve - samenwerkingen met partners

In bijna alle JOGG-gemeenten wordt met publieke en private partners samengewerkt. Toch heeft een derde van de JOGG-gemeenten geen visie geformuleerd op publiek-private samenwerking en blijkt dat weinig samenwerkingen in een contract worden vastgelegd. In 40 procent van de samenwerkingen gaat het bovendien om een incidentele samenwerking. Het is belangrijk dat de samenwerkingen tussen partners binnen de JOGG-gemeente niet eenmalig zijn en dat goed nagedacht wordt via welke bewezen effectieve strategieën de partners gezamenlijk aan de doelen van de aanpak kunnen werken. Daarom wordt geadviseerd om JOGG-gemeenten te stimuleren duidelijke afspraken te maken en deze vast te leggen. JOGG kan JOGG-gemeenten ondersteunen met goede voorbeelden, zoals voorbeeldcontracten, en met advies over bewezen effectieve strategieën die kunnen worden ingezet om lokale doelen te behalen (eventueel vanuit ervaringen van JOGG met de landelijke samenwerkingspartners).

Verder versterken van de pijler Gedeeld Eigenaarschap

In 2018 is de pijler Sociale Marketing verder ontwikkeld, en heet nu Gedeeld Eigenaarschap. De pijler Gedeeld Eigenaarschap gaat verder dan de voormalige pijler Sociale Marketing. Het idee achter Gedeeld Eigenaarschap is dat JOGG-professionals samen met de inwoners in de buurt de aanpak gaan vormgeven zodat de doelgroep mede-eigenaar wordt van de veranderingen in de omgeving. JOGG heeft in het afgelopen jaar op meerdere manieren de vernieuwde pijler onder de aandacht gebracht, onder andere

door een basistraining en informatie op de JOGG-wiki. Komend jaar is verdere inzet nodig om Gedeeld Eigenaarschap in de gemeenten vorm te geven op de manier zoals bedoeld.

Ga behoefte bij JOGG-team na om te werken aan het verbinden van preventie en zorg en te komen tot het implementeren van de ketenaanpak

Een van de pijlers van de JOGG-aanpak is Verbinding Preventie en Zorg. Deze pijler bestond niet in de oorspronkelijke EPODE-aanpak⁹², maar is in Nederland aan de aanpak toegevoegd. Door afstemming met relevante organisaties in het veld wordt binnen deze pijler gewerkt aan commitment voor het verbinden van preventie en zorg op vier verschillende preventieniveaus⁹³. JOGG-regisseurs hebben voornamelijk gewerkt aan het formuleren van gemeentelijke ambities op dit thema, het opzetten van een VPZ-kernteam en het organiseren van bijeenkomsten voor betrokken organisaties, zo blijkt uit de vragenlijst onder JOGG-regisseurs. Er wordt in veel mindere mate gewerkt aan het bepalen van concrete doelen voor de uitvoering en het werken aan deze doelen. Als de voorbereidende stappen binnen de pijler Verbinding Preventie en Zorg zijn gezet kan vervolgens gewerkt worden aan het werkelijk opzetten en borgen van een ketenaanpak. Minder dan de helft van de JOGG-regisseurs geeft in 2018 aan bezig te zijn met het opzetten van de ketenaanpak voor kinderen en jongeren met overgewicht of obesitas. Echter om een ketenaanpak te doen werken dienen JOGG-gemeenten op dit onderwerp een stap meer te zetten. Dit vergt de juiste kennis, vaardigheden en voldoende tijd van het lokale JOGG-team (JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker). Geadviseerd wordt om te verkennen welke kennis, vaardigheden en tijdsinvestering nodig zijn om de preventie en zorg te verbinden en om de ketenaanpak te implementeren. Hieruit zou eventueel kunnen blijken dat het nodig is om aan het JOGG-team iemand toe te voegen die zich bezig gaat houden met de invulling van dit onderwerp.

Gezonde Omgeving

Uitbreiden en vergroten van betrokkenheid van sportverenigingen en scholen die werken aan een gezonder aanbod in hun kantine

In 2018 hebben ongeveer 250 vo- en mbo-scholen een Schoolkantine Schaal behaald, wat betekent dat zij voldoen aan de Richtlijnen Gezondere Kantines van het Voedingscentrum. Ook namen ongeveer 1.500 sportverenigingen deel aan Team:Fit. Zij zijn aan de slag gegaan met het realiseren van een gezonder aanbod in de sportkantines of sportaccommodaties. In het Nationaal Preventieakkoord staan hoge ambities: in 2020 zijn er 950 gezonde schoolkantines en zijn er 2.500 sportverenigingen aan de slag met een gezonder aanbod in sportkantines. Om deze ambities te behalen is in de aankomende twee jaar een flinke inzet nodig. Deze inzet moet enerzijds gericht zijn op het werven van nieuwe scholen, leveranciers en sportverenigingen, maar anderzijds ook op het vergroten van betrokkenheid bij scholen, leveranciers en sportverenigingen die deelnemen. Het blijft een uitdaging om ervoor te zorgen dat partijen zich blijvend inzetten om hun omgeving structureel gezonder te maken. Naast inzet op het uitbreiden van gezonde schoolkantines en sportkantines is het voor de effectiviteit van de aanpak minstens zo belangrijk om ook te blijven ondersteunen en werken aan voldoende en juiste implementatie. Dit kan onder andere door Team:Fit-Coaches, de Gezonde School-Brigade⁹⁴ en JOGG-regisseurs te leren welke stappen en aanpakken werken en welke niet.

⁹² De EPODE-aanpak is een effectief gebleken aanpak in Frankrijk waarop de JOGG-aanpak in Nederland gebaseerd is.

⁹³ De vier preventieniveaus zijn: universele-, selectieve-, geïndiceerde- en zorg gerelateerde preventie

⁹⁴ De Schoolkantine Brigade van het Voedingscentrum geeft advies op maat aan het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs over het voedingsaanbod voor in een gezonde schoolkantine.

Communicatie en marketing

Opbrengsten van communicatie-activiteiten monitoren

De kernopdrachten binnen Communicatie en Marketing zijn als volgt: het zorgen voor zichtbaarheid van de organisatie, het creëren van draagvlak voor een gezonde omgeving, het zichtbaar maken van successen in JOGG-gemeenten en het inspireren van anderen. Ook speelt JOGG door middel van communicatie en marketing een rol in de discussie over gezonde leefstijl en stimuleert JOGG betrokkenheid van de doelgroep. Om zicht te krijgen op de opbrengsten van de activiteiten die binnen dit programma worden uitgevoerd, is het aan te bevelen om een onderzoek uit te voeren naar het imago, de zichtbaarheid, de naamsbekendheid en de meerwaarde van de JOGG-organisatie bij het creëren van draagvlak voor een gezonde omgeving op lokaal en landelijk niveau.

Activiteiten binnen de thema's onderbouwen om effect te vergroten

De landelijke organisatie stimuleert JOGG-regisseurs om te werken aan gezonde gedragingen en een gezonde omgeving die gerelateerd zijn aan het complexe probleem van overgewicht, door de thema's DrinkWater, Groente... zet je tanden erin! en Gratis bewegen, gewoon doen!. JOGG biedt ter ondersteuning verschillende materialen, zoals stappenplannen per setting (scholen, kinderdagverblijven, sportverenigingen), praktijkvoorbeelden, beeldmateriaal (logo's, stickers, posters, beeldmerken), lesbrieven, folders, activatiepakketten (groentehapjes in 10 stapjes) en websites met informatie⁹⁵. Bij het ontwikkelen van de ondersteuning is het belangrijk continu na te blijven gaan of de ondersteuningsactiviteiten een effectieve bijdrage leveren aan de doelen op lokaal niveau. Zorg dat de activiteiten die ondernomen worden onderbouwd zijn, en gebaseerd op bewezen effectieve strategieën. Als hierover van tevoren niets bekend is, is het aan te bevelen om te evalueren of de activiteiten bijdragen aan de gewenste gedragsveranderingen en een gezondere omgeving bij kinderen en jongeren in de JOGG-gemeenten.

Monitoring en Evaluatie

Houd de inzet van JOGG-adviseurs, -coaches, -regiocoördinatoren en -experts bij

JOGG biedt JOGG-gemeenten ondersteuning via de JOGG-adviseurs, JOGG-coaches, JOGG-regiocoördinatoren en JOGG-experts. Om de meerwaarde van de landelijke ondersteuning te kunnen bepalen is het nodig om de inzet van ondersteuning per gemeente beter en overzichtelijker te monitoren. Wanneer inzichtelijk is welke JOGG-gemeenten welke ondersteuning hebben gehad en wat de mate van implementatie van de JOGG-aanpak op lokaal niveau is, kan inzicht worden gegeven in de werkzame elementen van de landelijke ondersteuning. Afgelopen jaar is de inzet van de JOGG-adviseurs, JOGG-coaches en JOGG-experts in mindere mate gemonitord dan de jaren daarvoor. In 2019 is een uitgebreidere, gebruiksvriendelijke en toepasbare, registratietool hiervoor wenselijk.

Onderzoek de werkzame elementen van de JOGG-aanpak

In 2018 is op basis van onderzoek geconcludeerd dat JOGG gegroeid is tot een volwassen organisatie en een belangrijke bijdrage levert aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren (Bakker et al., 2018). De aanbeveling is om praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek te (laten) doen naar de werkzame elementen van de JOGG-aanpak. Deze ambitie komt terug in het Nationaal

⁹⁵ <http://overopdrinkwater.nl>; <http://gratisbewegen.nl>; en <https://www.eetgroente.nl>.

Preventieakkoord. De resultaten van deze monitor laten zien dat inzichten in wat lokaal werkt, en in welke omstandigheden de JOGG-aanpak het beste werkt, nog missen. Door het vaststellen van werkzame elementen kan de JOGG-aanpak, indien nodig, aangepast worden en nog gericht in gemeenten worden ingezet. Ook kan de landelijke ondersteuning waar nodig worden aangepast.

Ontwikkel tools voor gemeenten om op lokaal niveau te kunnen monitoren en evalueren, met name op proces en resultaten

Het blijkt dat de monitoring en evaluatie in JOGG-gemeenten op verschillende manieren wordt vormgegeven. JOGG stimuleert JOGG-regisseurs om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande gegevens voor monitoring en evaluatie, zoals gegevens van de GGD. Met name voor prestatie-indicatoren (overgewicht en leefstijlgedragingen) zijn vaak bestaande gegevens beschikbaar. Echter niet op alle relevante indicatoren, onder andere gericht op proces (zoals integrale samenwerking) of resultaten (zoals gezonde omgeving), zijn gegevens beschikbaar. Het is aan te bevelen om door te gaan met het ontwikkelen van tools die JOGG-regisseurs kunnen gebruiken voor monitoring en evaluatie van dergelijke indicatoren. Als binnen JOGG-gemeenten dezelfde indicatoren op dezelfde manier worden gemonitord, kunnen betere vergelijkingen worden gemaakt tussen JOGG-gemeenten.

Literatuurlijst

Bakker, P., Pansier, L., Hulst, S. & Laan, A. (2018). *Evaluatie stichting JOGG. Van convenant naar stichting*. Enschede: Bureau HHM.

Bosman, A. & Vink, J. (2014). *Onderzoek naar de dienstverlening en ondersteuning door het JOGG-bureau*. Den Haag: Schuttelaar & Partners.

Bosman, A. & Vink, J. (2015). *Onderzoek dienstverlening en ondersteuning JOGG-regisseurs door Jongeren Op Gezond Gewicht*. Den Haag: Schuttelaar & Partners.

Collard, D.C.M., Scholten, V., Reijgersberg, N. & Breedveld, K. (2017). *Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2016*. Utrecht: Mulier Instituut.

Collard, D.C.M., Slot-Heijs, J.J., Dellas, V. & Poel, H. van der (2018). *Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2018*. Utrecht: Mulier Instituut.

Fleuren, M.A.H., Paulussen, T.G.W.M., Dommelen, P. van & Buuren, S. van (2014). Towards a measurement instrument for determinants of innovations. *International Journal for Quality in Health Care*, 26 (5), 501-510, DOI:10.1093/intqhc/mzu060.

Hendriks, A.M., Jansen, M.W.J., Gubbels, J.S., Vries, N.K. de, Paulussen, T. & Kremers, S.P.J. (2013). Proposing a theoretical framework for integrated health policy making with an application to childhood obesity - the Behavioral Change Ball. *Implementation Science*, 8:46-62.

Hermesen, S. & Renes, R.J. (2016). Gedragsverandering. De psychologie van beïnvloeden begrijpen en gebruiken. *Business Contact*.

JOGG (2016). *Evaluatie regionale samenwerking in het kader van de JOGG-aanpak in de regio Noord-Veluwe*. Den Haag: Jongeren Op Gezond Gewicht.

Johnson, J.A. & Johnson, A.M. (2015). Urban-rural differences in childhood and adolescent obesity in the United States: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Childhood Obesity*, 11 (3), 233-41, DOI:10.1089/chi.2014.0085.

Koperen, T.M. (2018). *Evaluatie van het JOGG-model*. Cuprifere consult.

Kremers, S.P.J., Visscher, T.L.S. & Schuit, A.J. (2018). Effect in zijn context. Evaluatie van Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG). *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 96 (3-4):128-131.

Kunst, A., Dalstra, J.A., Bos, V., Mackenbach, J.P., Otten, F.W.J. & Geurts, J.J.M. (2005). *Ontwikkeling en toepassing van indicatoren van sociaal-economische status binnen het Gezondheidsstatistisch Bestand*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Liu, J.H., Jones, S.J., Sun, H., Probst, J.C., Merchant, A.T. & Cavicchia, P. (2012). Diet, physical activity, and sedentary behaviors as risk factors for childhood obesity: an urban and rural comparison. *Journal of Childhood Obesity*, 8 (5), 440-8, DOI:10.1089/chi.2012.0090.

Mech, P., Hooley, M., Skouteris, H. & Williams, J. (2016). Parent-related mechanisms underlying the social gradient of childhood overweight and obesity: a systematic review. *Child: Care, Health and Development*, 42 (5), 603-24, DOI: 10.1111/cch.12356.

Ministerie van VWS (2018). *Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Reijgersberg, N., Pulles, I., Breedveld, K. & Hollander, E.L. de (2016). *Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2015*. Utrecht: Mulier Instituut.

Romon, M., Lommez, A., Tafflet, M., Basdevant, A., Oppert, J.M., Bresson, J.L., Ducimetière, P., Charles, M.A. & Borys, J.M. (2009). Downward trends in the prevalence of childhood overweight in the setting of 12-year school- and community-based programmes. *Public Health Nutr*, 12 (10), 1735-1742, DOI: 10.1017/S1368980008004278.

Scholten, V., Reijgersberg, N. & Breedveld, K. (2016). *Onderzoek JOGG-aanpak 2016. Tevredenheid van JOGG-regisseurs met de dienstverlening en ondersteuning van de JOGG-aanpak*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M. & Post, A. (2017). *Tevredenheidsenquête diensten en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht. Tevredenheid van JOGG-regisseurs en beleidsmedewerkers (intern rapport)*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J.J. & Collard, D.C.M. (2018a). *Evaluatie lokale uitvoering aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2018 (intern rapport)*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J.J. & Collard, D.C.M. (2018b). *Tevredenheid over diensten en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht (intern rapport)*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J.J., Kalmthout, J. van & Collard, D.C.M. (2018). *Team:Fit Beleidsmonitor 2017 (intern rapport)*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J.J. & Singh, A. (2019). *The Daily Mile en de Gezonde Schoolaanpak*. Utrecht: Mulier Instituut.

Bijlage I Gebruikte gegevens monitor 2018

Vragenlijst onder JOGG-regisseurs en JOGG-beleidsmedewerkers over de tevredenheid

Om na te gaan hoe tevreden JOGG-regisseurs zijn over de diensten en ondersteuning van JOGG is, net als in 2017, door het Mulier Instituut een online vragenlijst uitgezet onder JOGG-regisseurs en een (nagenoeg gelijke) online vragenlijst onder beleidsmedewerkers. Ten opzichte van vorige jaren is de vragenlijst dit jaar verkort. In de zomer van 2018 zijn beide vragenlijsten uitgezet. De vragenlijst is per e-mail onder 127 JOGG-regisseurs uit 120 verschillende gemeenten en onder 113 beleidsmedewerkers⁹⁶ uit 108 verschillende gemeenten⁹⁷ uitgezet. In totaal hebben 84 JOGG-regisseurs (66%) en 53 JOGG-beleidsmedewerkers (47%) de vragenlijst ingevuld. Beide responsgroepen (JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers) zijn representatief met betrekking tot het startjaar en stedelijkheid van de JOGG-gemeenten. De resultaten zijn gerapporteerd in een uitgebreide (interne) rapportage (Slot-Heijs & Collard, 2018b). De belangrijkste resultaten zijn meegenomen in deze monitor en worden gepresenteerd in hoofdstuk 6.

Vragenlijst onder JOGG-regisseurs over de lokale uitvoering van de JOGG-aanpak

Naast de online vragenlijst over tevredenheid, hebben de JOGG-regisseurs in het najaar van 2018 een vragenlijst ontvangen met vragen over de JOGG-aanpak, Gezonde Omgeving en Communicatie op lokaal niveau. De vragenlijst is grotendeels vergelijkbaar met de online vragenlijst die in 2017 is afgenomen. De vragenlijst is per e-mail 130 keer uitgezet. In totaal hebben 65 JOGG-regisseurs (50%) de vragenlijst ingevuld. De responsgroep is representatief met betrekking tot de stedelijkheid van de JOGG-gemeenten. Wat betreft startjaar van de JOGG-gemeenten blijken gemeenten uit 2016 ondervertegenwoordigd en gemeenten uit 2014 oververtegenwoordigd ten opzichte van de populatie. De resultaten zijn gerapporteerd in een uitgebreide (interne) rapportage (Slot-Heijs & Collard, 2018a). De belangrijkste resultaten komen terug in de hoofdstukken 3 (paragraaf 3.2) en hoofdstuk 4.

JOGG-voortgangstool

JOGG-gemeenten (JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker) dienen samen met de JOGG-adviseur jaarlijks de JOGG-voortgangstool in te vullen. De tool bestaat uit zeven onderwerpen, waarvan vijf onderwerpen de JOGG-pijlers betreffen. De twee andere onderwerpen zijn lokale organisatie en communicatie. Elk onderwerp bestaat uit vijf items waarop aangegeven kan worden in hoeverre deze zijn voltooid. De vijf items zijn per onderwerp bepaald en onderwerpen zijn niet onderling vergelijkbaar. In 2018 (peildatum 1-10-2017 tot 1-10-2018) waren van 59 gemeenten voortgangstools beschikbaar. In 2018 is de voortgangstool met name ingevuld door gemeenten die in 2014 (n=19) of 2016 (n=17) met de JOGG-aanpak zijn gestart. De responsgroep, gemeenten die de voortgangstools hebben ingevuld, blijkt representatief voor de hele populatie JOGG-gemeenten wat betreft stedelijkheid. Wat betreft startjaar blijken gemeenten die in 2016 zijn gestart oververtegenwoordigd ten opzichte van alle JOGG-gemeenten. Om de voortgang in de tijd te vergelijken, zijn voor 36 gemeenten de voortgangstools van 2016 en 2018 met elkaar vergeleken (28%). In de vergelijking van de resultaten van de voortgangstools tussen 2016 en 2018 is het grootste gedeelte van de gemeenten in 2014 gestart met de

⁹⁶ Niet elke JOGG-gemeente heeft een beleidsmedewerker aangesteld.

⁹⁷ De vier grootste JOGG-gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) en de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn uitgesloten omdat met hen een andersoortige samenwerkingsovereenkomst is afgesloten.

JOGG-aanpak (n=19). De resultaten op de JOGG-voortgangstool worden gepresenteerd in hoofdstuk 3 (paragraaf 3.2).

Lokaal onderzoek

Voor de evaluatie van lokale rapportages zijn de rapportages meegenomen die verschenen zijn tussen 1 november 2017 en 1 november 2018. Enkele rapportages die vorig jaar nog niet openbaar waren, maar nu wel beschikbaar zijn, zijn in de beschrijving van dit hoofdstuk meegenomen. De lokale rapportages zijn door JOGG gedurende het jaar verzameld⁹⁸. Alle verzamelde lokale rapportages zijn op een systematische wijze door twee onafhankelijke onderzoekers aan de hand van een checklist beoordeeld, gebaseerd op het JOGG-model. Door de onderzoekers is beoordeeld welke informatie in de lokale rapportages beschikbaar is, ingedeeld naar proces (JOGG-pijlers en bereik), prestaties (communicatie, samenwerking/netwerk, fysieke omgeving, activiteiten eten/drinken, activiteiten sport en bewegen, verandering in beleid) en effecten (drinkgedrag, eetgedrag, beweeggedrag en overgewicht). Voor de aspecten is een score (ja/nee) gegeven indien het aspect concreet in de rapportage wordt beschreven. De resultaten van deze evaluatie worden gepresenteerd in hoofdstuk 7.

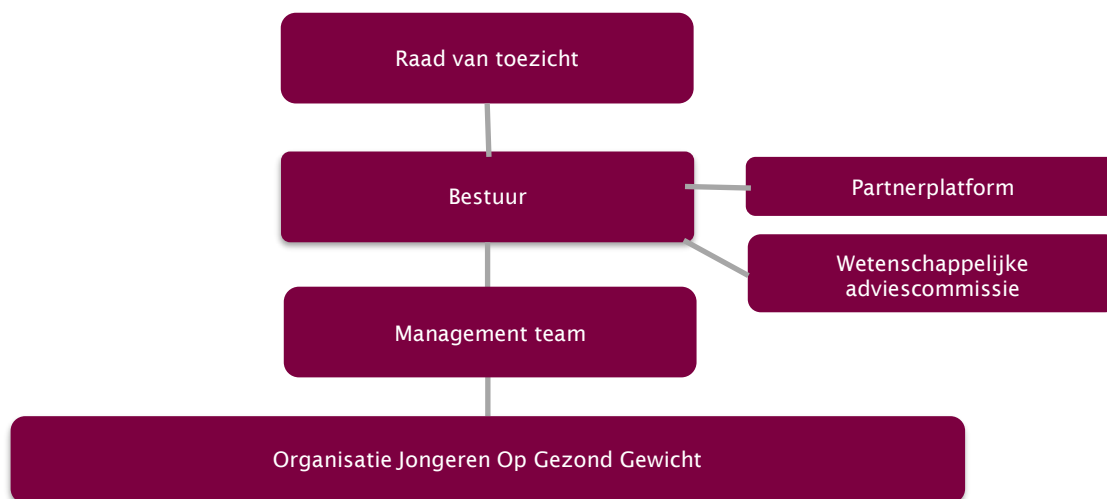
Overige gebruikte gegevens

De resultaten uit de overige hoofdstukken en paragrafen zijn afkomstig uit dataverzameling, gedaan door JOGG. JOGG heeft de gevraagde gegevens aangeleverd aan het Mulier Instituut. Het Mulier Instituut heeft vervolgens de aangeleverde gegevens bewerkt en de resultaten in de rapportage beschreven. Waar nodig is JOGG om verheldering van de informatie gevraagd.

⁹⁸ <https://jongerenopgezondgewicht.nl/meten/lokaal>

Bijlage II Governance Jongeren Op Gezond Gewicht

Figuur B2.1 Organisatiestructuur Jongeren Op Gezond Gewicht in 2018

De Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht kent, sinds 2018, statutair de volgende organen:

- Raad van toezicht
- Bestuur, functionerend als directeur/bestuurder
- Partnerplatform
- Wetenschappelijke Adviescommissie

Het bestuur wordt gevormd door de directeur van JOGG. De raad van toezicht bestaat in 2018 uit vier leden. De raad van toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur en op de algemene zaken. De door de directie (bestuur) vastgestelde jaarlijkse begroting heeft de goedkeuring van de raad van toezicht. Leden van de raad van toezicht bekleden geen fulltime functies en ontvangen voor hun taken geen beloning (hooguit een onkostenvergoeding).

In 2017 is een Wetenschappelijke Adviescommissie (WAC) ingesteld. Het doel van de commissie is adviseren over landelijke en lokale monitor- en evaluatievraagstukken en over de JOGG-aanpak/-methodiek en effectiviteit van JOGG. De leden zijn benoemd voor een periode van drie jaar (2017-2020) met de mogelijkheid van één herbenoeming voor eenzelfde periode. De leden van de adviescommissie hebben een wetenschappelijke achtergrond en expertise op het terrein van obesitas en overgewicht, integrale aanpak, gezondheidsbevordering en beleid.

Tabel B2.1 Leden van bestuur, raad van toezicht en WAC van Jongeren Op Gezond Gewicht

Bestuur	Organisatie
Marjon Bachra (directeur-bestuurder)	Jongeren Op Gezond Gewicht
Raad van toezicht	Organisatie
Paul Depla	Burgemeester Breda
Rinda den Besten	Voorzitter PO-Raad - onderwijs
Erik Lenselink	Manager NOC*NSF - sport en bewegen
Tom Oostrom	Directeur Nierstichting/voorzitter Samenwerkende Gezondheidsfondsen - maatschappelijke organisaties/gezondheidsfondsen
Wetenschappelijke Adviescommissie (WAC)	Organisatie
Prof. Dr. Jantine Schuit	Decaan Tilburg School of Social and Behavioral Sciences
Prof. Dr. Stef Kremers	Professor Prevention of Obesity, School of Nutrition and Translational Research in Metabolism, Universiteit Maastricht
Dr. Tommy Visscher	Associate lector De Gezonde Stad bij Windesheim, onderzoekscoördinator bij Onderzoekscentrum Preventie Overgewicht Zwolle

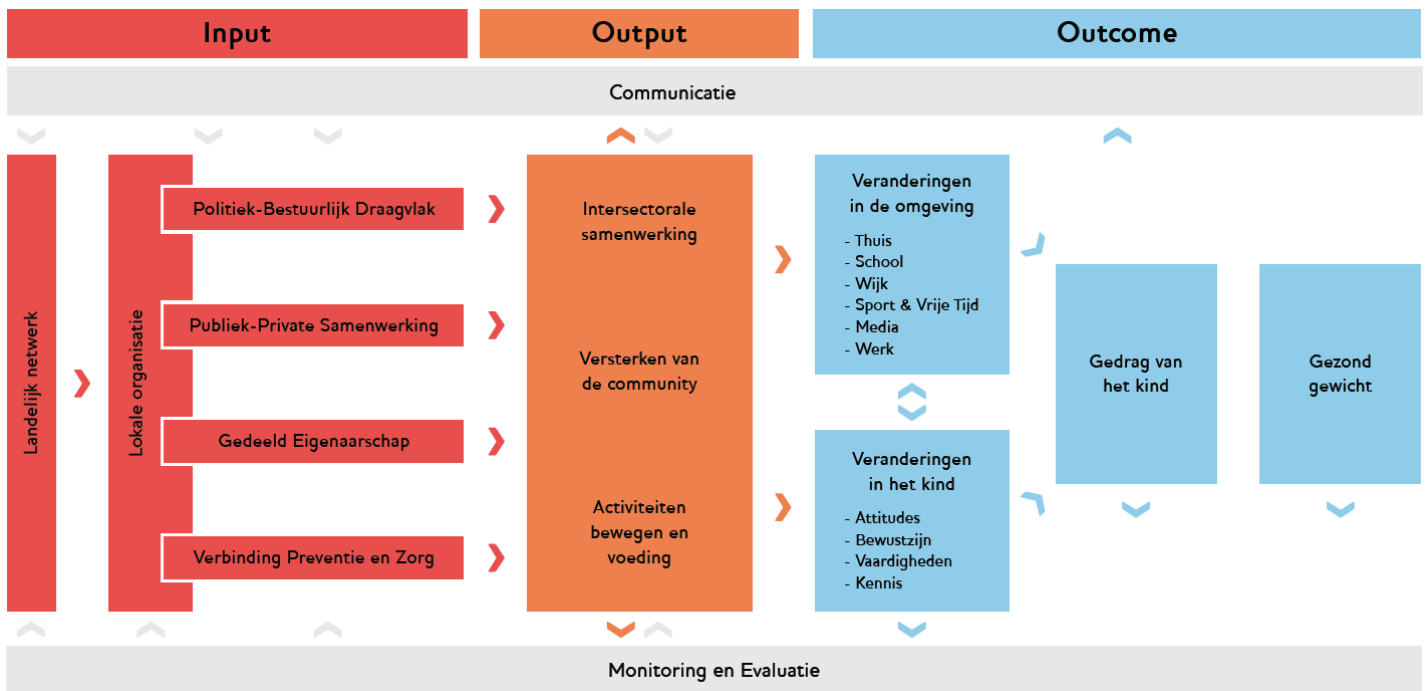
JOGG kent statutair een bureau dat onder leiding staat van een directeur-bestuurder en een managementteam van twee personen. Daarnaast heeft JOGG twee programmamanagers Gezonde Omgeving, één voor Sport & Vrije Tijd en Werkomgeving en één voor de Gezonde Schoolomgeving. Er zijn twee relatiemanagers en een programmamanager Corporate Partnerships. Voor de JOGG-aanpak is geen programmamanager, maar een programmateam JOGG-aanpak.

Hiernaast heeft JOGG zeven ambassadeurs, namelijk Prins Pieter-Christiaan van Oranje, Juvat Westendorp, Erben Wennemars, Ingrid Jansen, Rachida Kharbouch en Najima Kharbouch (Healthy Sisters) en Samira El Idrissi.

Partners van de stichting zijn verenigd in een partnerplatform met een gevraagd en ongevraagd adviesrecht. Het advies van de partners is niet bindend. Conform het Reglement Partnerschap van de stichting dienen alle partners afkomstig te zijn uit een voor de doelstelling van JOGG relevant werkterrein, intrinsiek gemotiveerd te zijn en bereid om deskundigheid en het eigen netwerk ter beschikking te stellen.⁹⁹

⁹⁹ Reglement partnerschap van stichting Jongeren Op Gezond Gewicht.

Bijlage III JOGG-model

Bijlage IV Ondersteuning initiatieven door partners

Tabel B4.1 Overzicht van looptijd van contract, ondersteuning en doelstellingen per partner

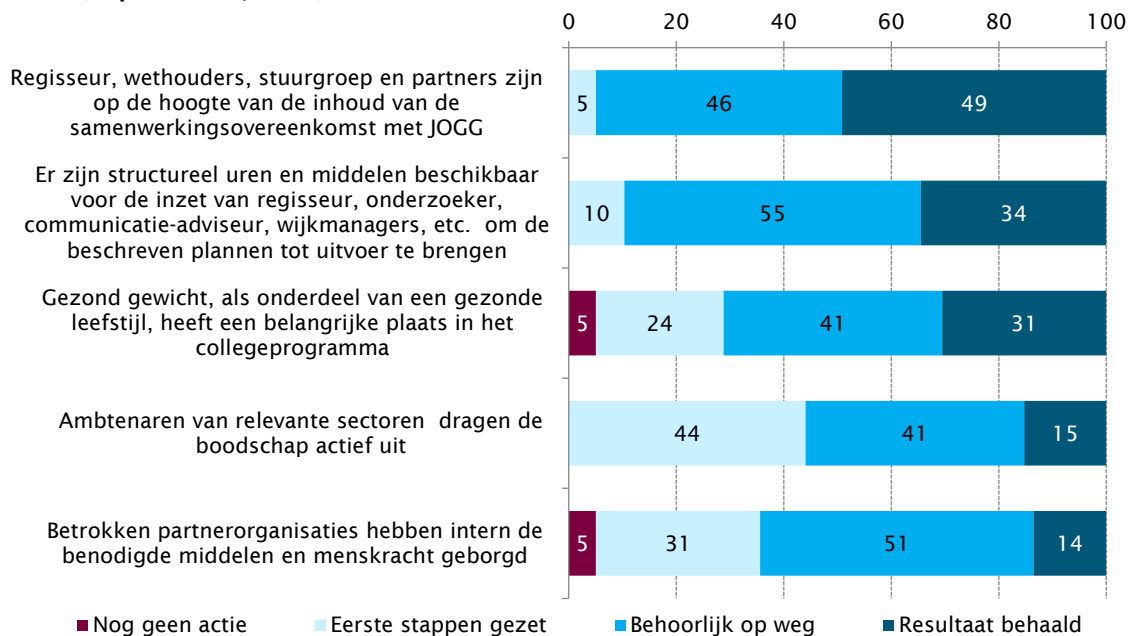
Bedrijfspartners (looptijd contract)	Ondersteuning initiatieven	Doel(en) van samenwerking
Albert Heijn (01-07-2017 tot 01-07-2019)	JOGG-thema's/ Gezonde voeding	Ouders en kinderen aanmoedigen een gezonde keuze te maken door in te zetten op een gezondere invulling van de Avond4daagse.
Aldi (01-01-2018 tot 01-01-2021)	Gezonde Buurt en werkomgeving	Stimuleren van gezonde leefstijl bij klanten (gezinnen jonge kinderen) en werknemers Verkoop van gezonde (kinder)producten bevorderen door verbeteren assortiment en presentatie Verkoop van ongezonde producten ontmoedigen (o.a. energiedrankjes)
Friesland Campina (1 juli 2018 tot en met 1 juli 2021)	Gezonde School(omgeving)	Stimuleren van het realiseren van een gezonde(re) schoolomgeving in het po (middels activiteiten via platform Iedereen Fit op School), passend binnen het kader Gezonde School Ondertekenaar 'Akkoord Gezonde Voeding op Scholen'.
Greenco (01-06-2017 tot 01-06-2020)	Team:Fit	Het gezonder maken van aanbod in sportkantines. Stimuleren van het eten van groente, met name op andere momenten dan de hoofdmaaltijd, door snackgroenten. Ondertekenaar 'Akkoord Gezonde Voeding op Scholen'
Holland Fit (01-01-2017 tot 01-01-2020)	Gezonde Werkvloer	Werkgevers in JOGG-gemeenten inspireren en adviseren om aan de slag te gaan met vitaliteit en aandacht voor gezondheid en duurzame inzetbaarheid op de werkvloer, door middel van het online platform Gezonde Werkvloer.
KOMPAN (01-09-2018 tot 01-09-2021)	Gezonde Schoolomgeving/ The Daily Mile	Stimuleren van scholen om The Daily Mile actief in te (blijven) zetten Adviseren van JOGG-gemeenten op het inrichten van de openbare ruimte met als doel deze beweegvriendelijker te maken, zodat deze uitdaagt tot spelen en bewegen.
Twelve (01-06-2016 tot 01-06-2019)	Team:Fit	Inzicht krijgen in het verdienmodel van gezond aanbod in een sportkantine, zodat sportclubs inzicht krijgen door welke - gezondere - producten omzet wordt bewerkstelligd.
Nutricia (01-10-2017 tot 01-01-2019)	JOGG thema's/ Gezonde voeding	Stimuleren van het leren eten van groente bij kinderen in de eerste duizend levensdagen, o.a. door bewustwording creëren bij ouders en professionals, en door het project 'Smakelijke Moestuinen Peuterproef'.

Tabel B4.1 Vervolg – Overzicht van looptijd van contract, ondersteuning en doelstellingen (per partner)

Bedrijfspartners (looptijd contract)	Ondersteuning initiatieven	Doel(en) van samenwerking
Sligro (01-05-2017 tot 01-05-2020)	Gezonde School(omgeving)/Team:Fit	Gezonder voedings- en drankenaanbod in sport- en schoolkantines stimuleren door middel van concrete oplossingen, inspiratie en adviezen. Ondertekenaar ‘Akkoord Gezonde Voeding op Scholen’.
Spadel (15-11-2016 tot 14-11-2019)	Gezonde Schoolomgeving/JOGG thema’s	Stimuleren van water drinken bij jongeren zodat dit een gewoonte wordt (in het bijzonder meisjes van 12-15 jaar), door online communicatie en campagnes (zoals #7dagenwaterchallenge). Ondertekenaar ‘Akkoord Gezonde Voeding op Scholen’.
Sportfondsen Nederland (01-05-2017 tot 31-12-2019)	Team:Fit	Bijdragen aan een vitaler Nederland door het gezonder maken van het voedingsaanbod in accommodaties waar Sportfondsen actief is, met focus op accommodaties in JOGG-gemeenten, alsmede het stimuleren van bewegen van kinderen en jongen via het aanbod van de zwembaden en sporthallen van Sportfondsen
The Walt Disney Company Benelux (01-09-2017 tot 01-09-2019)	Gezonde School(omgeving)/Gezonde leefstijl	Agenderen belang bewegen kinderen op (basis)scholen en kinderdagverblijven door middel van de door Disney ontwikkelde Woogie Boogie (dans- en beweegfilmpjes)
Unilever (01-11-2017 tot 01-01-2019)	JOGG thema’s/ Gezonde voeding	Empowerment van meisjes 12-18 jaar door gezonde leefstijl onder de aandacht te brengen via ondersteuning programma ‘Lead Your Future’ en campagne @Girls_Go _Green.
Zilveren Kruis (01-05-2017 tot 01-05-2020)	JOGG-aanpak pijler VPZ/Gezonde werkvloer	Het efficiënter en effectiever inrichten van de ondersteuning aan JOGG-gemeenten op de pijler verbinding preventie en zorg, waarbij wordt aangesloten bij de transities van gemeenten in het sociale domein en bij de kennis en ervaring die worden opgedaan bij de proeftuinen ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas, zodat een sluitende ketenaanpak ontstaat en daarmee de zorg en ondersteuning voor kinderen met overgewicht en obesitas in JOGG-gemeenten uiteindelijk beter geregeld en geborgd is. Stimuleren van bedrijven om aan de slag te gaan met vitaliteit en duurzame inzetbaarheid, met name op de thema’s slaap en werkstress, door aanbieden van kennis via het online platform Gezonde Werkvloer.

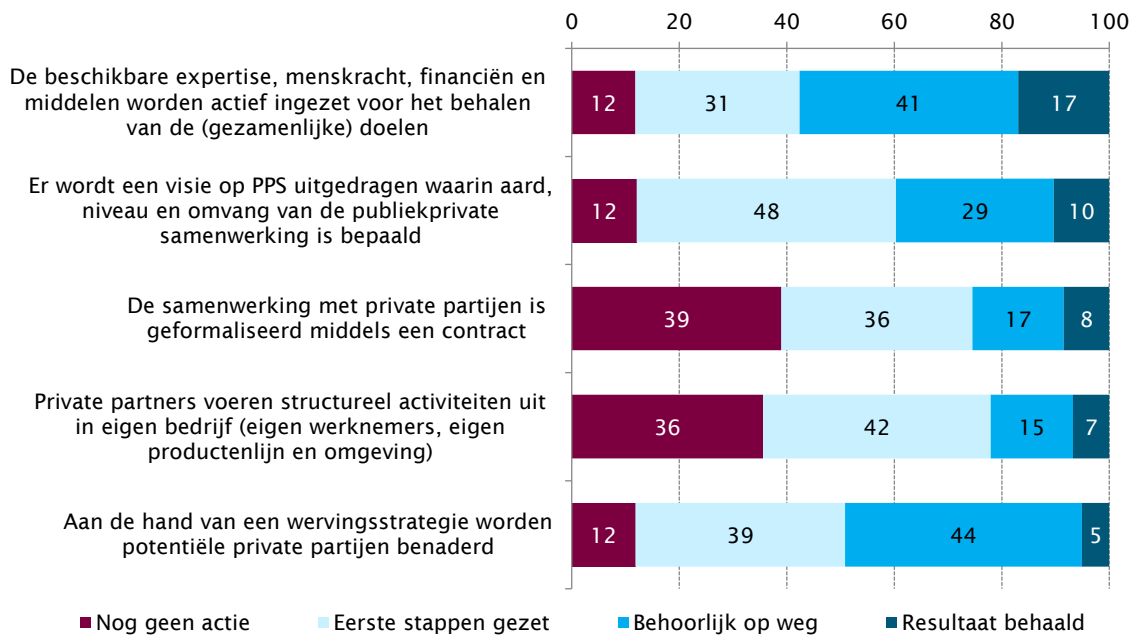
Bijlage V Voortgangstools

Figuur B5.1 Voortgang op de pijler Politiek-Bestuurlijk Draagvlak in JOGG-gemeenten in 2018 (in procenten, n=59)

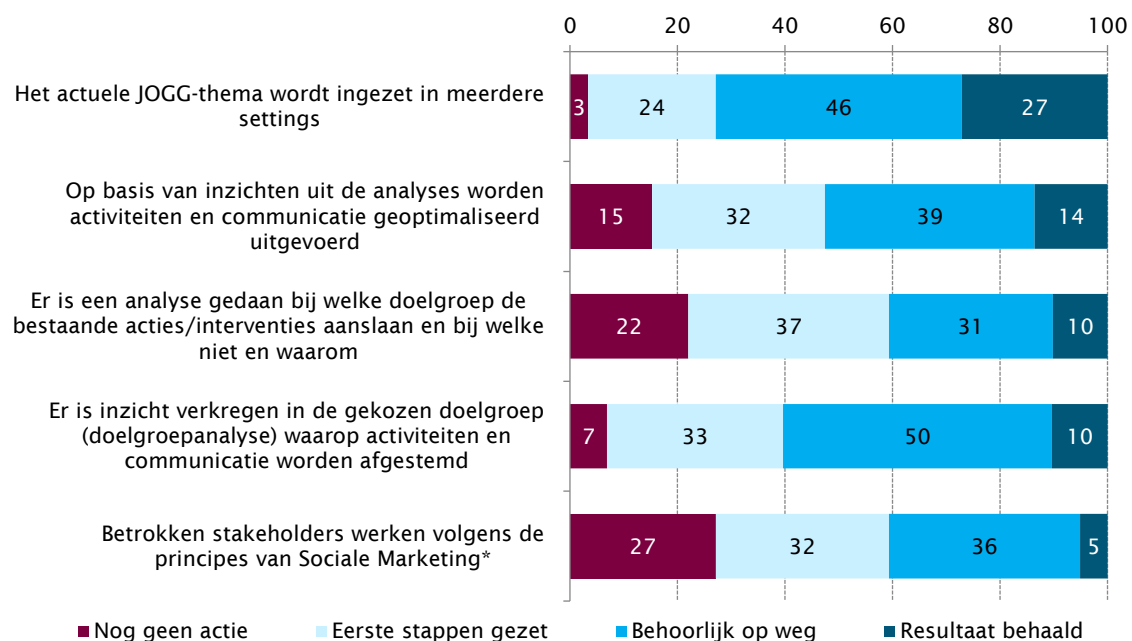
Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Figuur B5.2 Voortgang op de pijler Publiek-Private Samenwerking in JOGG-gemeenten in 2018 (in procenten, n=59)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

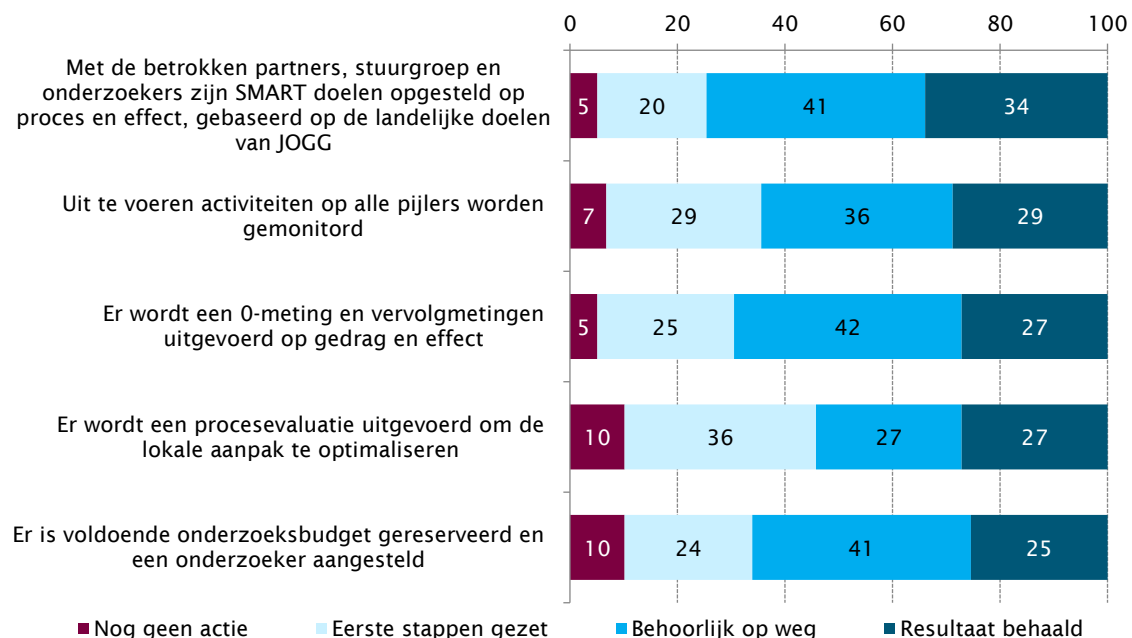
Figuur B5.3 Voortgang op de pijler Gedeeld Eigenaarschap in JOGG-gemeenten in 2018 (in procenten, n=59)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

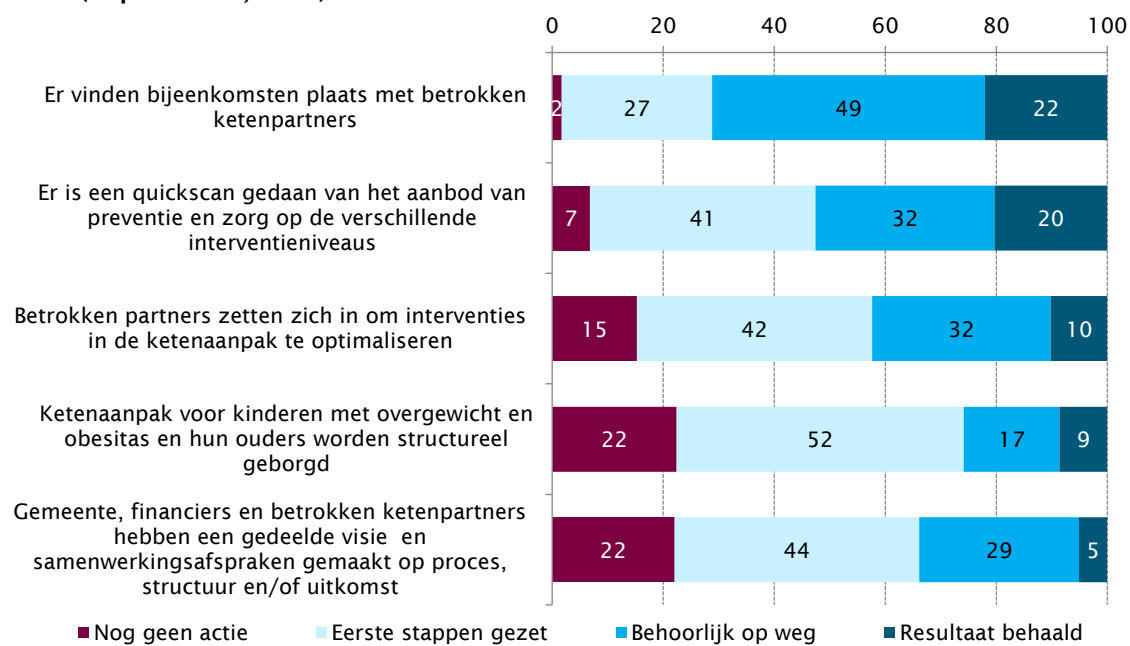
*Sociale Marketing was tot 2018 de naam van de pijler.

Figuur B5.4 Voortgang op de pijler Monitoring en Evaluatie in JOGG-gemeenten in 2018 (in procenten, n=59)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Figuur B5.5 Voortgang op de pijler Verbinding Preventie en Zorg in JOGG-gemeenten in 2018 (in procenten, n=59)

Bron: Voortgangstool Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking en analyse: Mulier Instituut.

Bijlage VI Overzicht JOGG-gemeenten 2018

Tabel B6.1 Overzicht van JOGG-gemeenten naar startdatum (peildatum 30 september 2018)

Gemeenten	Toetredings- datum	Einddatum	Einddatum verlenging	Einddatum verlenging 2	Stedelijk -heid*	Inzet in specifieke buurt
Zwolle	3-11-2010	3-11-2014	31-12-2016	31-12-2019	2	Ja
Utrecht	3-11-2010	3-11-2014	29-1-2017	31-12-2019	1	Ja
Amsterdam	3-11-2010	3-11-2013	31-12-2016	31-12-2019	1	Ja
's-Gravenhage	3-11-2010	3-11-2013	1-1-2017	31-12-2019	1	Ja
Meierijstad ¹⁰⁰	3-11-2010	3-11-2014	31-12-2016	31-12-2019	3	Ja
Rotterdam	14-4-2011	14-4-2014	31-12-2016	31-12-2019	1	Ja
Breda	20-5-2011	20-5-2014	5-1-2018	28-2-2021	2	Ja
IJsselstein	21-6-2011	21-6-2014	1-7-2017	30-6-2020	2	Ja
Delft	21-6-2011	21-6-2014	1-7-2017	31-8-2020	1	Ja
Leiden	29-6-2011	29-6-2014	31-12-2016	31-12-2019	1	Ja
Zaanstad	13-3-2012	31-12-2015	1-1-2019		2	Ja
Dordrecht	13-3-2012	31-12-2015	1-1-2019		1	Ja
Smallingerland	10-5-2012	10-5-2015	1-6-2018	31-5-2021	3	Ja
Dongen	10-5-2012	10-5-2015	1-6-2018	31-5-2021	3	Ja
Haarlem	16-5-2012	16-5-2015	1-1-2019		1	Ja
				Datum nog		
Purmerend	12-7-2012	12-7-2015	1-9-2018	onbekend		Ja
Haarlemmermeer	2-10-2012	2-10-2015	1-10-2018	30-9-2021	2	Ja
Nijkerk	29-11-2012	29-11-2015	1-1-2019		3	Ja
Alkmaar	1-12-2012	1-12-2015	1-1-2019		2	Ja
Roosendaal	4-12-2012	4-12-2015	1-1-2019		2	Ja
			geen			
Heerhugowaard	1-2-2013	1-2-2016	verlenging		2	Ja
Katwijk	11-3-2013	11-3-2016	1-4-2019		2	Ja
Tilburg	17-5-2013	17-5-2016	1-6-2019		1	Ja
Roermond	1-8-2013	1-8-2016	1-8-2019		2	Ja
Cuijk	1-9-2013	1-9-2016	1-9-2019		4	Ja
Zwijndrecht	3-9-2013	3-9-2016	3-9-2019		2	Ja
Stichtse Vecht	1-10-2013	1-10-2016	31-12-2019		3	Ja
Alphen aan den Rijn	4-11-2013	4-11-2016	4-11-2019		2	Ja
Bonaire	18-11-2013	18-11-2016	18-11-2019		N.B.	Nee
Saba	14-11-2013	14-11-2016	14-11-2019		N.B.	Nee
Sint Eustatius	15-11-2013	15-11-2016	15-11-2019		N.B.	Nee
Almere	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		2	Ja

¹⁰⁰ Voorheen gemeente Veghel.

Tabel B6.1 Vervolg - Overzicht van JOGG-gemeenten naar startdatum (peildatum 30 september 2018)

Gemeenten	Toetredings- datum	Einddatum	Einddatum verlenging	Einddatum verlening 2	Stedelijk -heid*	Inzet in specifieke buurt
Assen	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		2	Ja
Coevorden	1-1-2014	1-1-2017	Uitgevallen		5	Ja
Emmen	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		4	Ja
Hoogeveen	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		3	Ja
Meppel	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		3	Ja
Hardenberg	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Ja
Ommen	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		5	Ja
Elburg	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Ja
Ermelo	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Ja
Harderwijk	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		3	Ja
Oldebroek	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Ja
Putten	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Nee
Nunspeet	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		4	Ja
Uithoorn	1-1-2014	1-1-2017	31-12-2019		3	Ja
Aa en Hunze	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		5	ja
Borger-Odoorn	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		5	ja
De Wolden	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		5	Ja
Noordenveld	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		4	Ja
Tynaarlo	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		5	Ja
Midden-Drenthe	1-1-2014	1-1-2017	31-3-2020		5	Ja
Gouda	10-2-2014	10-2-2017	29-2-2020		2	Ja
's-Hertogenbosch	11-2-2014	11-2-2017	11-2-2020		2	Ja
Oss	1-3-2014	1-3-2017	1-3-2020		3	Ja
Maastricht	1-3-2014	1-3-2017	31-3-2020		2	Ja
Hellevoetsluis	13-3-2014	13-3-2017	29-2-2020		2	Ja
Vlaardingen	15-3-2014	15-3-2017	15-2-2020		1	Ja
Kampen	1-4-2014	1-4-2017	1-4-2020		3	Ja
Brunssum	1-4-2014	1-4-2017	1-4-2020		2	Ja
Doetinchem	1-6-2014	1-6-2017	31-5-2020		3	Ja
Schagen	1-6-2014	1-6-2017	31-5-2020		4	Ja
Heerlen	15-7-2014	15-7-2017	15-7-2020		2	Ja
Utrechtse Heuvelrug	1-8-2014	1-8-2017	31-7-2020		4	Ja
Heemskerk	1-9-2014	1-9-2017	31-8-2020		2	Ja
Helmond	1-9-2014	1-9-2017	30-8-2020		2	Ja
Sittard-Geleen	1-9-2014	1-9-2017	31-8-2020		3	Ja
Groningen	1-10-2014	1-1-2017	30-9-2020		1	Ja
Geldrop-Mierlo	1-10-2014	1-10-2017	30-9-2020		3	Ja
Harlingen	7-10-2014	7-10-2017	7-10-2020		3	Ja
Houten	8-10-2014	8-10-2017	31-10-2020		3	Ja

Tabel B6.1 Vervolg - Overzicht van JOGG-gemeenten naar startdatum (peildatum 30 september 2018)

Gemeenten	Toetredings- datum	Einddatum	Einddatum verlenging	Einddatum verlenging 2	Stedelijk -heid*	Inzet in specifieke buurt
Apeldoorn	1-11-2014	1-11-2017	31-10-2020		2	Nee
Brummen	1-11-2014	1-11-2017	31-10-2020		4	Ja
Lochem	1-11-2014	1-11-2017	31-12-2020		4	Ja
Voorst	1-11-2014	1-11-2017	31-10-2020		4	Ja
			Datum nog			
Arnhem	1-1-2015	1-1-2018	onbekend		2	Ja
Rheden	1-1-2015	31-12-2017	31-12-2020		3	Ja
Westervoort	1-1-2015	31-12-2017	31-12-2020		3	Ja
Zevenaar	1-1-2015	31-12-2017	31-3-2021		3	Ja
Aalsmeer	1-1-2015	1-1-2018	31-3-2020		4	Ja
Hatterm	1-2-2015	1-2-2018	31-1-2021		4	Ja
Kerkrade	1-3-2015	1-3-2018	1-3-2021		2	Nee
Bergen op Zoom	1-5-2015	1-5-2018	1-5-2021		2	Ja
Uden	1-7-2015	1-7-2018	30-6-2021		3	Ja
Venlo	1-7-2015	1-7-2018	30-6-2021		2	Ja
Westerveld	1-7-2015	1-7-2018	31-3-2020		5	Ja
Goeree-Overflakkee	1-8-2015	1-8-2018	31-7-2021		4	Ja
Wageningen	1-9-2015	1-9-2018	31-8-2021		2	Ja
			Datum nog			
Weststellingwerf	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		4	Ja
			Datum nog			
Heerenveen	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		3	Ja
Maasgouw	1-11-2015	1-11-2018	30-9-2021		5	Ja
			Datum nog			
Ameland	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		5	Ja
			Datum nog			
Schiermonnikoog	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		5	Ja
			Datum nog			
Terschelling	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		5	Ja
			Datum nog			
Vlieland	1-11-2015	1-11-2018	onbekend		5	Ja
			Datum nog			
De Fryske Marren	1-7-2015	1-7-2018	onbekend		4	Ja
Nuth	1-10-2015	1-1-2019			4	Ja
Den Helder	1-1-2016	1-1-2019			2	Ja
Grave	1-1-2016	1-1-2019			4	Nee
Leeuwarden	1-1-2016	1-1-2019			2	Ja
Tytsjerksteradiel	1-1-2016	1-1-2019			5	Ja
Eijsden-Margraten	1-4-2016	1-4-2019			5	Ja
Geldermalsen	1-4-2016	1-4-2019			4	Ja
Meerssen	1-4-2016	1-4-2019			4	Ja
Vaals	1-4-2016	1-4-2019			4	Ja

Tabel B6.1 Vervolg - Overzicht van JOGG-gemeenten naar startdatum (peildatum 30 september 2018)

Gemeenten	Toetredings- datum	Einddatum	Einddatum verlenging	Einddatum verlenging 2	Stedelijk -heid*	Inzet in specifieke buurt
Valkenburg aan de Geul	1-4-2016	1-4-2019			4	Ja
Venray	1-4-2016	1-4-2019			3	Ja
Waalwijk	1-4-2016	1-4-2019			3	Ja
Achtkarspelen	1-7-2016	1-7-2019			5	Ja
Hilversum	1-7-2016	1-7-2019			1	Ja
Horst aan de Maas	1-7-2016	1-7-2019			4	Ja
Huizen	1-7-2016	1-7-2019			2	Ja
Bergen (L.)	1-10-2016	1-10-2019			5	Ja
Binnenmaas	1-10-2016	1-10-2019			4	Ja
Gennep	1-10-2016	1-10-2019			4	Ja
Gulpen-Wittem	1-10-2016	1-10-2019			5	Ja
Ridderkerk	1-10-2016	1-10-2019			2	Ja
Weert	1-10-2016	1-10-2019			3	Ja
Beesel	31-12-2016	31-12-2019			4	Nee
Peel en Maas	31-12-2016	30-12-2019			4	Ja
Schinnen - Onderbanken	31-12-2016	31-12-2019			5	Ja-nee
Dronten	1-1-2017	31-12-2019			4	Ja
Leidschendam- Voorburg	1-3-2017	29-2-2020			1	Ja
Amersfoort	1-6-2017	31-5-2020			2	Ja
Noordwijk	1-9-2017	31-8-2020			2	Ja
Epe	1-10-2017	30-9-2020			4	Ja
Nijmegen	1-10-2017	30-9-2020			2	Ja
Gooise Meren	1-11-2017	31-10-2020			2	Nee
Oosterhout	1-11-2017	1-11-2020			2	Nee
Sluis	1-11-2017	31-10-2020			5	Ja
Blaricum-Eemnes	1-1-2018	31-12-2020			4	Ja-nee
Bunnik	1-1-2018	31-12-2020			4	Ja
Landgraaf	1-1-2018	31-12-2020			3	Nee
Overbetuwe	1-1-2018	31-12-2020			4	Nee
Lelystad	1-3-2018	28-2-2021			3	Nee
Veldhoven	1-3-2018	28-2-2021			2	Nee
Middelburg	1-4-2018	31-3-2021			2	Ja
Opsterland	1-6-2018	31-5-2021			5	Nee

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

* Stedelijkheid: 1=zeer sterk stedelijk 2=sterk stedelijk 3=matig stedelijk 4=weinig stedelijk 5=niet stedelijk.

Bijlage VII Communicatie en Marketing

Tabel B7.1 Verspreiding materialen DrinkWater in JOGG-gemeenten in 2015-2018 (peildatum 01-12)

	Aantal verspreide materialen				Aantal JOGG-gemeenten			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Overstappakket DrinkWater	140	63	23	32	25	13	8	9
DrinkWaterpakket 50	336	121	45	47	49	15	14	10
DrinkWaterbidons (klein)	15.888	7.444	12.303	4.567	35	29	22	24
DrinkWaterbidons (groot)	33.075	20.742	15.674	11.606	65	41	29	32
DrinkWater raamsticker (30 x 30 cm)	-	395	153	53	-	18	9	5
DrinkWater raamsticker Dolfijn (30x40)	-	56	21	-	-	5	3	-
DrinkWater sticker klein (3 cm)	-	305	993	98	-	12	8	7

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B7.2 Verspreiding materialen Gratis Bewegen in JOGG-gemeenten in 2015-2018 (peildatum 01-12)

	Aantal bestelde materialen				Aantal JOGG-gemeenten			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Stickers Gratis Bewegen	860	29	74	137	4	2	3	3
Bordjes Gratis Bewegen	61	10	13	1	4	2	3	1
Voetstapstickers (klein)	130	121	70	65	3	2	2	2
Voetstapstickers (groot)	788	302	235	50	12	7	5	4
Beweegtellers	5397	61	518	0	14	2	3	0
Inspiratiegidsen	111	1	0	1	9	1	0	1

Bron: Jongeren Op Gezond Gewicht, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage VIII Aantallen waar beoordelingen over ondersteuning op gebaseerd zijn

Tabel B8.1 Aantallen waarop de beoordeling dienstverlening en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht van JOGG-regisseurs (2014-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018) is gebaseerd

	JOGG-regisseur					Beleidsmedewerker	
	2014	2015	2016	2017	2018	2017	2018
Dienstverlening en ondersteuning	47	58	74	85	84	57	53
JOGG-adviseur	47	13	74	85	84	52	53
JOGG-coach	47	12	24	28	28	17	20
Regiocoördinator	-	-	27	43	35	27	26
Team:Fit-coach	-	-	-	-	45	-	17

Bron: Bosman & Vink, 2014; Bosman & Vink, 2015; Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

Tabel B8.2 Aantallen waarop de beoordeling experts van JOGG-regisseurs (2016-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018) is gebaseerd

	JOGG-regisseur			Beleidsmedewerker	
	2016	2017	2018	2017	2018
Expert Publiek-Private Samenwerking	30	38	25	8	13
Expert Monitoring en Evaluatie	19	17	15	4	3
Expert Team:Fit	30	40	13	12	9
Expert Verbinding Preventie en Zorg	-	-	9	-	4
Expert Sociale Marketing	14	13	8	4	-
Expert Communicatie	10	11	6	4	-
Expert Ouderpartnerschap	-	-	5	-	-
Expert Politiek-Bestuurlijk Draagvlak	5	8	3	2	7

Bron: Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

Tabel B8.3 Aantallen waarop tevredenheid over trainingen en bijeenkomsten van de JOGG-regisseurs (2016-2018) en JOGG-beleidsmedewerkers (2017-2018) is gebaseerd

	JOGG-regisseurs			Beleidsmedewerkers	
	2016	2017	2018	2017	2018
Basistraining	36	39	38	10	16
Verdiepingstraining	24	47	46	14	15
Regionale bijeenkomst	62	71	75	23	26

Bronnen: Scholten et al., 2016; Slot-Heijs et al., 2017; Slot-Heijs & Collard, 2018b.

Bijlage IX Overzicht lokale evaluatierapporten 2018

Tabel B9.1 Kenmerken lokale evaluaties (1-11-2017 tot 1-11-2018)

Gemeente	Type	Processen	Info over pijlers	Bereik	Prestaties
Achtkarspelen	Factsheet				X
Alphen aan den Rijn	Factsheet	X	X	X	X
Apeldoorn	Factsheet				
Apeldoorn	Factsheet	X	X	X	X
Arnhem	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Beesel	Voortgangsrapport				
Bergen	Voortgangsrapport				
Bergen	Factsheet	X	X	X	X
Binnenmaas	Voortgangsrapport				
Brummen	Factsheet				
Brummen	Factsheet	X	X	X	X
De Fryske Marren	Voortgangsrapport				X
De Fryske Marren	Factsheet	X	X	X	X
Dronten	Factsheet	X	X	X	X
Gennep	Voortgangsrapport				
Gennep	Factsheet	X	X	X	X
Grave	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Hattem	Factsheet	X	X	X	X
Hattem	Factsheet				
Heerenveen	Factsheet	X		X	X
Heerenveen	Factsheet	X		X	X
Heerlen	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Hoogeveen	Factsheet	X		X	X
Horst aan de Maas	Voortgangsrapport				
Horst aan de Maas	Voortgangsrapport	X	X		
Leidschendam-Voorburg	Factsheet	X		X	X
Lochem	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Lochem	Factsheet	X	X	X	X
Lochem	Factsheet				
Maasgouw	Factsheet	X	X		X
Maastricht	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Nijkerk	Factsheet	X		X	X
Noorderveld	Factsheet	X		X	X
Onderbanken	Factsheet				
Peel en Maas	Voortgangsrapport				
Roermond	Voortgangsrapport				
Schinnen	Factsheet				
Sittard-Geleen	Factsheet	X	X	X	
Smallingerland	Factsheet	X	X	X	X
Venlo	Factsheet	X	X	X	X

Vervolg - Gemeente	Type	Processen	Info over pijlers	Bereik	Prestaties
Venlo	Voortgangsrapport	X	X	X	X
Venray	Factsheet	X	X	X	X
Voorst	Factsheet				
Weert	Voortgangsrapport				X
Weert	Factsheet				
Weert	Factsheet				
Weert	Voortgangsrapport				
Zwijndrecht	Factsheet	X	X	X	X
Totaal		48	28	22	26

Tabel B7.2 Kenmerken lokale evaluaties met monitoring en effect (1-11-2017 tot 1-11-2018)

Gemeente	Effecten	Monitor 0-meting	Monitor ≥ 2 metingen	Effectmeting
Achtkarspelen	X			
Alphen aan den Rijn				
Apeldoorn	X			X
Apeldoorn				
Arnhem	X	X		X
Beesel	X	X		X
Bergen	X	X		X
Bergen				
Binnenmaas	X	X		
Brummen	X			X
Brummen				
De Fryske Marren				
De Fryske Marren	X			X
Dronten				
Gennep	X	X		X
Gennep				
Grave	X	X		X
Hattem				
Hattem	X			X
Heerenveen	X			X
Heerenveen	X	X		
Heerlen				
Hoogeveen				
Horst aan de Maas	X	X		
Horst aan de Maas	X	X		X
Leidschendam-				
Voorburg	X	X		
Lochem	X			X
Lochem				
Lochem	X			X
Maasgouw				

Vervolg - Gemeente	Effecten	Monitor 0-meting	Monitor ≥ 2 metingen	Effectmeting
Maastricht				
Nijkerk	X	X		
Noorderveld				
Onderbanken	X	X		
Peel en Maas	X	X	X	
Roermond	X	X		
Schinnen	X	X		
Sittard-Geleen				
Smallingerland	X		X	X
Venlo	X	X		
Venlo	X		X	
Venray				
Voorst	X	X	X	
Weert	X	X	X	
Weert	X		X	
Weert	X	X		
Weert	X	X	X	
Zwijndrecht	X		X	
Totaal	32	20	21	1

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 31 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl